

Csongrád Város

Környezeti

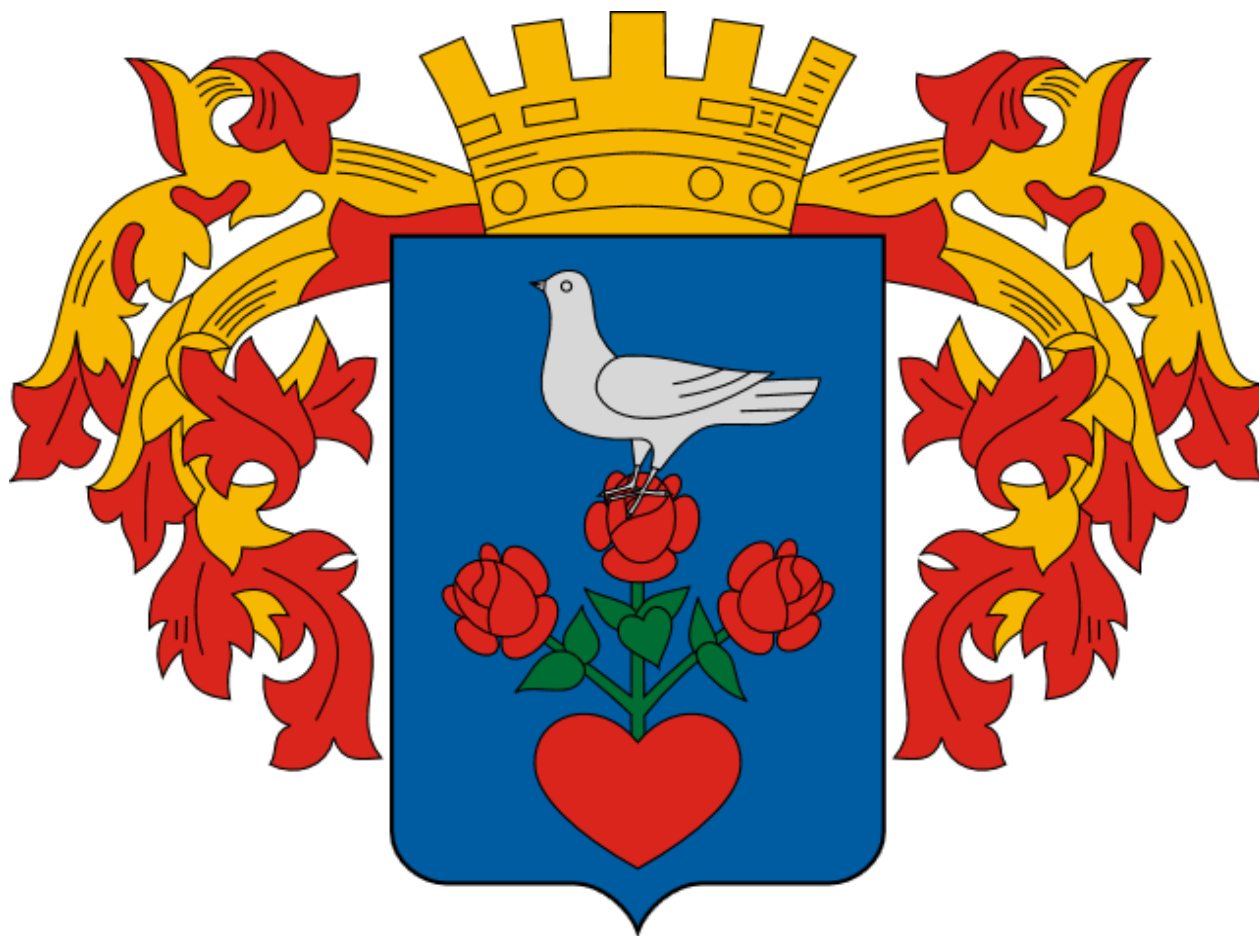
Fenntarthatósági Terv

Local Agenda 21

(2016-2019)

*A dokumentumot Csongrád Város Önkormányzata..... határozati számmal
2016...n elfogadta*

.....
Jegyző

Készítette:

Csongrád Város Önkormányzatának

Megbízásából az

Ár-Tér Kft.

Tartalom

1	BEVEZETÉS	6
1.1	Mi a fenntartható fejlődés?.....	6
1.1.1	A fenntartható fejlődés lényege:.....	6
1.1.2	Az Európai Unió prioritásai 2020-ig:.....	7
1.1.3	A Fenntartható Fejlődés szempontjainak figyelembe vétele az Európai Unió keretében benyújtott pályázatoknál:.....	9
1.2	A települési fenntarthatósági tervről/programról általában	10
1.3	A Local Agenda 21 megvalósításának lépései	10
1.4	A települési fenntarthatósági terv stratégiai céljai	11
2	HELYZETFELMÉRÉS	13
2.1	Csongrád fenntarthatósági tervének illeszkedése a nemzetközi, országos és regionális folyamatokba.....	13
2.1.1	Az Önkormányzat jelenleg meglévő horizontális vállalásokkal kapcsolatos rendeleti és dokumentumai:	13
2.1.2	Csongrád város horizontális vállalásokkal kapcsolatos megvalósított programjai	16
2.2	Csongrád környezete.....	17
2.2.1	A település tágabb környezetének bemutatása.....	17
2.3	A települési Környezeti elemek állapota	20
2.3.1	Talaj	20
2.3.2	Levegő.....	22
2.3.3	Felszíni és felszín alatti vizek	25
2.3.4	Árvíz és belvízvédelem	28
2.3.5	Zaj	30
2.4	Társadalom	32
2.4.1	Kedvezőtlen demográfiai folyamatok:	34
2.4.2	Oktatás	35
2.4.3	Sport	45
2.4.4	Kulturális élet.....	53
2.4.5	Szociális ellátás (humán szolgáltatások).....	60
2.4.6	Egészségügy.....	63
3	HELYZETÉRTÉKELÉS.....	64
3.1	Kérdőívek kiértékelés	64

3.2.	SWOT analízis	77
4	STRATÉGIA	83
4.1	Fenntarthatósági célok	83
4.2	Prioritások	83
4.2.1	Társadalmi prioritások:	83
4.2.2	Környezeti prioritások:	84
4.2.3	Gazdasági prioritások:	84
4.3.	Várható hatások	85
4.2.4	Társadalmi hatások:	85
4.2.5	Környezeti hatások:	86
4.2.6	Gazdasági hatások:	86
5	CSELEKVÉSI TERV	87
5.1	Társadalmi pillér	87
5.1.1	Társadalmi szemléletformálás	87
5.1.2	Gyermekek és fiatalok társadalmi beilleszkedésének segítése:	88
5.1.3	Intézményi működés hatékonyságának növelése:	88
5.1.4	Kulturális élet gazdagítása:	89
5.1.5	Oktatás, képzés fejlesztése:	91
5.1.6	Egészségügyi helyzet fejlesztése	93
5.1.7	Szociális helyzet fejlesztése:	94
5.1.8	Esélyegyenlőségi jogok biztosítása	95
5.1.9	Közösségi közlekedés fellendítése:	97
5.1.10	Közbiztonság fejlesztése	99
5.2	Környezeti pillér	100
5.2.1	Levegő	100
5.2.2.	Víz	100
5.2.5.	Települési épített környezet védelme	101
5.2.6.	Lakókörnyezet védelme a káros emisszió kibocsájtásoktól (levegő, víz, zaj)	102
5.2.7.	Infrastrukturális helyzet javítása, fejlesztése	103
5.2.8.	Az energiagazdálkodás racionalizálása	104
5.2.9.	Kül- és belterületi zöldfelület-fejlesztés	104
5.3	Gazdasági pillér	106
5.3.1	Nemzetközi együttműködés	106

5.3.2	Az Önkormányzat és az önkormányzati intézmények hatékony működéséhez szükséges gazdasági feltételek megteremtése.	106
5.3.3	Ipar fejlesztése.....	107
5.3.4	Mezőgazdaság Fejlesztése.....	107
5.3.5	Gazdasági szektor (kereskedelem, szolgáltatás) fejlesztése	108
5.3.6	Vendéglátás, idegenforgalom.....	109
6	Projektek Áttekintő Táblázata	111
6.1	Társadalmi pillér	111
6.2	Környezeti pillér.....	113
7	MONITORING és VISSZACSATOLÁS	116
7.1	A monitoring célja:	116
7.2	A visszacsatolás és értékelés célja:.....	116
7.3	Indikátorok	116
7.4	A fejlesztések ütemezése	118

1 BEVEZETÉS

1.1 Mi a fenntartható fejlődés?

Az emberiség, az egyes emberek és társadalmak közvetlenül vagy a gazdaság révén szükségleteik kielégítése érdekében természetes környezetükből veszik el azokat a javakat, amelyeket a földi rendszer létezése óta felhalmozott. A fenntarthatóság biztosítása azt kívánja tőlünk, hogy a jelen és a jövő generációk létfeltételeihez szükséges természeti és épített környezeti minőségét, értékeit megőrizzük. Ettől a rendszertől az ember annyit és olyan körülmények között vehet el, hogy ne sértse saját létkielégítésének jövőbeli esélyeit. A fenntartható fejlődés célja mindezek értelmében az emberi társadalom fenntartása.

Ebben a feladatban a környezet feltételként jelenik meg. Ez azt jelenti, hogy addig a mértékig használhatjuk természetes környezetünk erőforrásait, amíg nem sértjük annak megújulási lehetőségét. A gazdaság a társadalom fenntartásának és ezen keresztül a környezet használatának eszköze. Ezt az eszközt bölcsen, a társadalom hasznára, a környezet sérelme nélkül kell alkalmaznunk.

A klímaváltozás kockázata kétféle lehet:

- Visszafordíthatatlan, vagy csak igen nagy erőfeszítések árán korrigálható veszteségeket okoz (emberi egészségkárosodás/többethalálozás, pótolhatatlan biodiverzitás csökkenése, módosuló hidrológiai ciklus stb.).
- Tekintélyes anyagi erőforrásokat (védekező, helyreállító tevékenységek növekvő ráfordítása) von el a további fejlődéstől- fejlesztésektől.

Ezért a drasztikus klímaváltozás korunk egyik legfenyegetőbb, ún. fenntarthatatlan folyamata. A klímaváltozás elleni védekezés, valamint az ahhoz történő kényszerű alkalmazkodás egyik leghatékonyabb rendezőelve a manapság világszerte és hazánkban is egyre nagyobb figyelmet keltő fenntartható fejlődés gyakorlata.

1.1.1 A fenntartható fejlődés lényege:

Olyan fejlődési-fejlesztési folyamatok együttese, amely az életminőség hosszú távú, egyenletesen biztosítható javulását szolgálja az adott ökológiai keretek között. Ezért a természeti erőforrásokkal, a környezettel való fenntartható gazdálkodásnak együtt kell érvényesülnie a jólét elérését, megtartását elősegítő gazdasági fejlődéssel, valamint a szociális esélyegyenlőség folyamatos növelésével.

Az EU - tagállamai mellett – felkérte a társult országokat is hogy az EU stratégiával összhangban készítsék el saját stratégiájukat. A Bizottság a fenntartható fejlődést meghatározó alapelvekről szóló, 2005-ben született deklarációja szerint az Unió elkötelezett a fenntartható fejlődés mellett, amely minden politikáját és cselekedetét meghatározza. Az Unió Megújított Fenntartható Fejlődés Stratégiájának jóváhagyása a 2006. júniusi Európa Tanács napirendjén szerepelt. Az ENSZ 1992-ben

Rióban megrendezett második világkonferenciáján a fenntartható fejlődés fogalmi elemmé vált. Az ott megalkotott „Feladatok a XXI. századra” (Local Agenda 21) elnevezésű, ajánlásokat és javaslatokat egybefűző dokumentum a gazdaság, a társadalom és a környezet integrálását, egy rendszerben való értelmezését kívánta meg ahhoz, hogy a fejlődés fenntartható legyen. Az integráció azóta is alapelv, mára modellezésre került a politikában, a közgazdaságtanban, a természet és társadalomtudományokban, valamint a jogban is. Ezzel a modellel – általános „receptúrával” – a cél az, hogy elveket (vezérfonalat) fogalmazzon meg a helyi önkormányzat (ok), valamint a helyi lakosok, közösségek számára a fenntarthatóság tennivalóinak, helyi programjának kidolgozása, megvalósítása érdekében.

A „Local Agenda 21” (továbbiakban „la, 21”) program az általános érvényű fenntartható fejlődés konkrét, gyakorlati megvalósítását a helyi adottságok, érdekek alapján, az önkormányzat és a helyi lakosok, közösségek széleskörű együtt munkálkodásával javasolja folytatni. Az alapfeladat itt a helyi hatáskörben befolyásolható fejlődés (beruházások, fejlesztések, felújítások, intézkedések, szabályozás stb.) olyan irányú alakítása, amely mind jobban előtérbe helyezi „a helybeni” életminőség, környezeti állapot javítását, valamint a helyi erőforrások – a talaj, vízkészlet, energia, emberi- és jövedelme termelő erőforrások stb. – tartamos, azaz nem kimeríthető kiaknázását. További fontos elvárás, hogy valamennyi - nem helyi erőforrásra támaszkodó, de - helyi felhasználásban szerepet játszó beruházó- fejlesztő, termelő- szolgáltató- és fogyasztó törekedjen a fenntarthatóságot figyelembe vevő megoldások, eljárások igénybe vételére, szokások kialakítására. Ennek megvalósítását a megfelelő politikai akarat megléte és a helyi társadalmi- közösségi kultúra jellege együttesen szabja meg és egy racionális tervezési folyamat útján kimunkált stratégia foglalja rendezett keretbe.

A Fenntartható Fejlődés Nemzeti Stratégia (FFNS) globális összefüggéseket is tükröző nemzeti szintű prioritásai és fókuszai – az előzőekkel is összefüggésben – következők:

- a. A gazdaság anyag- és energiaigényességének racionalizálása;
- b. A fenntarthatatlan társadalmi folyamatok kezelése és szabályozása;
- c. Környezeti rendszerek fenntartható hasznosítása.

1.1.2 Az Európai Unió prioritásai 2020-ig:

A Lisszaboni Stratégiát váltó Európa 2020 az Európai unió 10 évre szóló növekedési stratégiája, amely az uniós növekedési modell hiányosságait hivatott megszüntetni, főbb rendező elve az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés feltételeinek a megteremtése. Az Unió öt olyan, az évtized végére ténylegesen elérendő célkitűzést fogalmaz meg, amelyek a foglalkoztatásra, az oktatásra, a kutatásra és innovációra, a társadalmi befogadásra és a szegénység enyhítésére, valamint az éghajlatváltozás elleni küzdelemre és az energiaügyre irányulnak.

2020-ra az EU egészének teljesítenie kell az alábbi öt célt:

1. Foglalkoztatás

- Biztosítani kell, hogy a 20–64 évesek körében a foglalkoztatottság aránya elérje a 75%-ot.

2. Kutatás és Fejlesztés

- Az Európai Unió GDP-jének 3%-át a kutatásba és a fejlesztésbe kell fektetni.

3. Éghajlatvédelem és fenntartható energiagazdálkodás

- Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását 20%-kal csökkenteni kell az 1990-es sinthez képest (vagy akár 30%-kal, ha adottak az ehhez szükséges feltételek).
- A megújuló energiaforrások arányát 20%-ra kell növelni.
- Az energiahatékonyságot 20%-kal kell javítani.

4. Oktatás

- A korai iskolaelhagyók arányát 10% alá kell csökkenteni.
- El kell érni, hogy a 30 és 34 év közötti uniós lakosok legalább 40%-a felsőfokú végzettséggel rendelkezzen.

5. Küzdelem a szegénység és a társadalmi kirekesztés ellen

- Legalább 20 millióval csökkenjen azok száma, akik nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent.

Országos fejlesztési programok

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (továbbiakban: OFTK) a következő fejlesztési területekre helyezi a hangsúlyt a 2030-ig terjedő időszakra.

- Nemzetgazdasági stabilitást és növekedést, valamint társadalmi jólétet és felzárkóztatást egyaránt segítő gazdasági megújulás elősegítése, ennek keretében a hazai termelő gazdaság és a hazai vállalkozások megerősítése, külpiai és belföldi versenyképességük javítása, a helyi gazdaság élénkítése.
- A gyarapodás társadalmi tényezőinek a biztosítása, így a kutatás-fejlesztés, innováció, az oktatás, felsőoktatás, szakképzés, munkakultúra, a lakosság egészségügyi állapotának

javítása, további helyi közösségek segítése a helyi, térségi fejlesztési programok megvalósításában.

- Természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás, az élővilág és tájaink sokszínűségének megőrzése, környezetünk védelme.

Megyei fejlesztési programok

Csongrád Megye Területfejlesztési Konceptiója az Uniós és Országos prioritásokhoz illeszkedve részletezi a megye átfogó 2030-ra előirányzott jövőképét és azok megvalósításához rendelt célokat. A 2014-2020 időszakra 3 átfogó cél jelenik meg:

- Hármaskör határ menti városhálózati csomóponti térség
- Klímaváltozásra reagáló innovatív gazdasági és erőforrás-gazdálkodás
- Vállalkozó kedvű, jól képzett társadalomra épülő kooperáló gazdaság a megyei húzóágazatok bázisán

Az átfogó célok mentén három stratégiai cél és négy specifikus stratégiai cél jelenik meg a megyei koncepcióban, melyek megvalósítása során Csongrád város vonatkozásában is konkrét elképzelések találhatók, melyek részletezése megjelenik a gazdasági és munkaprogramban is.

1.1.3 A Fenntartható Fejlődés szempontjainak figyelembe vétele az Európai Unió keretében benyújtott pályázatoknál:

Az Európai Unió Projekt tervezésekor javasolt eljárás a Környezeti fenntarthatóságra történő hivatkozás és az azt szolgáló tervezett, gyakorlati törekvések bemutatása: ezért a pályázónak a környezeti fenntarthatóság elvének érvényesítését a pályázati dokumentáció egészében (célok, tevékenységek és eredmények stb.) érvényre kell jutnia. A környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos tevékenységét összefoglalóan is értékelni kell a pályázati adatlap megfelelő pontjaiban. A Fenntartható Fejlődés reális és ténylegesen érvényesíthető szempontjainak pályázatba történő megfelelő beépítése így „versenyelőnyt” jelent a pályázat elbírálása során.

A projektben résztvevő Önkormányzatok fejlesztési politikájában és gyakorlatában is nagy hangsúlyt fektetnek a Fenntartható fejlődés elveinek érvényesülésére, a fenntarthatóság biztosítására. Jelen *Fenntarthatósági Tervhez* kapcsolódóan, a térség környezeti, szociális, gazdasági állapotának felmérése az alábbi eseményekre, intézkedésekre és dokumentumokra épül:

- Kapcsolódó jogszabályok, önkormányzati rendeletek előírásai;
- Az Önkormányzat Környezetvédelmi Programja;
- Az Önkormányzat gazdasági programja;

- Helyi Esélyegyenlőségi program; Járási esélyteremtő program
- A Város településfejlesztési koncepciója; és integrált településfejlesztési stratégiája
- Az eddigi sikeres Önkormányzati projektek tapasztalati;
- Útmutató a Fenntartható Fejlődés Helyi Programja (Local Agenda 21) elkészítéséhez.

1.2 A települési fenntarthatósági tervről/programról általában

Törvényi előírás szerint minden hazai önkormányzatnak önálló települési környezetvédelmi programot kell kidolgoznia, amelyet saját képviselő testülete, ill. közgyűlése hagy jóvá. Ezzel szemben, a fenntarthatósági tervek készítésére vonatkozóan – jóllehet különböző tájékoztató anyagok már fellelhetők – ma még sem magyar jogszabályi előírás, sem egységes útmutató nem áll rendelkezésre. A helyi fenntarthatósági terv átfogóbb a környezetvédelmi programnál. „Küldetése”, hogy integrálja a helyi környezeti, társadalmi és kulturális kérdéseket, problémákat, továbbá biztosítsa a településen élők fenntartható (a Fenntartható Fejlődés szolgálatába állított) életminőségét, azaz támogassa a helyi társadalmi- gazdasági- környezeti folyamatoknak a Fenntartható Fejlődés útján való haladását. A megfogalmazott célok, programok, feladatok végrehajtását a helyi közösségek valamennyi résztvevője és szektora közreműködésével képzei el: a helyi demokratikus folyamatok támogatásával kölcsönös cselekvésre sarkall. Teszi mindezt oly módon, hogy figyelembe veszi a helyi, kistérségi és régiós adottságokat, feltételeket egyaránt.

A fenntarthatósági tervek készítésekor alapvető fontosságú, hogy megtaláljuk ezek ésszerű kapcsolódási pontjait. Ily módon nem nélkülözhető a település meglévő környezeti, szociális és gazdasági helyzetének rendszeres időközönként történő megismerése, különös tekintettel a meglévő problémák feltárására (pl. kedvezőtlen légszennyezettség mutatók, kialakult szegregáció, magas munkanélküliségi ráta, környezeti menedzsment működését akadályozó tényezők).

1.3 A Local Agenda 21 megvalósításának lépései

1. A Város gazdasági, társadalmi és környezeti állapotának, folyamatainak elemzése statisztikai adatok segítségével.
2. A fenntarthatósággal, ezen belül a környezetvédelemmel, a közvetlen környezettel kapcsolatos kérdőíves kutatás elvégzése.
3. A statisztikai indikátorok kiválasztása a változások követéséhez.
4. A lakosság, valamint a szakmai és civil szervezetek bevonása a programba, konzultációk lefolytatása és további információ, adatgyűjtés

5. A helyi önkormányzati döntéshozókból, szakmai szervezetek és az oktatási intézmények képviselőiből, valamint a LA 21 folyamatot vezető szervezet tagjaiból álló stratégiai csoport megalakítása.
6. A stratégiai dokumentum részét képező akciók pontos meghatározása.
 - A tervezés felügyelete, koordinációja.
 - A korábbi ágazati tervek beépítése a LA 21 folyamatba.
7. Az interneten, valamint a helyi nyomtatott sajtón keresztül történő kommunikáció. A lakosság valamint a szakmai, civil szervezetek visszajelzésének megfelelő fogadása.
8. A gyakorlatban kettős végtermékről beszélhetünk. Egyrészt létrejön egy stratégiai dokumentum, ami a helyzetelemzés mellett tartalmazza a stratégiai akciókat, és konkrét javaslatokat tesz, lépéseket fogalmaz meg a Város hosszú távú, fenntarthatóság felé mutató működésére. Másrészt a feljebb ismertetett lépések megfelelő koordináció esetén egy folyamatot indítanak el, ami a környezettudatosság növelésében, a lakossági és intézményi (pl. vállalati, önkormányzati) döntésekben jelenik meg.
9. Mivel egy hosszú távú folyamat elindításáról van szó, ezért a LA 21 megalapozását és a stratégiai dokumentum létrejöttét követően is komoly szükség van a Local Agenda 21 folyamat működésének nyomon követésére. A monitoring csoport felállítása a stratégiai csoportban helyet kapó intézményi képviselők feladata.

1.4 A települési fenntarthatósági terv stratégiai céljai

A települési fenntarthatósági tervben **rövid, közép- és hosszú** távú stratégiai célok kerülnek meghatározásra. A terv figyelembe veszi a helyi rendeletek korlátait, felkészül a nyilvánosságra hozott eredmények felülvizsgálatára (monitoring), és igazodik a fenntarthatóság távlati célrendszeréhez. Segíti továbbá a helyi lakosság, politikai és üzleti döntéshozók környezettudatosságának fejlődését, biztosítja nélkülözhetetlen együttműködésük feltételrendszerét.

A terv a társadalom–környezet–gazdaság komplex rendszerének elemzését és a fenntartható fejlődés elérését szolgáló cél- és eszközrendszert foglalja magában. A fenntartható fejlődés megvalósítása csak úgy lehetséges, ha a fenti rendszerek állapotával, kölcsönhatásaival tisztában vagyunk, és megteesszük azokat a Fenntartható Fejlődés Programban megfogalmazott lépéseket, melyek szükségesek a folytonos szociális jobblét eléréséhez környezetünk állapotának veszélyeztetése nélkül.

A Fenntartható Fejlődés program legteljesebb értelmezése szerint, maga a gondolkodásmód, gazdálkodási mód, életforma és politikai kultúra, amelyet a fenntartható fejlődés elve hat át.

Ki kell emelni, hogy a sikeres megvalósítás csak az érintett helyi társadalmi és gazdasági szereplők bevonásával, aktív részvételével lehetséges. Jelentősen segítheti vagy gátolhatja azonban a folyamatot a nemzeti kormányzat és az Európai Unió hozzáállása is (jogszabályi és pénzügyi feltételek biztosítása stb.).

Hangsúlyozzuk, hogy a Program fő célkitűzésének eléréséhez (a fenntartható fejlődés helyi szintű megvalósításához) kiemelten fontos a dokumentum rendszeres aktualizálása, frissítése, mivel a környezeti, társadalmi és gazdasági környezet folytonosan változik.

Az Fenntartató fejlődési program illeszkedik a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégiának és az Európai Unió Fenntartható Fejlődési Stratégiájának jelenlegi kereteihez. A dokumentum összhangban van Csongrád Város Környezetvédelmi Programjával, Városfejlesztési Stratégiájával és Helyi és Járási Esélyegyenlőségi Programtervével. Csongrád Város Önkormányzat 2015-2019. évekre szóló gazdasági programja és fejlesztési terve.

2 HELYZETFELMÉRÉS

2.1 Csongrád fenntarthatósági tervének illeszkedése a nemzetközi, országos és regionális folyamatokba

Az 1972-es stockholmi Konferencia az emberi környezetről, az 1992-es Rió, de Janeiró-i Környezet és fejlődés Világkonferencia, majd a 2002-es Johannesburgi Fenntartható Fejlődés Világkonferencia eredményei megerősítették, hogy az uralkodó környezeti problémák megoldására kizárólag a társadalom és a gazdaság együttes fejlődése révén van esély.

E felismerés az Európai Uniót is arra sarkalja, hogy akcióprogramjai révén a tagállamokat együttműködő félként ösztönözze a fenntartható fejlődés felé vezető, globális összefogást igénylő úton. Az EU jelenlegi . VI. Környezetvédelmi Akcióprogramjának feladatai megfelelnek egy település fenntarthatósági terve vonatkozó céljainak, és az azok eléréséhez szükséges végrehajtásnak: „A környezet érdekében történő helyi cselekvés széles körben elterjedt. Ez az emberek azon érdeklődésére utal, miszerint úgy vigyáznak a környezetükre, hogy kellemes legyen ott élni, vagy, hogy megóvják a helyi vidéket és vadvilágot. A tervezésben való lakossági részvétel javítható a könnyebben hozzáférhető és jobb minőségű információ révén. ”EU-s tagságunk partnerségre ösztönzi hazánkat is a fent említett folyamatok végrehajtásában. Unió tagállamként Magyarország vállalta, hogy különböző eszközökkel segíti az ismertetett célkitűzések megvalósítását.

Ilyen eszközök például: a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia és a hozzá kapcsolódó Tagállami jelentés az Európai Unió megújított fenntartható fejlődési stratégiájának végrehajtásáról; a Nemzeti Környezetvédelmi Programok, különféle együttműködési megállapodások, valamint az EU tagságból ránk háruló közös programok.

Az „Európa 2020” az Európai Unió 2010-ben útnak indított, 10 évre szóló növekedési és foglalkoztatási stratégiája. Célja túlmutat azon, hogy kivezesse az Uniót abból a válságból, amely az utóbbi években Európa egészét megrázta, de amelyet a tagországok napjainkban már fokozatosan maguk mögött hagynak. Azt is elő hivatott segíteni, hogy az EU orvosolni tudja az uniós növekedési modell hiányosságait, és megteremtse az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés feltételeit.

2.1.1 Az Önkormányzat jelenleg meglévő horizontális vállalásokkal kapcsolatos rendeleti és dokumentumai:

- 42/1995. (XII. 15.) Ökt. rendelet “Egyes helyi természeti területek védetté nyilvánításáról”.Módosítva: az 1/1996. (II.2.); a 40/2009. (XII.1.) Ökt. rendeletekkel.
 - A védetté nyilvánítás célja:
 - a még közel természetes állapotában fennmaradt egyedülállóan gazdag élővilággal rendelkező ártéri erdőterület megőrzése,

- a Tisza szabályozása következtében kialakult ligeterdők, bokorfüzesek, nádasok, a holtágak fajgazdag növény. és állatvilágának, tájképi értékeinek védelme,
 - kultúrtörténeti emlékek és környezetük megőrzése,
 - őshonos vad- és halállomány fennmaradásának biztosítása,
 - védett madarak háborítatlan fészkelésének és vonulásának biztosítása, így különösen a Külső Elléspart homokdombján fészkelő gyurgyalag (*merops apiaster*) fennmaradásának.
- 28/1996. (XII. 6.) Ökt. rendelet „Csongrád város Környezetvédelmi Alapjáról”.Módosítva: a 40/2009. (XII.1.) Ökt. rendelettel.
- A Környezetvédelmi Alap célja, hogy hatékonyan segítse Csongrád Város Önkormányzata környezetvédelmi feladatainak ellátását, azok finanszírozását, ezen belül kiemelten:
 - a) a helyi környezetvédelmi intézkedések végrehajtását,
 - b) a környezeti károk megszüntetését, illetve mérséklését,
 - c) a környezeti ártalmak megszüntetését, illetve mérséklését,
 - d) a környezetkímélő tevékenységek, környezetbarát technológiák elterjedésének elősegítését,
 - e) a természeti értékek megóvását, különösen a védetté nyilvánított területek és fák fenntartását,
 - f) a környezetvédelmi továbbképzést, oktatást, felvilágosítást, környezetvédelmi akciókat.
- 1/2000. /II. 9./ Ökt. rendelet “A helyi közművelődési feladatok ellátásáról.”Módosítva: a 23/2004. /VI. 30./; a 40/2009. (XII.1.); a 9/2011. (III.17.) Ökt. rendeletekkel.
- E rendelet megalkotásával a Város célja, hogy a helyi társadalom művelődési és kulturális igényeinek figyelembevételével – a helyi hagyományok, lehetőségek és sajátosságok alapján – egységes alapelvek szerint határozza meg az általa támogatott közművelődési tevékenységek körét. Valamint azok ellátásának módját és feltételeit, a szakmai és finanszírozási alapelveket, továbbá, hogy jogszabályi keretet teremtsen a közösségi művelődéshez méltó, esztétikus környezet és infrastruktúra biztosításához a város nemzeti és etnikai hagyományainak ápolásához, a helyi társadalom kiemelkedő közösségei, személyiségei szerepének növeléséhez, a helyi értékek védelmének erősítéséhez, a helyi kulturális nyilvánosság és tájékoztatás fejlesztéséhez.
 - (2) A kulturális élethez kötődő további önkormányzati célok:

- a nemzeti, regionális és kistérségi stratégiák kialakítása során a város és környéke kulturális érdekképviselete az esélyegyenlőség szolgálatára,
 - a város sajátos kulturális értékeinek, jellegzetességeinek megőrzése, ezen értékek kutatása és közkinccsá tétele,
 - a város népességmegtartó erejének megőrzése, illetve növelése,
 - a lakosság polgárosodásának elősegítése.
- 30/2003. /X. 20./ Ökt. rendelet “Településrendezési célok megvalósítása érdekében elővásárlási jog létesítéséről.”Módosítva: a 42/2004. /XII. 21./; a 30/2005. /IX.27./; a 40/2009. (XII.1.) Ökt. rendeletekkel.
- Csongrád Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a szabályozási terv tervezetben megfogalmazott településrendezési cél megvalósulása érdekében elővásárlási jogot állapít meg bizonyos ingatlanokra.
- 2/2005. (II. 4.) Ökt. rendelet “A Csongrád Város Önkormányzata sporttevékenységgel kapcsolatos feladatairól”.
- 25/2005. /VIII. 29./ Ökt. rendelet “Csongrád város Helyi Építési Szabályzatáról és Szabályozási Terve jóváhagyásáról.”Módosítva: a 30/2008. (XI.4.); a 26/2011. (VIII.26.); a 30/2011. (IX.23.); a 4/2016. (I. 29.) önkormányzati rendeletekkel.
- 2/2006. /I. 30./ Ökt. rendelet “A távhőszolgáltatásról szóló 2005. évi XVIII. törvény egyes rendelkezéseinek Csongrád város területén történő végrehajtásáról” Módosítva: a 40/2009. (XII.1.) Ökt rendelettel.
- 41/2009. (XII. 1.) Ökt. rendelet “Csongrád város környezetvédelméről”Módosítva: a 12/2012. (V.25.) önkormányzati rendelettel.
- A rendelet célja, az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, az emberi egészség, a környezet elemeinek és folyamatainak védelme, a fenntartható fejlődés környezeti elemeinek biztosítása Csongrád város közigazgatási területére vonatkoztatva. Az önkormányzatnak és szerveinek, továbbá az ott lakó, tartózkodó vagy átutazó természetes személyeknek és székhellyel vagy telephellyel rendelkező, vagy a város területén tevékenységet folytató jogi személyeknek és jogi személyiség nélküli egyéb szervezeteknek meghatározza a környezet védelmével kapcsolatos jogait és kötelezettségeit.
- 33/2011. (XII. 23.) önkormányzati rendelet „Csongrád város hulladékgazdálkodási terve kihirdetéséről.”
- 10/2013. (II.25.) önkormányzati rendelet „Sportszervezetek és civil szervezetek támogatásáról” Módosítva: 10/2016. (II. 22.) Ökt. rendelettel.
- 25/2013. (XI.21.) önkormányzati rendelet „A Homokhátsági Regionális Szilárdhulladék Kezelési Konzorcium Tulajdonközösség által a Homokhátsági Hulladékgazdálkodási Rendszer

keretében ISPA, majd KA beruházás során beszerezett, illetőleg megvalósított és kapcsolódó önkormányzati tulajdonú vagyon kezelésének és hasznosításának feltételeiről.”

- 25/2015. (XI. 27.) önkormányzati rendelet “A talajterhelési díjról”
 - A rendelet hatálya Csongrád város közigazgatási területén a helyi vízgazdálkodási hatósági engedélyezés hatálya alá tartozó szennyvízelhelyezést, ideértve az egyedi zárt szennyvíztárolót, alkalmazókra terjed ki, akik a műszakilag rendelkezésre álló közcsatornára nem kötöttek rá

2.1.2 Csongrád város horizontális vállalatokkal kapcsolatos megvalósított programjai

- A város pályázat útján folytatta a tanyák külterületi elektromos hálózat felújítását, illetve az ellátatlan területeken az építést.
- A termálvíz hasznosítása bővült,
- A város pályázaton nyert pénzüsszezből folytatta a kerékpárút építését.
- Az Önkormányzat rendelkezik, Környezetvédelmi Alappal melyre a bírságokból gyűlt pénzüsszegek folynak.
- Vidre-éri belvízrendszer felső szakaszának rekonstrukciója.
- A Serházzugi Holtág rehabilitációja 2010-ben
- Hulladékgyűjtés: Új hulladék lerakó építése Felgyőn;
 - Megvalósult a szelektív hulladékgyűjtés (20 db gyűjtősziget, melyek számát a szolgáltató harmadára csökkentette a kétkukás rendszer bevezetésekor);
 - 2015 január elsejétől bevezetésre került a két kukás rendszer.
 - Az illegális szemétlarakók felszámolása folyamatos.
- Szennyvíztisztítás: 2014-ben benyújtott szennyvíztisztítási pályázat a meglévő szennyvíztelep bővítését, korszerűsítését teszi majd lehetővé.
 - A szennyvíztisztítás 100 %-os hálózat építés 98 %-osnak mondható.
- A Csapadékvíz-csatorna karbantartása folyamatos.
- Az 451-es sz. út elkerülő szakaszának kivitelezése megvalósult.
- Erdőtelepítés, közel 200 ha valósult meg magánterületen.
- Ipari park kialakítása, infrastruktúra kiépítése megtörtént.
 - Ipari Park elkerülő út 2,6 km hosszan.

- 2013-ban nyert ivóvíz tisztítási projekt megvalósítása folyamatban.
 - Az ivóvíz-hálózat 100%-os belterületen, külterületen folyamatos a kiépítés igény szerint.

2.2 Csongrád környezete

Csongrád a Nagyalföld déli részén, közvetlenül a Tisza és a Hármas-Körös összefolyása fölött terül el.

A várost elszórtan tanyás ingatlanok veszik körül. A Tisza és annak holtágai ma is meghatározó jelentőségűek az itt élő emberek életében.

A vidék évi középhőmérséklete plusz 10 °C, az évi csapadékátlag 500 mm körül mozog. A szőlőtermesztés szempontjából fontos napfénytartam átlagosan 2100 óra évente. A nyári csúcshőmérsékletek gyakran a 40 °C-hoz közelítenek. A sík vidéket kevés helyen szakítja meg egy-egy 3-5 m magasságú halom, illetve mélyedés. A tengerszint feletti átlagmagasság 83 méter.

A határjellemző növényvilágát elsősorban a Tisza árterén nőtt fűz- és nyárfák, a holtágak nádasai, a mesterségesen telepített erdők, parkok, valamint gyümölcsösök és szőlőültetvények alakítják.

Legfőbb mezőgazdasági termények: búza, kukorica, napraforgó, burgonya és egyéb zöldségfélék, a gyümölcs és a szőlő. A városban és környékén jelentős mennyiségű termálvíz készlet található.

2.2.1 A település tágabb környezetének bemutatása

Csongrád város a csongrádi kistérségben helyezkedik el.

A kistérséget alkotó települések:

- **Csongrád**
- **Felgyő**
- **Csanytelek**
- **Tömörkény**

A kistérség területe: 339,24 km²

Népessége: 25.269 fő.

Népsűrűsége: 74 fő/km²

Erdősültség: 6,6 %.

Természetvédelmi terület: 2.832 ha.

Napsütéses órák száma: 2.100 óra.

Csapadék évi mennyisége: 500 mm

A kistérség méretét tekintve Csongrád megye és a Dél-alföldi régió legkisebb területű kistérsége, a megye területének csak 10,2 %-a. A kistérségben a megye népességének 5,9 %-a él. A térség népsűrűsége jóval a megyei átlag alatt. A népsűrűségi adatok az elmúlt három év során nem mutattak változást.

A Csongrádi kistérség települései a történelmi és gazdálkodási múlt nyomait őrzik. A kistérség egyetlen városa Csongrád, amely történelmi múltjánál, közlekedési helyzeténél és kapcsolatainál, ezekre épülő városi szolgáltatásainál fogva a térség központja. A kistérségi településrendszer jellegzetes eleme a kiterjedt és sűrűn lakott tanyavilág.

A kistérség természeti adottságai:

A Csongrádi kistérségnek csak kisebb része esik a Tisza árterére. Nagyobb része a Duna-Tisza-közi hátság homokhátain fekszik.

A kistérség települései az Alföldi nagytájon belül helyezkednek el, ezen belül a Duna-Tisza-közi síkvidék és az Alsó- Tisza-vidék középtájon találhatók.

A Duna-Tisza-közi síkvidéken belül Csanytelek, Felgyő és Tömörkény a Kiskunsági-löszös hát kistájhoz, Csongrád-Bokros a Pilis- Alpári-homok hát kistájhoz, míg Csongrád az Alsó- Tisza-vidék középtájon lévő Dél-Tisza- völgy kistájhoz tartozik.

A kistérség legfontosabb folyóvizei a Tisza és a túlparti Hármas-Körös, amely Csongrádnál éri el a Tiszát. Tömörkény és Csanytelek mellett fekszik a térség legjelentősebb halastava, a Csaj-tó. A legfontosabb belvízi csatorna a térségben a Dong-ér és a Vidre-ér.

A kis terepesések következtében a természetes vízmozgások lassúak, időben hosszan elhúzódnak. Ezáltal az elöntések nagy területi kiterjedésűek és lassú levonulásúak, nagy pangó vízfelületek jönnek létre.

Az ármentesítéssel, folyószabályozással létrejött – természetes kialakulású – holtágak (Csongrádi Holt-Tisza, Csépai Holt-Tisza) különleges helyet foglalnak el a térségben. Állapotuk azonban erősen leromlott.

A kistérség természeti, ökológiai hálózati:

A kistérség legfőbb országosan védett természetvédelmi értékei a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzethez tartozó Csaj-tó és a Tiszai ártér.

Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet:

Hazánk változatos szépségű és egyik legnagyobb tájvédelmi körzetét 1976-ban alapították. A nagyterjedésű TK a Tisza jobb partján található hullámteret és az árvízvédelmi töltéseken kívül elterülő mentett ártéri területeket foglalja magába. A folyószabályozás természetesen nagy változásokat idézett el ő a természeti értékekben, de jelentős természet közeli vagy másodlagosan kialakult, értékes élőhelyek maradtak fenn. Ezek közül a legfontosabbak a holtágak - kiemelten a *Labodári*, mely Ramsari terület és az Erdőrezervátummá nyilvánított Sas-ér, a szikes pusztákkal övezett Büdösszék-tó és szikes mocsarak, a természet közeli cserjeszinttel és aljnövényzettel rendelkező tölgyerdők, a két nagy halastórendszer (Fehér-tó és Csaj-tó).

Emellett jelentős területeket foglalnak el az extenzíven vagy hagyományosan művelt gyepek és szántók, melyek fontos pihenő- és táplálkozó helyei a vonuló madaraknak. A terület botanikai értékei

is igen jelentősek, mivel a Duna-Tisza-közi és a Tiszántúli növénytakasúak itt találkoznak és keverednek egymással. E változatos táj igen gazdag élővilágnak ad otthont, amelyen belül a vízimadarak kiemelkedően fontosak. A Tisza ártere nemcsak fészkelő helyként jelentős, hanem fontos szerepet tölt be a madárvonulásban is.

Helyi jelentőségű védett területek:

Helyi védettség alatt áll a Csongrád Nagyréti Természetvédelmi Terület. A mintegy 800 hektáros, 1996 óta védett terület a Tisza bal parti és a Körös jobb parti, Csongrád feletti hullámterét és a kapcsolódó mentett holtágakat foglalja magába. Itt található az ellésmonostori kultúr-történeti emlékhely is.

A Natura 2000 területek kijelölésével számos úgynevezett különleges természet megőrzési és különleges madárvédelmi területtel gazdagodott a térség, amelyek elsősorban a pusztai és vizes élőhelyek megmaradt értékeit védik.

Az országos védelem alatt álló területek mellett a *különleges természet megőrzési területeket* jelölték ki a Tisza mentén, több helyen is pl. Tiszaalpár-Bokrosi-öblözet, Közép-Tisza, Alsó Tisza hullámterének néven. A kistérség Ny-i szélén több foltszerűen megjelenő terület került a különleges természet megőrzési területek közé. Ilyen értékek a Csongrád-Bokrosi Sóstó, a Csongrádi Kónya-szék és a Gátéri Fehér-tó.

Az országos védeltséget élvező területek és a különleges természet megőrzési területek – a Csongrádi Kónya-szék kivételével - egyben különleges *madárvédelmi területek* is.

A kistérség értékes természeti területei főleg a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzetre koncentrálódnak. Ezen kívül az ökológiai hálózat szempontjából - a döntően intenzíven művelt mezőgazdasági tájban - a Natura 2000 területei és néhány vízfolyásokat kísérőterület, illetve elszórtan elhelyezkedő folt bír jelentőséggel. A kapcsolat nem megfelelően biztosított a még valamennyire természetes jellegű foltok, élőhelyek között, ezért az ökológiai hálózat erősítésre szorul.

2.3 A települési Környezeti elemek állapota

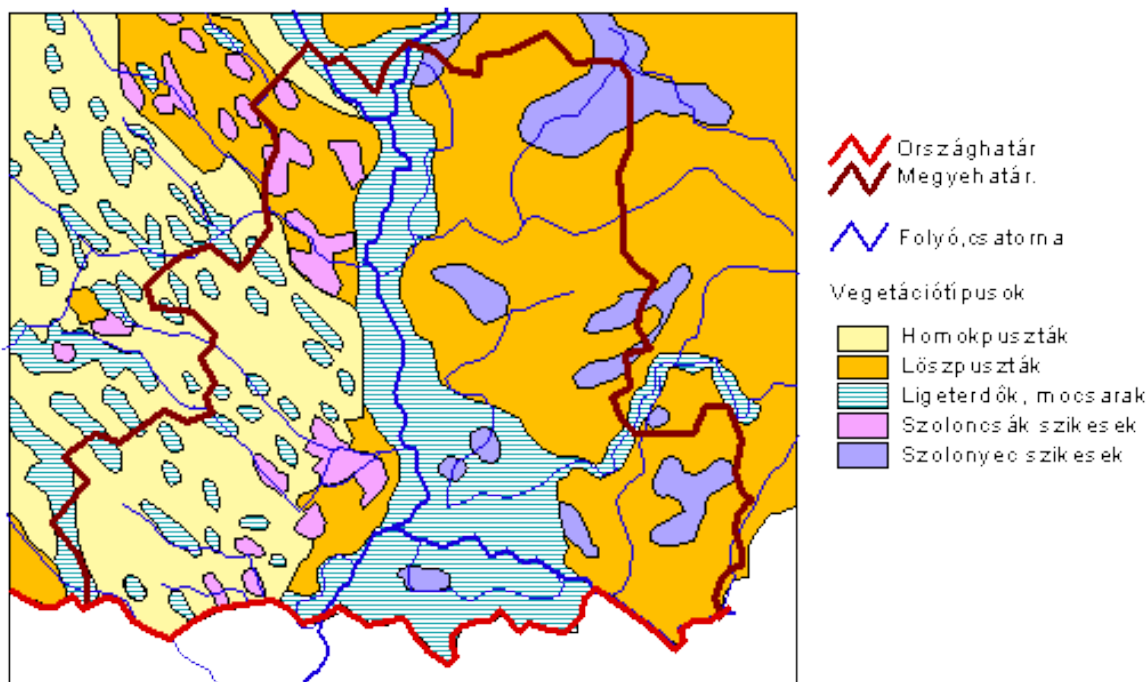
2.3.1 Talaj

A talaj a földkéreg legfelső, termékeny rétege, megújuló természeti erőforrás. A talajok képződését a földtani, az éghajlati, domborzati, biológiai tényezők határozzák meg alapvetően. Jelentős talajképződést módosító tényezőnek számít az emberi tevékenység. Természetes talajpusztulás legjellemzőbb formája a víz és szél által előidézett erózió illetve defláció. A termőtalajok erózióját és deflációját az erdőirtások, a helytelen mezőgazdasági behatások is gyorsíthatják. A mezőgazdasági területek táblásításai következtében eltűntek a táblaszéli fásított sávok, a dülő utak menti fasorok, ezáltal felgyorsult a deflációs folyamat.

Csongrád város térsége földrajzi helyzetéből adódóan jellegzetes és rendkívül változatos talajadottságokkal rendelkezik. Talaja részben tiszai eredetű meszes homok, részben nem meszes hordalék- és homoktalajok. Helyenként lösz és lösszel kevert homok figyelhető meg, mely különböző vastagságokban telepedett az altalajra, néhol vékony rétegben fedi, máshol pedig többméteres buckákat alkot. A vízzáró talajnak a felszíntől való távolsága szerint a talajvíz 3-6 m-re található.

A homoktalajok humuszban és tápanyagban általában szegények.

Csongrád tipikus alföldi megye. Ezen a tájon az ember már nagyon régen gyökeresen átalakította a tájat, és a gépkocsin vagy vonaton átutazó azt gondolhatja, hogy a természetes növényzet mára teljesen eltűnt, csak szántóföldek, települések, telepített erdők és gyepek, esetleg gyomtársulások találhatók a helyén. Sajnos, ez a kép nem áll messze a valóságtól, hiszen a természetes vegetációnak már csak a töredéke maradt meg itt, de ez a kevés olyan változatos, annyi szépséget, annyi sehol máshol meg nem található esztétikai, tudományos értéket hordoz, hogy a figyelmes és türelmes szemlélő számára még a hegyvidékeknél is több élményt nyújthat. (1.ábra)

1. ábra: Csongrád megyében található vegetációtípusok (forrás: Sulinet)

Jellemző talajtípusok a kistérségben:

A térség talaja sokszínű, általában lösz, kisebb részben homok talajképző kőzetek alakult ki.

A kistérség 33,924, ha területének 86,1%-a termőterület. A kistérségre alapvetően négy fő talajtípus jellemző. Dominálnak a mezősgyei talajok (51,0%), a réti talajok (34%), kisebb területen található futóhomok, homok és öntéstalajok (8%). A fennmaradó 7% szikes talaj. A kistérség földterületének 64,3%-a az agrár-alkalmassági értékszám alapján eléri, illetve meghaladja az országos átlagot. A talajok átlagos aranykorona értéke 22-26 között van. A térség mezőgazdasági kultúráját alapvetően a talajadottságok határozzák meg.

Csongrád fő talajtípusai:

Réti öntés és csernozjom talajok. A Tisza mentén nagyrészt öntéstalajokat találunk, ez alól csak a várostól É-ÉNy-ra fekvő, jobb partot kísérő és attól távolabb is megtalálható futóhomokos területei kivételek (Bokros városrész), melyeken szőlő- és gyümölcsstermesztést folytatnak. A Tiszától Ny-felé távolodva, a település nagy részén a réti csernozjom uralkodik. Foltokban találunk, főként a 451 közlekedési út mentén mélyben sós réti csernozjomokat, és még kisebb kiterjedésben a település ÉNy-i felében réti szolonyeceteket.

Talajvédelmi releváns feladatok:

- A termőföld minőségének, termékenységének megőrzése, javítása.
- A parlagon maradt területek hasznosítása (a termőföldterület csökkenésének minimalizálása).
- Belvizek elleni megfelelő védelem.
- Illegális hulladéklerakók folyamatos felszámolása.

2.3.2 Levegő

A település levegő-állapotát globális és helyi tényezők egyaránt alakítják. Feladatunk elsősorban a helyi tényezők meghatározása és vizsgálata. Elmondható, hogy a levegő állapotára a település lakossága, lakossági fűtésből és az ipari tevékenységből származó szennyezések gyakorolják, de nem hanyagolhatók el a különböző meteorológiai helyzetekben esetlegesen nagyobb távolságról érkező szennyezések sem. A településeken a fűtési időszakban a nitrogénoxid (NOx) és a kisméretű szállópor (PM10), nyáron a felszín közeli ózon szennyezettség jelenthet problémát, valamint az átmenő- és helyi gépjármű forgalom van a legnagyobb hatással.

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet alapján az ország területét és településeit a légszennyezettség mértéke alapján a környezetvédelmi és a közegészségügyi hatóság javaslatának figyelembevételével zónákba kell sorolni. A 4/2002 (X. 7.) KvVM rendeletben Csongrád a „F” légszennyezettségi zónába tartozik, nem szerepel a kiemelt települések között.

Csongrádon ipari méreteket öltő, jelentősnek mondható, szennyezőanyag kibocsátó forrás nem található. A település környezetében elhanyagolható légszennyező forrásként a városközponton átvezető 451-es számú út átmenő forgalma említhető, és a Bokros belterületén áthaladó kamionforgalom. Az előbbi forgalma a várost elkerülő út megépítése óta jelentősen lecsökkent, így a levegőbe jutó szennyező anyagok mennyisége is kevesebb. A lakóterületek közé ékelődő ipari létesítmények, mint potenciális szennyezők, de határérték feletti kibocsátásokról nincs tudomás. Ezen kívül az uralkodó szélirányból érkező, a mezőgazdasági területekről származó por-terhelés jelenthet problémát időszakosan. Az állattartással kapcsolatban leginkább az intenzív, kis helyigényű tartás okozhat lakossági panaszokat. Az állattartás szabályozását (védőtávolság, központi területekre tilalom) az önkormányzat helyi rendelettel megoldotta.

Az allergén gyomok terjedése Csongrád településen is gondot okoz. Az allergén gyomok irtásával kapcsolatban nincs helyi rendelet. A Csongrádi Körzeti Földhivatal komplex határszamlét tart minden évben, melyen többek között a parlagfűvel fertőzött területek felmérése is megtörténik.

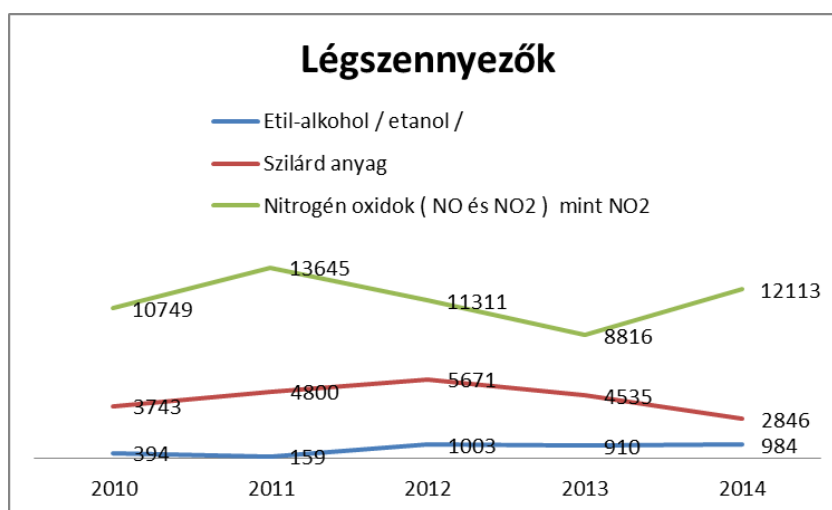
A településen nem működik olyan megfigyelő rendszer, amely folyamatosan pontos képet tudna adni a levegő minőségi állapotáról, így mérési adatok nem állnak rendelkezésre.

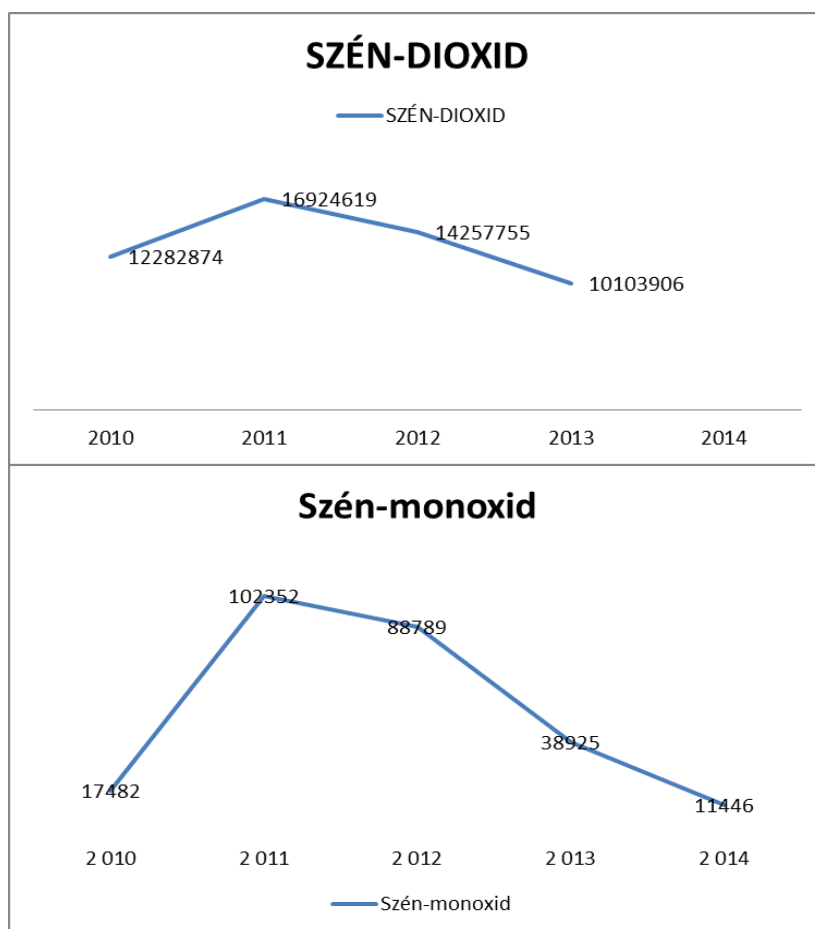
- A térségben a környezeti levegő állapotát mutató emissziós adatokat a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumhoz tartozó Országos Légszennyezettség Mérőhálózat méri. Tájékoztató jelleggel a Csongrádi kistérség légszennyezettség adatait elemeztük (1. táblázat):

1. táblázat Az emisszió változása a Csongrádi kistérség területén (forrás: OKIR)

	Kibocsájtás kg/év				
Anyagnév	2010	2011	2012	2013	2014
Xilolok	96	87	123	69	68
Etil-acetát / ecetészter; ecetsav-etil-észter /	75	3	139	129	660
Butil-acetát / ecetsav- butil-észter /	1437	213	5527	3911	4217
Metil-etil-keton / 2- butanon /	30	25	25	11	13
Fluor gőz vagy - gáznemű szervesetlen vegyületei (HF- ként)	0	0	13	7	16
Kén-oxidok (SO ₂ és SO ₃) mint SO ₂	611	584	367	990	31
SZÉN-DIOXID	12282874	16924619	14257755	10103906	436267339
Etil-alkohol / etanol /	394	159	1003	910	984
Szilárd anyag	3743	4800	5671	4535	2846
Nitrogén oxidok (NO és NO ₂) mint NO ₂	10749	13645	11311	8816	12113
Szén-monoxid	17482	102352	88789	38925	11446

Diagramok a kibocsájtás vonatkozásában:

Összességében elmondható, hogy a kistérség levegőszennyezettsége 2010-től kezdve folyamatosan csökkent, 2011-ben volt egy kiugró év, amikor az adatok magasabb légszennyezettségi arányt mutattak, azután ismét csökkenésnek indultak.

Csongrád városa az utóbbi időben igen sokat tett a levegőjének tisztántartása érdekében, a kitűzött célok és az ezekkel kapcsolatos megvalósítások folyamatos felülvizsgálatot élveznek a meg-megújuló Környezetvédelmi és természetvédelmi program felülvizsgálata kapcsán.

Levegőtisztaság védelmi feladatok, célkitűzések

- Meg kell szervezni a parlagfű, vagy egyéb allergén gyomok irtását, fel kell kutatni, és jogi - eszközökkel élve el kell érni a területek karbantartását.
- Kerékpáros közlekedés fejlesztése.
- A parlagon maradt területek hasznosítását meg kell oldani.
- Az utak melletti védőfásítások, zöldsávok megvalósítását elő kell mozdítani.

2.3.3 Felszíni és felszín alatti vizek

A víz mindennapi életünkben, környezetünkben nagyon fontos szerepet tölt be. Különböző formáját más-más célra használjuk. Víz nélkül nincs élet. Ezért egyértelmű, hogy a környezetvédelem egyik legfontosabb feladata a víz védelme. Ez konkrétabban azt jelenti, hogy a vizek mennyiségi és minőségi védelmét, valamint a fenntartható vízkészlet-gazdálkodást biztosítanunk szükséges, és az esetleges károsodásokat meg kell előzni.

Felszíni vizek

Hazánkban 1994. január 1-től a felszíni vizek osztályozását és minősítését az MSZ 12749 szabvány alapján végzik. A vízminőség a víz fizikai, kémiai és biológiai tulajdonságainak összessége. Ez alapján felszíni vizeinket öt osztályba soroljuk: kiváló (I.o.), jó (II.o.), tűrhető (III.o.), szennyezett (IV.o.) és erősen szennyezett (V.o.). Ezen kívül a felszíni vizeinket az integrált követelményrendszer (ivóvíz, ipari vízellátás, mezőgazdasági öntözés és halgazdaság igénye) alapján is minősítjük.

Csongrád területe a Tisza, és Körös vízgyűjtőjéhez tartozik, vízrajzát csatornák, holtágak, bányatavak gazdagítják. Az észlelési időszak kezdete óta a szegedi állami vízmércén mért legnagyobb vízszint 1008 cm, melyet a 2006-os tavaszi árvíz során regisztráltak. A Tisza alsó szakaszának árvízi viszonyait nem csak a folyók felső szakaszáról érkező vizek mennyisége, hanem a Duna aktuális vízállása is döntően befolyásolja.

Csongrád a Nagyalföld déli részén, közvetlenül a Tisza és a Hármas-Körös összefolyása fölött terül el. A felszíni vizek fő gyűjtője a Tisza, és holtágai, valamint a Felső-főcsatorna, Vidre-éri csatorna, és a Vidre-éri összekötő csatorna.

A Vidre-ér Csongrád környékének harmadik legnagyobb vízfolyása. A számos mellékvízfolyást felvevő Vidre-éri szikes érrendszer igen kiterjedt. Noha az ér és mellékágai arculatát az elmúlt évtizedek belvízrendezése átformálta, s az erek folyásiránya módosult, mégis e vízfolyások nem tekinthetők egyszerűen belvízelvezető vagy öntözőcsatornáknak, mert még mindig őrzik zöld folyosó funkciójukat, szikespusztákat és mocsarakat fűznek fel kacskaringós, ősi vízi állapotokat idéző meandereik mentén.

A vízrendszernek jelen pillanatban, csak egy nagy kiterjedésű szikespusztai foltja, a Kónya-szék élvez *természetvédelmi oltalmat*.

Valamint a Csongrád–Nagyréti Természetvédelmi Terület – a Környezet- és Természetvédők Csongrád Városi Egyesületének kezdeményezésére – Csongrád Város Önkormányzata képviselő-testületének rendeletével 1996.január 1-től *helyi jelentőségű természetvédelmi terület*.

A Csongrád Nagyréti Természetvédelmi Területet Csongrád felől a fahídon, más néven-pontonhídon keresztül érhetjük el. Június végén, az esti órákban itt figyelhető meg legjobban a tiszavirág tömeges rajzása. (1. kép)

1. kép: a tiszavirág tömeges rajzása

Elhelyezkedése: A 806 ha területű Csongrád Nagyréti Természetvédelmi Terület a Dél-Tisza völgyben, az ún. Kőrösugban helyezkedik el. Délről 10 km hosszan a Tisza, keletről 5 km hosszan a Körös öleli körül.

Részei: A Csongrád Nagyréti Természetvédelmi Terület nyolc részből áll: 1. Ártéri erdő a Tisza bal partján, 2. Mámairéti-Holt-Tisza, 3. Ellésparti-Holt-Tisza, 4. Nagy-Gombás (holtág az ártéri erdő területén), 5. Szakadás (holtág az ártéri erdő területén), 6. Fekete vagy Dög-Körös, 7. Rázsonyi Holt-Körös, 8. Ártéri erdő a Körös jobb partján.

A védett terület legértékesebb élőhely típusai a holtágak, amelyek talán legjobban őrzik a táj egykori arculatát. A holtágak felszínén a sulyom és a rucaöröm figyelhető meg. Az egész terület a Tisza menti zöld folyosó része, ezért nem csak hazai, hanem nemzetközi jelentősége is van, hiszen eltérő éghajlatú, s ezért eltérő élővilággal rendelkező területeket köt össze, nemzetközi madárvonulási útvonalak vezetnek keresztül rajta. Az őszi és a tavaszi madárvonulás idején darvak és vetési ludak csapatai húznak át a terület felett.

A Vidre-ér a bokrosi Kis-Sóstóból ered, és a Labodárnál éri el a Tiszát. Az érrendszer a domborzat lejtésének megfelelően északnyugat–délkeleti irányultságú. A Vidre-ér három jelentősebb mellékérrel rendelkezik.

A település gazdag holtágakban, melyek a Tisza szabályozása során keletkeztek, jelentősebb holtágak a település területén:

- Csongrádi (Serház-zugi) Holt-Tisza a város keleti határán, több mint négy kilométer hosszan terül el a város határától a szentesi Tisza hídig
- Aranyzigeti Holt-Tisza közel 30 hektáros vízterület
- A Csongrád–Nagyréti Természetvédelmi Terület mentett oldali holtágai:

A holtágakon kívül szikes, időszakos vízállások is találhatóak a település területén ilyen

- a Kis-Sóstó és
- a Bokrosi településrészen található tó ami horgasztóként üzemel.

A holtágak vízminőségével, frissvíz utánpótlásával sok esetben adódnak problémák. Az elmúlt években a *Serházzugi-holtág*on hajtottak végre rehabilitációt (DAOP-5.2.1/B), melynek köszönhetően jelentős javulás tapasztalható, ez a holtág 5 ponton is befogadja a város irányából érkező csapadékvizeknek. A projekt keretében többek között a bevezetési pontokon előtisztító műtárgyak kerültek elhelyezésre, és vízutánpótlás kérdése részben megoldódott. (2. ábra)

2. ábra Serházzugi Holt-Tisza helyszínrajza (forrás: csongrádisporthorgász)

A felszíni vizek védelmével kapcsolatos feladatok, célkitűzések

- Javítani kell a holtágak vízutánpótlását, vízfrissítését, ami a vízminőség javulását eredményezi.
- Felszíni vízfolyások természetes víztisztulásának biztosítása, belvízelvezető csatornahálózat rekonstrukciója
- Nitrát szennyezés csökkentése: a szennyvízcsatorna-hálózatra történő lakossági rákötéseket ösztönözi, kell, szennyvíztisztító telep bővítése

Felszín alatti vizek

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 7/2004 (XII. 25.) KvVM rendelet melléklete alapján Csongrád az érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő települések közé tartozik.

Csongrádon és környékén a talajvíz átlagos szintje a terepszint alatt 4 m körül van. Mennyisége nem jelentős. Kémiai jellege kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos, de sok helyen a nátriumos típus is megjelenik. Keménysége 15-25 nkO-ot is eléri. A szulfáttartalom 60 mg/l, a település körzetében ez a 300 mg/l-t is elérheti.

A felszín alatti vizek védelmével kapcsolatos feladatok, célkitűzések

- A nitrát terhelés csökkentése:
 - o szippantott szennyvíz leürítés ellenőrzése,
 - o szikkasztók tömeges megszüntetése,
 - o A lakosság ösztönzése a szennyvízhálózatra való rákötésre.
- Vízkivitelek mennyiségi optimalizálása

2.3.4 Árvíz és belvízvédelem

A település rendelkezik vízkár-elhárítási tervvel, melynek aktualizálása folyamatban van.

Árvízveszélyes területek

A települések ár-és belvíz veszélyeztetettségén alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet melléklete szerint Csongrád B –közepesen veszélyeztetett település.

Belvízveszélyes területek

A települések ár-és belvíz veszélyeztetettségén alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet melléklete szerint Csongrád B –közepesen veszélyeztetett település.

Mély fekvésű területek

Csongrád egész területe mély fekvésű, ezek közül kiemelhető a belvízzel rendszeresen veszélyeztetett területek:

- Heringer telep
- Bökényi városrész

- Bokros városrész
- Nagyréti tanyák
- Bokrosi út, és a vasút mentén elterülő területek

Árvíz és belvízvédelem

Kiemelt fontosságú a meglévő védvonalak megerősítése, rekonstrukciója, a csapadék-elvezető hálózat rendszeres tisztítása, a hálózat rekonstrukciója, bővítése. Ennek érdekében a települést érintően, az alábbi projektek kerültek megvalósításra, illetve vannak folyamatban:

Állami projektek:

- A 2000-ben megkezdett vízügyi beruházások folytatásaként, az árvízvédelmi fejlesztési munkák keretében 2007-ben újabb 1940 m-es szakaszon készült el Csongrád belterületi szakaszán a védőtöltés vízdali burkolata (csongrádi partfal). Ezzel együtt elkészült összesen 2372 m partfal a Körös-toroki rámpa és a József Attila u. között.
- Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság Csongrádi Szakaszmérnöksége beruházásában épült 2008.augusztustól októberig terjedő időszakában a Tisza belterületi szakaszán kijelölt 1050 m-en partmegcsúszás helyreállítása és mederrézsű rögzítés a pontonhíd és a Kiserdő között.

Önkormányzati projektek:

- A város belterületi belvízrendezési programja 2007-ben készült el, mely sikeres pályázat útján 2011-évből került megvalósításra. A városban kijelölt 8 fejlesztési területen megvalósuló főbb belvízvédelmi létesítmények: 3 db elektromos üzemű automatizált vezérlésű belvízátemelő szivattyútelep, 2 db záportározó, 1 közlekedési főút vonal és 1 vasúti pályakeresztetető műtárgyai, és az eddig csatornázatlan városrészek csapadékvíz elvezető főgyűjtő csatornái. Melyek a következők: Szív utcai övcsatorna, belvízátemelő; Vasút téri belvízátemelő; Nyugati záportározó és belvízátemelő építése; Kenderföldi csatorna zárttá tétele és 451-es út alatti átvezetése; Nefelejcs utcai belvízátemelő megépítése; Erzsébet utca – Vasút utca Vágóhídi csapadékvíz főgyűjtő kialakítása; Ipari park csapadékvíz csatorna kiépítése, Északi csapadékvíz főgyűjtő iszapoltása; Bokros városrész csapadékvíz hálózat részbeni kiépítése.
- Csongrád város belvíz elvezető rendszerének további fejlesztésére 2013-ban nyert támogatást a település, mely Alsóváros, Heringer-telep, Központi utcák, Csongrád-Bokros városrész csapadékvíz-elvezetésének megoldását szolgálja.
- A város legnagyobb csapadékvíz befogadójának, a Serházzugi Holt Tiszának az állapotjavítása Holtág rehabilitációs projekt keretében megvalósul. Átadásra kerültek a Szív utcai, Nyugati és a Vasút utcai záportározók, melyeknek az összes belvíztározásra használható térfogatuk: 17.240 m³.

Árvíz és belvíz védelmi védekezés kapcsán az elmúlt 10 évben 10 alkalommal, több mint 200 napig volt készültség elrendelve a városban. A káresemények mértéke elérte a 90 millió forintot. Az önkormányzat éves költségvetése szerint, vízkár megelőzésre, valamint az árkok, létesítmények fenntartására a származtatott működési költségek jelenleg éves szinten átlagosan közel 20 millió Ft kiadást jelentenek az önkormányzat számára.

2.3.5 Zaj

A zajterhelés egyre inkább meghatározója a városok környezeti állapotának, és ebben elsősorban a közlekedés a domináns tényező. Csongrád város területén az alábbi zajforrás-csoportok határozzák meg a környezet zajállapotát:

- ipari és szolgáltató telephelyek
- vendéglátó és szórakozóhelyek
- szabadtéri rendezvények
- közúti járműforgalom
- vasúti forgalom

Az elmúlt időszak tendenciáit értékelve azt tapasztaljuk, hogy környezeti zajterhelésen belül az ipari üzemek és a telephelyek, műhelyek szerepe fokozatosan csökkent. A túrizmus által érintett területen és a városközpontban a vendéglátáshoz és szórakozáshoz, valamint a rendezvényekhez kapcsolódó környezeti zaj viszont továbbra is lényeges környezeti hatás.

A közlekedési eredetű zajoknál - a nagy forgalommal terhelt területeken- a közúti járműforgalom határozza meg a környezet zajállapotát. A környezeti zaj értékeléséről és kezelése tárgyában megjelent 280/2004.(X. 20.)Korm. rendelet stratégiai zajtérkép és intézkedési terv készítésére kötelezte a 100.000-nél több lakosú városokat és a fő közlekedési létesítményeket. A lakos-szám és a vonalas közlekedési létesítmények forgalma alapján Csongrád város területére nem szükséges a zajtérkép elkészítése. Ennek ellenére a fejlesztési koncepció és a rendezési terv készítése során lényeges szempontként kell figyelembe venni, hogy a város fő közlekedési útjai és csomópontjai mentén a lakó- és más védendő területek zajterhelése határérték alatti maradjon, vagy legalább ne növekedjen.

Helyhez kötött, ipari és szolgáltató zajforrások

A szolgáltató tevékenységek (pontosabban: a 284/2007.(X.29.)Korm. Rend. 1. sz. mellékletében felsorol TEÁOR kódok alá tartozó tevékenységek) tekintetében a jegyző, a termelő tevékenységek esetében az illetékes környezetvédelmi felügyelőség gyakorolja a zajvédelmi hatáskört.

A magasabb rendű, zajjal kapcsolatos jogszabályok változása miatt a helyi rendeletek alkalmazásának jelentősége több ponton kérdésessé vált, majd megszűnt. A szolgáltató tevékenységek tekintetében így az országos rendelet alapján, a jegyző jár el I. fokú zajvédelmi hatósággént.

A helyi rendelet megszűnése egyben azt is eredményezte, hogy a zajterhelési határértékek a Szabályozási Terv szerinti övezetekkel összhangba kerültek, ezt az alábbi táblázatban tájékoztatásul összefoglaltuk, a hatályos 27/2008.(XII.3.)KvVM-EüM együttes rendelet alapján.

2. táblázat: 27/2008.(XII.3.)KvVM-EüM együttes rendelet 1. számú rendelete:

Sorszám	Zajtól védendő terület	Jellemző példa a területre	Határérték az L _{AM} megítélési szintre	
			Nappal (06-22)	Éjjel (22-06)
1	Üdülőtérület, különleges területek közül az egészségügyi terület	Gyógyfürdő területe, Körös-Toroki üdülőtérület	45	35
2	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű)	Lakóterületek általában, Bokros városrész, Erzsébetiszőlők városrész	50	40
3	Nagyvárosias lakóterület, vegyes terület	Városközpont	55	45
4	Gazdasági terület	Környezetvédelmi-ipari park, Kereskedelmi-szolgáltató egységek, mezőgazdasági területek	60	50

Helyhez kötött zajforrások

A lakókörnyezet egyes térségeiben elsősorban a közúti közlekedésből adódó zajszennyezések okoznak problémát. Az elkerülő út megépülése után a zajártalom jelentős mértékben lecsökkent a városban. A korábban problémát jelentő Bokros utcában a tapasztalható zajterhelés, a 4502 számú negyedrendű út kamionforgalma is lecsökkent a városrészt elkerülő útnak köszönhetően.

A vendéglátó és szórakozóhelyek a városközpontban jellemző a vendéglátás, zeneszolgáltatás miatti, jelentős környezeti zajterhelés. A városközponti, vegyes terület magasabb határértéket enged meg, összhangban a terület magasabb háttérzajával és nagyobb forgalmával.

A szabadtéri és városi rendezvények döntő részének helyszíne a Körös-torok, mely egyrészt alkalmas a tömegrendezvények lebonyolítására, másrészt, a közelben levő szállások, vendéglátóhelyek és parkolóhelyek, és a jelképtértékű Tisza part miatt a városi rendezvények fő színhelyévé vált. A környezet zajterhelése szempontjából a fesztiválok, rövid idejű, de igen intenzív terhelést jelentenek. Zajterhelés szempontjából az évi 8-12 db nagyobb, főleg városi szervezésű rendezvénynek van jelentősége.

A területen több ezer fős tömegrendezvények lebonyolítása is történik. Jelentős környezeti zajhatást a koncertek okoznak. Utólagos ellenőrzések során a zajterhelési határérték túllépés mértéke változó, 0 - 10 dB(A) közötti volt, de nem a terhelés tényleges nagysága, hanem az éjszakai (22 óra utáni) zavaró hatás a lakossági panaszok okozója.

A környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékekről szóló 27/2008.(XII.3.)KvVM rendelet módosításával a nyári fesztiválokra magasabb zajterhelési határérték vonatkozik. Ez egyrészt megkönnyíti a szervezők dolgát, másrészt viszont lehetővé teszi a lakókörnyezet nagyobb terhelését. A tapasztalatok alapján az engedélyezési eljárás során érvényesülnek a zajvédelmi követelmények, a problémát inkább a rendezvény során az engedélytől való eltérések, a kontrol hiánya okozza.

2.4 Társadalom

Csongrád vonzó, hangulatos alföldi mezőváros, amely természeti, kulturális és épített örökségét hatékonyan aknázza ki a mezőgazdaság és a turizmus területén, gazdaságának pedig egyre erőteljesebben az adottságokra és meglévő termelési hagyományokra épülő innováció a motorja. Mindez, összhangban a városi épített és természeti környezet fejlesztésével egyben a helyben élők számára perspektívát, magasabb életminőséget eredményez, ami a népességcsökkenés ütemének csökkenését eredményezi.

A település térségi, járásközponti szerepe az elérhető szolgáltatások minőségi és mennyiségi fejlesztésén, továbbá a Csongrád-Szentes várospáros fokozott együttműködésén keresztül megerősödik, míg a helyi, növekvő potenciálú gazdaság a foglalkoztatáson és a beszállítói kapcsolatokon keresztül egyre kiterjedtebb vonzáskörzettel bír, amely a város térségi szerepkörét tovább fokozza.

3. táblázat: Nemzetiségi és vallási megoszlás (forrás:KSH)

A helység lakóinak nemzetiségi kötődése 2011-ben	
magyar	87,60%
cigány (roma)	1,30%
német	0,50%
egyéb, nem hazai nemzetiség	0,50%
lengyel	0,10%
román	0,10%
szerb	0,10%
nem kívánt válaszolni, nincs válasz	12,20%

A megye lakossági adatai:

Csongrád megyében 2011. október 1-jén, a népszámlálás időpontjában az ország népességének 4,2 százaléka, megközelítőleg 417,5 ezer fő élt. A megye lakossága a tíz évvel korábbi népszámláláshoz képest csaknem 15,9 ezer fővel, 3,7 százalékkal csökkent. A népesség alakulását a természetes népmozgalom (az élve születések és a halálozások), valamint a vándorlás befolyásolja. 2001 és 2011 között a népességfogyás meghatározó tényezője – a korábbi évtizedekhez hasonlóan – a természetes fogyás volt, amit a vándorlási folyamatok valamelyest mérsékeltek.

Az előbbi tényező 20,2 ezer fővel apasztotta, az utóbbi pedig 4, ezer fővel gyarapította a megye népességét. Az elmúlt egy évtizedben összességében mind a városokban, mind a községekben csökkent a lakosok száma; a 60 település közül csupán 9-nek a népessége gyarapodott, kisebb-nagyobb mértékben. A városok közül legnagyobb arányú vesztesége Szentesnek és Csanádpalotának volt. A két város lakosainak megközelítőleg egytizedét veszítette el. Mindeközben Szeged – a második legnagyobb lélekszámú vidéki város – népessége lényegében stagnált, Sándorfalvára épphogy – alig egy százalékkal –, Mórahaloméra pedig 6 százalékkal gyarapodott. A falvak közül leg nagyobb mértékben – 2011-ben így már csak 412 főt számláló – Nagytőke népessége csökkent, e község 2001 és 2011 között lakosságának több mint egyötödét „elvesztette”.

Közel hasonló mértékű fogyás jellemezte – a csaknem azonos népességnagyságú – Kövegyet, Eperjest és Nagylakot. Ezzel szemben Deszken és Szatymazon nagyjából 10-10 százalékkal élnek többen, mint tíz évvel azelőtt, Domaszék lakossága pedig ez idő alatt kiemelkedően, csaknem 17 százalékkal nőtt. A járásek többségében – a Szegedit leszámítva, ahol stagnált, – fogyott a népesség, legjobban a két legidősebb népességűben, a Szentesiben és a Csongrádiban. A Szegedi járáson belül főleg azon községek népessége gyarapodott, – az előbb említett Deszk, Domaszék, illetve Szatymaz –, amelyek a megyeszékhely alvótelepüléseinek szerepét töltik be.

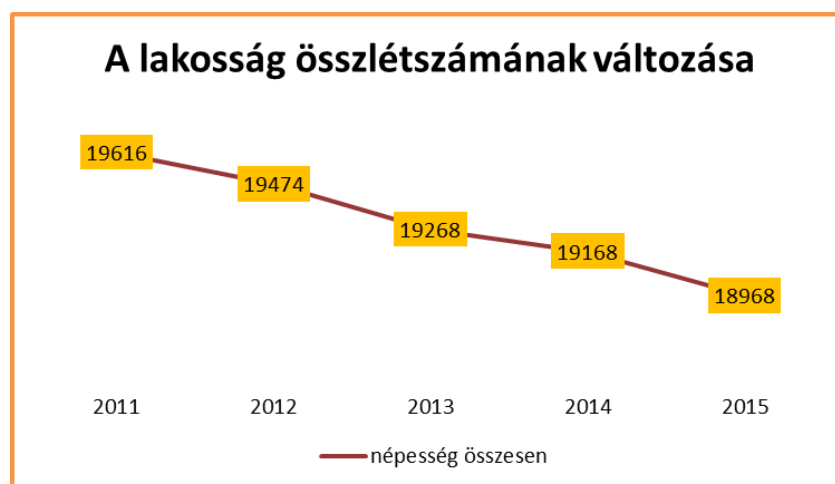
Csongrád megye továbbra is kiterjedt tanyarendszerrel rendelkezik. A 2011-es népszámláláskor az ország magánháztartásban élő külterületi lakosságának közel 12 százaléka volt Csongrád megyei lakos. A megye magánháztartásban élő népességnek 9 százaléka – megközelítőleg 35 ezer fő – élt külterületen. Ez az arány Bács-Kiskun megye után a második legmagasabb. 2011-ben a megye egy négyzetkilométerén átlagosan 98-an éltek, 9-cel kevesebben, mint az országos átlag. Ennél sűrűbben az országban Budapest mellett mindössze 3 megye – Pest, Komárom-Esztergom és Győr-Moson-Sopron – lakott. A megyén belül legsűrűbben lakott járás a Szegedi, ahol egy négyzetkilométerre 276 személy jutott, hatszor annyi, mint a legritkábban lakott Kistelekiben. Az 598 fő/km²-es népsűrűségű megyeszékhelyen kívül mindössze 10 település – Csongrád, Kistelek, Makó, Mindszent, Ferencszállás, Nagylak, Pitvaros, Sándorfalva, Újszentiván, Zsombó – népsűrűsége haladja meg 1-43 fővel a megyei átlagot. A megye legritkábban lakott települései Eperjes és Nagytőke, ahol 8-an sem élnek négyzetkilométerenként.

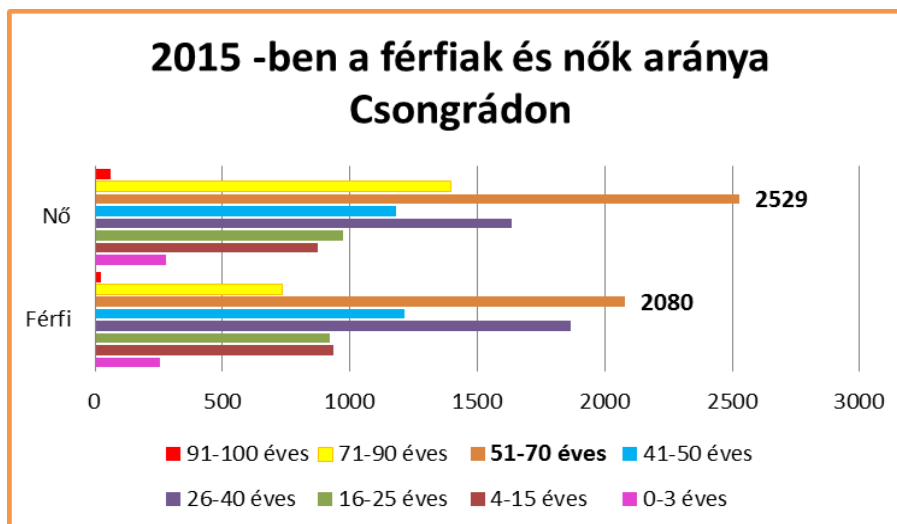
2.4.1 Kedvezőtlen demográfiai folyamatok:

Csongrád lakónépessége a megye városai közül a legnagyobb arányú lakónépesség csökkenést mutatja, amelynek legfőbb oka a lakosság kedvezőtlen korösszetétele, amely 2001 és 2011 között is a fiatal népesség arányának zsugorodását és az idősek arányának növekedését mutatja. A lakosság számának kedvezőtlen változásában a természetes fogyás mellett az elvándorlásnak is szerepe van. Mind az öregedésnek, mind pedig az elvándorlásnak komoly hatása van a munkaerő-piaci folyamatok alakulására. Az idősödő lakosságon belül csökken az aktív korú népesség aránya, illetve az aktív korúak átlagos életkora folyamatosan emelkedik. Az elvándorlás a magasabban kvalifikált, foglalkoztatási szempontból rugalmasabb fiatal társadalmi rétegeket érinti elsősorban. A helyi népesség iskolai végzettsége és foglalkoztatási helyzete bár javuló tendenciát mutat, az országos szinthez képest kedvezőtlen, különösen a felsőfokú végzettség tekintetében, és ez jelentősen kihat a helyi munkaerő-piac versenyképességére. Csongrádon jelenleg 17 389 fő az állandó lakosok száma, sajnos évek óta fogyó tendenciával. A regisztrált munkanélküliség kb. 8 %-os.

4. táblázat: Népesség korosztályok és nemek szerinti alakulása (forrás: Helyi Vízál Regiszter rendszer 2016. április)

	0-3 éves		4-15 éves		16-25 éves		26-40 éves		41-50 éves		51-70 éves		71-90 éves		91-100 éves	
Év	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő
2011	270	277	994	923	1066	1078	1946	1741	1112	1157	2174	2625	708	1454	23	57
2012	268	263	978	908	1015	1078	1941	1727	1132	1172	2167	2600	696	1428	31	58
2013	268	276	949	891	989	1046	1929	1717	1137	1157	2140	2587	698	1379	31	61
2014	263	286	946	889	973	994	1888	1707	1181	1141	2120	2586	704	1381	28	67
2015	255	277	934	873	922	973	1866	1633	1214	1182	2080	2529	734	1394	25	62

A fent látható diagramok mutatják Csongrád városának demográfiai tendenciáit, melyek az elmúlt időszakban jelentős csökkenést mutatnak. Ezzel összefüggésben megfigyelhető a lakosság elidősödése, hiszen mind a nők mind a férfiak esetében a legnagyobb arányban az 51-70 éves korosztály képviselteti magát.

2.4.2 Oktatás

A városban mind a közép és alapfokú iskolai oktatási intézmények megtalálhatók. Melyekre az elmúlt évek jogszabályi változásai hatással voltak.

„A nemzeti köznevelésről” szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Köznevelési tv.) elfogadását követően különböző időpontokban hatályosultak az oktatás-nevelés területét érintő jelentős változások. A törvény 74. § (1) bekezdése 2013. január 1-jén lépett hatályba, melynek alapján az állam gondoskodik - az óvodai nevelés kivételével - a köznevelési alapfeladatok ellátásáról.

Az oktatási intézmények kapcsán szétvált az addig szerves egységként megjelenő fenntartói és működtetői funkció. A fenntartó a köznevelési feladatok ellátójaként a szakmai munkáért felelős, tehát döntési, ellenőrzési jogkörrel felhatalmazott az intézmények lényegi, pedagógiai munkáját illetően (pl.: intézmény alapítása, átszervezése, megszüntetése; költségvetés meghatározása, indítható osztályok száma, vezető személyét érintő kérdések, alapidokumentumok jóváhagyása, ellenőrzése). Ezen feladatok ellátására jött létre a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (továbbiakban: KLIK), mely központi és területi szervekből tevődik össze, az utóbbi tagolódik járási és megyeközpontú tankerületekre.

Csongrád Város Önkormányzata eddigi fenntartói funkcióját -a törvény erejénél fogva- a KLIK Csongrádi Tankerülete vette át.

A működtető az a települési önkormányzat, amely a saját tulajdonát képező ingatlanban folyó állami köznevelési feladatellátáshoz kapcsolódó ingó és ingatlan vagyont üzemeltet.

Csongrád Város Önkormányzata Képviselő-testülete a 219/2012. (XII.13.) önkormányzati határozatával, hozzájárulás megfizetése mellett lemondott a KLIK által 2013. január 1-jétől fenntartott köznevelési intézmények feladatainak ellátását szolgáló ingó és ingatlan vagyon működtetéséről. Így a KLIK lett az iskolák fenntartója és működtetője is egyben. 2016.03.22-én a KLIK megszűnésével az intézmények fenntartása és működtetése jelenleg, nem az önkormányzat függőben lévő feladata.

A csongrádi középiskolák és a gyógypedagógiai intézmény fenntartóváltását generálta „A megyei önkormányzatok konszolidációjáról, a megyei önkormányzati intézmények és a Fővárosi Önkormányzat egyes egészségügyi intézményeinek átvételéről” szóló 2011. évi CLIV. törvény.

A nevelés-oktatás területén jelentős tartalmi, szakmai változások is történtek. A Köznevelési tv. és a 2013. szeptember 1-jén hatályba lépett 326/2013. (VIII.30.) Kormányrendelet tartalmazza a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény végrehajtását. Ezáltal megvalósult az úgynevezett pedagógus életpálya-modell, mely a város összes pedagógusának bérét érintette, növekedett az illetményük és a pótlékuk. Ugyanezen jogszabályok következtében a pedagógusok munkaidejének beosztása is változott, a 40 órás heti teljes munkaidő három részből tevődik össze: neveléssel-oktatással lekötött munkaidő, munkáltató által meghatározott az intézményben töltendő feladatok ellátását szolgáló idő, intézményen kívül tölthető idő. A pedagógusokra vonatkozóan az intézményvezető munkaidő-nyilvántartást vezet.

A Köznevelési tv. Változásokat hozott a vezetők, valamint a nevelő-oktatómunkát közvetlenül segítő alkalmazottak létszámát illetően, számuk gyermeklétszámhoz kötötten változik.

A Köznevelési tv. Mellett „A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről” szóló 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a gyógypedagógiával foglalkozó intézmények feladatkörét, ellátási területét is módosította 2013. szeptember 1-jétől.

Tehát a fenti jogszabályok következtében történtek az intézményi szerkezeti átalakulások, valamint a pedagógusok munkáját érintő egyéb változások.

2.4.2.1 Óvodai, bölcsődei nevelés

A Csongrádi Óvodák és Bölcsődék Igazgatóságát nem érintette a fenntartói és szerkezeti átalakítás. Továbbra is mind a fenntartói, mind a működtetői teendőket Csongrád Város Önkormányzata látja el, és maradt a már megszokott szervezeti felépítés.

A költséghatékonyság és a racionalizálás kapcsán két óvodának egy közös tagintézmény-vezetője van, melyet a csoportlétszám indokolt, ugyanezen szempontok alapján a bölcsődék szakmai vezetését is egy személy látja el.

A Köznevelési tv Szakmai változásai pozitívan érintették az intézményt, hiszen a Képviselő-testület 124/2013. (VIII.29.) önkormányzati határozatával lehetővé tette, hogy 7 teljes állású pedagógiai asszisztens foglalkoztatására került sor, akik a pedagógiai munka színvonalának emeléséhez járulnak hozzá főleg azokban a tagintézményekben, ahol magas a sajátos nevelési igényű vagy a fogyatékkal élő gyermekek száma.

5. táblázat: Csongrádi Óvodák és Bölcsődék, *bölcsődei adatok*

Bölcsőde megnevezése	2012. év		2013. év		2014. év		2015. év	
	Kihasz. %	12.31-én beírt gyermek	Kihasz. %	12.31-én beírt gyermek	Kihasz. %	12.31-én beírt gyermek	Kihasz. %	10.31-én beírt gyermek
SZÉCHENYI UTCAI - KUCKÓ-MACKÓ BÖLCSŐDE	Férőhely 30				Férőhely 24			
Éves kihasználtság a beírt gyermekhez viszonyítva	84,60%	25	80,81%	24	83,60%	20	94,00%	23
Éves kihasználtság a gondozott gyermekhez viszonyítva	74,30%		71,60%		66,00%		71,00%	
TEMPLOM UTCAI - MESEVÁR BÖLCSŐDE	Férőhely 45				Férőhely 51			
Éves kihasználtság a beírt gyermekhez viszonyítva	102,20%	46	100,00%	45	104,90%	52	95,00%	49
Éves kihasználtság a gondozott gyermekhez viszonyítva	86,50%		82,51%		79,60%		74,00%	

6. táblázat: Csongrádi Óvodák és Bölcsődék, *óvodai adatok*

Óvoda megnevezése	2012. év		2013. év		2014. év		2015. év	
	csop. szám	gyerm. létszám	csop. szám	gyerm. létszám	csop. szám	gyerm. létszám	csop. szám	gyerm. létszám
BERCSÉNYI UTCAI "KINCSKERESŐ" ÓVODA	4	97 fő	4	97 fő	4	96 fő	4	94 fő
BOKROSI "NAPSUGÁR" ÓVODA	1	28 fő	1	25 fő	1	26 fő	1	20 fő
BÖKÉNYI "NAPRAFORGÓ" ÓVODA	5	111 fő	5	120 fő	6	120 fő	6	114 fő
FŐ UTCAI "PLATÁNFA" ÓVODA	4	87 fő	3	56 fő	2	39 fő	2	45 fő

SZÉCHENYI UTCAI "GÉZENGÚZ" ÓVODA	3	58 fő	3	54 fő	3	55 fő	3	61 fő
TEMPLOM UTCAI "DELFIN" ÓVODA	7	160 fő	7	164 fő	7	162 fő	7	147 fő
ÖSSZESEN	24	541 fő	23	516 fő	23	498 fő	23	481 fő

A városban jelenleg két helyen működik *családi napközi*, mely mindkét esetben szülői kezdeményezésre alakult, költségvetésében eltér a fenti intézményektől, hiszen teljes mértékben magánjellegű kezdeményezés.

1. Csiga-Bölcsi Családi Napközi

2011. június 1. napjától működik a Fohász utcában. A Működési engedély szerint 5 gyermeket láthatnak el a szolgáltatás keretein belül. A napközi nem intézményként működik, így lehetőség van az egyéb, gyerekekkel kapcsolatos szolgáltatás nyújtásra is, többek között időszakos gyermekfelügyeletet is vállalnak. Hétfőtől péntekig napi nyolc órában működik. *Működteti a Csillagmadár Játsszóház Nonprofit Kft*

2. A Manó Műhely Családi Napközi

2016. Január 4-e óta fogadja a gyermekeket a Csemegi Károly utcában, - 20 hetes kortól, egészen 14 éves korig - Összesen 7 fő gyermek fogadására van lehetőség. Jelenleg 2 állandó bölcsődés és 1 fő állandó tanodai gyermek jár az intézménybe.

2.4.2.2 Általános iskolák

A Nagyboldogasszony Katolikus Általános Iskola fenntartója és működtetője Szeged-Csanádi Egyházmegye.

Csongrád és Térsége Széchenyi István Általános Iskola, AMI és Kollégium fenntartója és működtetője Klebelsberg Intézményfenntartó Központ.

Az általános iskolák nagy gondot fordítanak eszközparkjuk folyamatos fejlesztésére, a pedagógusok szakmai továbbképzéseire.

7. táblázat: Csongrád általános iskoláiba járó gyermekek létszáma:

	2012	2013	2014	2015
Nagyboldogasszony Katolikus Általános Iskola	271 fő	236 fő	218 fő	192 fő
Csongrád és Térsége Széchenyi István Általános Iskola, AMI és Kollégium	142 fő	135 fő	137 fő	131 fő
CsTÁI Bokrosi Általános Iskolája	74 fő	70 fő	72 fő	80 fő
CsTÁI Galli János Általános Iskolája és Alapfokú Művészeti Iskolája	358 fő	364 fő	363 fő	380 fő
CsTÁI Piroskavárosi Általános Iskolája	283 fő	289 fő	290 fő	290 fő
Összesen	1 128 fő	1 094 fő	1 080 fő	1 073 fő

2.4.2.3 Középiskolák

A város illetékességi területén működő középiskolák az elmúlt években három fenntartóváltáson mentek keresztül. 1999. szeptember 1-jén önálló intézményenként kerültek a Csongrád Megyei Önkormányzathoz, majd 2007. augusztus 1-jétől összevonás következtében létrejött a Csongrádi Oktatási Központ, Gimnázium, Szakképző Iskola és Kollégium (továbbiakban: CSOK). 2012. január 1-jétől a Csongrád Megyei Intézményfenntartó Központ látta el a fenntartói funkciót, ekkor a szervezeti felépítése nem változott. 2011. április 1. és 2013. március 31. közötti intervallumban a CSOK valamennyi szentesi középiskola gazdasági irányítását is ellátta.

2013. április 1-jétől az intézmény a KLIK Szegedi Tankerülete fenntartásába és működtetésébe került.

2013. augusztus 1-jétől az addigi Bársony István tagintézmény levált, a CSOK főigazgatósága megszűnt, melynek jogutódja lett a Csongrádi Batsányi János Gimnázium, Szakképző Iskola és Kollégium (továbbiakban: BJG). Ennek következtében a Sággy Mihály iskola a BJG tagintézményévé vált. A vezetői helyettesek száma is változott a Köznevelési tv-ben foglaltak alapján.

Az intézmény szakközépiskolai oktatása a következő ágazatokban folyik: pedagógia, gépészet, informatika, faipar, ügyvitel, kereskedelem, vendéglátás, turisztika.

Szakiskolai képzés keretében a következő szakmacsoportokat oktatják: gépészet, építészet, könnyűipar, faipar, elektrotechnika-elektronika, informatika, vendéglátás-turisztika, kereskedelem-marketing, üzleti adminisztráció és művészt, közművelődés, kommunikáció.

2015 szeptember 1-től a fenntartó és működtető mindhárom iskola esetében különböző. Mindhárom középiskola esetében jelentős a bejáró tanulók száma, akik az oktatási napokon általában 14 óráig tartózkodnak a városban. A középiskolák is folyamatosan törekednek eszközparkjaik megújítására, az oktatás színvonalának emelésére.

Csongrádi Batsányi János Gimnázium, szakközépiskola és Kollégium

	2012	2013	2014	2015
létszám	612 fő	545 fő	497 fő	452 fő
bejáró	223 fő	193 fő	182 fő	166 fő
kollégium	28 fő	15 fő	13 fő	10 fő

Hódmezővásárhelyi Szakképző Centrum Sághy Mihály Szakképző Iskolája

	2012	2013	2014	2015
létszám	442 fő	390 fő	337 fő	352 fő
bejáró	167 fő	143 fő	115 fő	110 fő
kollégium	0 fő	48 fő	51 fő	51 fő

Bársony István Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium

	2012	2013	2014	2015
létszám	303 fő	326 fő	346 fő	362 fő
bejáró	133 fő	155 fő	167 fő	164 fő
kollégium	140 fő	133 fő	145 fő	160 fő

A tanórán kívüli foglalkozásokban nagy szerepet vállalnak a művészeti iskolák. A városban elérhető a zeneművészet, a képzőművészet, a színművészet és a táncművészet oktatása is.

Grotta Alapfokú Művészeti Iskola

Az iskola székhelye a város Művelődési Házában található. A második emelet műtermeiben folyik az oktatás, amelyek napfényesek és kellemes közérzetet biztosítanak az alkotó munkához. Itt található a zeneterem is, amely otthont ad a magánének és a gitár óráknak. A közelmúltban lezajlott minősítő eljárás eredményeként Kiválóra minősített alapfokú művészetoktatási intézmény cím viselésére jogosult az iskola.

Az intézmény pedagógiai programjának egyik leglényegesebb eleme a tehetséggondozás. A szűkös anyagi lehetőségek függvényében a pedagógusok sokszor díjazás nélkül, csupán lelkiismeretüktől indítva foglalkoznak a versenyekre, kiállításokra, bemutatókra készülő tanítványaikkal.

Az intézmény zeneművészeti ágának programja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, fogékonyság – alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszer- és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására.

A zeneoktatás a különböző zenei műfajok sajátosságait és hiteles megjelenítési módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel.

A képző és iparművészeti ág programja keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képző- és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő és vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását. A képzés széles körben segíti a vizuális kultúra iránt fogékony tanulók fejlődését. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, vizuális tapasztalataira építve gyarapítja ismereteiket, fejleszti képességeiket és alakítja készségeiket.

A képző- és iparművészeti oktatás a vizuális kultúra ágait, a műfaj sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és továbbéltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében és a tanulók életkorának megfelelő vizuális műveltség kialakításában. Az intézmény célja, hogy önálló, önmagukat, természeti és társadalmi környezetüket jól ismerő és alakítani képes tanulókat neveljen.

Az intézmény növendékei aktív résztvevői a város kulturális életének, hiszen saját rendezvényeivel tradíciót teremtett a környező településeken is: zenés ünnepi fesztiválok, nyitott kapuk hete, ahol az érdeklődő látogatók is bekapcsolódhattak az aktív kézműves foglalkozásokba.

Csongrád és Térsége Általános Iskola Galli János Általános Iskolája és Alapfokú Művészeti Iskolája

1956-ban megindult az ének-zenetagozat az iskolában. Tíz évvel később az 1965/1966-os tanévben megalakult az Állami Zeneiskola Csongrádon, mely az Ének-zenei Általános Iskolával közös irányítás

alatt működött. Ezt nevezte Kodály Zoltán „csongrádi példának”. Az iskola igazgatója hosszú évekig Galli János volt.

Az iskola a Szentháromság 14. alatt található ma is. Telephelyek működnek Tömörkényen, és a csongrádi Nagyboldogasszony Katolikus Általános Iskolában.

Tanszakok: zeneművészeti, táncművészeti, képző- és iparművészeti, szín – és bábművészeti ág

Jelenleg 347 növendék jár a művészeti képzésre a telephelyekről és a Csongrád és Térsége Általános Iskola tagintézményeiből.

Rendezvények:

- Galli János emlékhangverseny,
- Adventi hangverseny,
- Farsangi hangverseny,
- Tanszaki hangversenyek,
- Hangszerbemutatók,
- Tér-zene-park fesztivál,
- Képzőművészeti kiállítások,
- Dramatikus bemutatók
-

2.4.2.4 *Speciális intézmények*

Kozmutza Flóra Általános Iskola és Szakiskola Csongrádi Tagintézménye

Az intézmény óvodai csoportjába és általános iskolai osztályaiba azok a gyermekek kapnak helyet, akik szakértői véleményük alapján nem integrálhatóak, illetve sajátos nevelési igényük miatt speciális gyógypedagógiai ellátásra van szükségük. Közöttük van testi és értelmi fogyatékkal élő gyermek is.

Az iskola –a középiskolákhoz hasonlóan- az elmúlt időszakban három fenntartóhoz tartozott. A Csongrád Megyei Önkormányzattól került át a Csongrád Megyei Intézményfenntartó Központhoz, majd a KLIK Hódmezővásárhelyi Tankerületéhez kapcsolták. 2013. szeptember 1-jétől a Kozmutza Flóra Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Kollégium, Gyermekotthon és Egységes Pedagógiai és Módszertani Intézmény egyik tagintézménye, mely hódmezővásárhelyi székhellyel működik, élén az intézményvezető áll, és 5 város tagintézményeit fogja össze.

A Köznevelési tv. és a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló rendelet szerint az intézmény feladatköre kibővült, el kell látnia az integrálható sajátos nevelési igényű (továbbiakban: SNI) gyermekek ellátását, valamint az egységes gyógypedagógiai, módszertani feladatokat, ami az

utazó gyógypedagógusi hálózat működtetését jelenti. Ezeket a feladatokat 2013. szeptember 1-jéig a Pedagógiai Szakszolgálat látta el.

12 fő gyógypedagógust, 6 fő nevelő munkát segítő alkalmazottat és 2 fő technikai dolgozót foglalkoztat a tagintézmény.

A járás településeiről és a tanyavilágból járnak gyermekek az intézménybe, létszámukat mutatja az alábbi táblázat az október 1-jei statisztikai adatok alapján:

Év	Óvoda (fő)	Iskola (fő)
2012.	15	29
2013.	16	30

Az előrejelzések alapján az óvodai létszám növekedése, az általános iskolai létszám stagnálása várható, az utóbbit az magyarázza, hogy az enyhe értelmi fogyatékkal élő tanulókat az úgynevezett többségi általános iskolák integrálhatják.

Csongrád abban a szerencsés helyzetben van, hogy a fogyatékkal élők ellátó rendszere teljes körű, hiszen a csecsemők korai fejlesztésétől kezdődően, a felnőtteken át, egészen az időskorúakig mindenki megkapja az intézményhálózaton keresztül az életminőségét javító ellátást, mely indokolja a tagintézmény szükségességét. A pedagógusok célja, hogy a speciális ellátást igénylő gyermekek ellátása speciális intézményben történjék, ezáltal eredményesebb fejlődés érhető el náluk, mintha integrálnák őket a többségi intézményekbe. A lehetőségekről, a nevelő-oktató munkájukról folyamatosan tájékoztatják az érintett szülőket. Az iskola mindennapjait tekintve szoros együttműködésben dolgozik a város többi intézményével.

Csongrád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Csongrádi Tagintézménye

A Csongrádi Kistérség Egyesített Alapfokú Oktatási Intézménye tagintézményei közül a Pedagógiai Szakszolgálat az egyetlen, melynek fenntartása 2013. szeptember 1-jétől a KLIK Szegedi Tankerületéhez került. 7 város intézményeit összevonva létrejött a szegedi székhelyű Csongrád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat, melynek élén a főigazgató áll, az egyik tagintézménye a csongrádi.

A Köznevelési tv. és a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló rendelet alapján a szakszolgálatok feladatainak köre is változott. Az előző iskola esetében már utalás volt rá, hogy az SNI ellátást már nem a szakszolgálat feladata, ehelyett négy új terület feladatát ellátják, melyek a

- szakértői bizottsági tevékenység (komplex vizsgálat),
- óvodai, iskolai pszichológusok koordinálása,
- kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása,

- konduktív pedagógiai ellátás (mozgássérültek).

Továbbra is munkájukhoz tartozik a korai fejlesztés, a nevelési tanácsadás, a logopédiai fejlesztés és a gyógytestnevelés. Tevékenységük kiterjed –a Kozmutza Flóra Általános Iskola kivételével- a város összes nevelési-oktatási intézményére.

Az intézmény székhelye is megváltozott, a 2013/2014-es tanévet már a Szent György u. 1. szám alatt (Batsányi János Gimnázium kollégiumi épületének 1. emelete) kezdték, mely ideális feltételeket nyújt a kiscsoportos vagy egyéni foglalkozásoknak.

Az alábbi táblázat mutatja az ellátottak számát, mely folyamatosan növekszik:

Feladat	Ellátott gyermekek száma (fő)	
	2012/2013-es tanév	2013/2014-as tanév
Korai fejlesztés	18	20
Nevelési tanácsadás	328	330
SNI ellátás	251	-
Logopédia	123	140
Gyógytestnevelés	536	614

2.4.3 Sport

„Magyarország helyi önkormányzatairól” szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13.§ (1) bekezdése a helyi közügyek, helyben biztosítandó közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok közé sorolja a sportügyet is.

Az előzőnél konkrétabb feladatokat fogalmaz meg a helyi önkormányzatok számára „A sportról” szóló 2004. évi I. törvény 55. §-a, melynek (1) a) pontja alapján a helyi önkormányzat meghatározza a helyi sportfejlesztési koncepciót, és gondoskodik annak megvalósításáról.

Csongrád Város Sportkoncepciója 2013-2017 időszakra vonatkozóan rögzíti a város sportpolitikáját, elemzi az óvodai-iskolai testnevelés helyzetét, fejlesztés lehetséges irányait. Kitér a szabadidő sport, egyesületi sport, fogyatékkal élők sportolási lehetőségeire, taglalja a sportfinanszírozás formáit, a sportintézmények állapotát, a sporteredmények méltó elismerésének módját. Ezek mellett megfogalmazza a sporttal kapcsolatos fejlesztési lehetőségeket, célkitűzéseket, törekvéseket.

Csongrád Város Önkormányzata Sportpolitikája értelmében a rendelkezésére álló eszközeivel aktívan elősegíti az egészséges életmód és a szabadidősport gyakorlása feltételeinek megteremtését, szerepet vállal a sportfeladatok finanszírozásában. Az esélyegyenlőség jegyében különösen támogatja a gyermek- és ifjúsági sportot, valamint hozzájárul a fogyatékkal élők testedzéséhez. Lehetőségei szerint hozzájárul akár anyagi, akár egyéb (többek között például: teremhasználat, elismeréshez érmek beszerzése, nyilvánosság megszervezése) segítséggel a sportegyesületek munkájához; elismeréseket, kitüntetések adományoz; részt vállal a sporthagyományok megőrzésében és megújításában annak érdekében, hogy a sport valamennyi társadalmilag hasznos funkciója érvényesüljön:

- Az egészségmegőrzés, a betegség-megelőzés;
- Az ifjúság erkölcsi nevelése, a személyiségformálás;
- A közösségi együttélés, társas viszonyok kialakulásának segítése;
- A szórakozás és szórakoztatás;
- Gazdasági vállalkozás;
- A sportturizmus elősegítése.

Az Önkormányzat számára kiemelt jelentőséggel bíró területek:

- A fiatalok számára biztosítani kell az alapvető sportképességek megszerzésének lehetőségét, ezért kiemelten kell segíteni a gyermekek, a diákok mozgáshoz való pozitív viszonyának kialakítását.

- A szűkülő anyagi lehetőségek miatt elsődlegesen az utánpótlás-nevelést kívánja támogatni az Önkormányzat.
- A társadalom széles rétegei számára hozzáférhetővé kell tenni a sportolási és rekreációs lehetőségeket, ezért az egyik fő feladat a lakosság szabadidős sportjának támogatása. Ösztönözni kell a lakosságot a rendszeres testmozgásra, amellyel megőrizhetik egészségüket és munkaképességüket. Rendszeres foglalkozások és alkalmi rendezvények biztosításával lehetőséget kell teremteni számukra a testmozgásra, sportolásra.
- Biztosítani kell, hogy a meglévő sportlétesítmények a lakosság részére hozzáférhetőek, használhatóak legyenek. Gondoskodni kell a folyamatos állagmegőrzésükről és korszerűsítésükről. Kiemelt feladat a TAO pénzek fogadására alkalmas létesítményfejlesztés, különös tekintettel a fedett sportuszodára.
- Elsősorban azok a sportágak, sportszervezetek, sportrendezvények támogatandók, amelyek a lakossági sport ösztönzését, a lakosság sportolási lehetőségeit szélesítik.
- Kizárólag önkormányzati támogatásból nem lehet biztosítani a város sportéletének működését, ezért fokozott erőfeszítést kell tenni a sport anyagi háttérét (részben) biztosító támogatói (szponzori, pályázati) hálózat felderítésére és kiaknázására, melyhez a sportszervezetek is aktív tevékenységükkel hozzájárulnak.

Csongrád Városi Önkormányzat jelentős terhet vállal költségvetéséből, annak érdekében, hogy biztosítsa a testmozgás és sportolás lehetőségét a lakosság, s ezzel egyidejűleg a gyermekek és fiatalok számára, így emelve életminőségüket és az esélyt az egészséges életvitel megteremtésére. Az Önkormányzat, szervezi és támogatja a városban megrendezésre kerülő ifjúsági célú szabadidősport rendezvényeket is.

Finanszírozza azon létesítmények fenntartását, működtetését, karbantartását, melyek biztosítják a lehetőséget az iskolai testnevelés, iskolai diáksport, délutáni szabadidősport, valamint a lakosság szabadidősportjához (öt tornaterem, uszoda, sportpálya, Ifjúsági Ház).

A sportegyesületeket évente működési támogatásban részesíti az Önkormányzat, melynek segítségével a sportszervezetek rendszeres foglalkozásokon, változatos, sokszínű sportolási lehetőségeket biztosítanak a fiatalok részére. a szabadidő aktív eltöltésére, testmozgásra, sportolásra. A sportegyesületek jelentős civil és pályázati forrást vonnak be a sporttevékenység finanszírozásába.

A megépült kerékpárutak tovább bővültek és ezzel lehetőséget teremtettek és dinamikusan fellendítették a természetben folytatott szabadidős tevékenységeket (kerékpározás, kocogás, egészségügyi séta).

Az oktatási intézmények, már óvodás kortól kezdődően biztosítanak lehetőséget a testmozgásra, sportolásra. Az iskolák szervezett, szakemberek által vezetett ingyenes foglalkozásokon biztosítanak lehetőséget a szabadidős sportolásra tanulóik részére. Az intézmények rendszeresen szerveznek előadásokat, tájékoztatókat, sporthoz, egészséges életmódhoz kapcsolódó rendezvényeket, napokat a diákjaik részére.

Kistérségi és Városi szinten egyaránt lehetőség nyílt, pályázatokkal való forrásbevonásra a szabadidős sportolási lehetőségek bővítésére, nyári sporttáborok szervezésére. Ezek a támogatások segítséget nyújtottak a hagyományos szabadidős rendezvények színvonalának emeléséhez, lehetőséget teremtettek új programok szervezéséhez (társkapus tornatermek és uszoda), ami által tovább szélesítik a gyermekek és fiatalok testmozgásának lehetőségeit.

A városban és térségében fogyatékkal élő fiatalok számára a Kozmutza Flóra speciális iskola Csongrádi tagintézménye szakmai munkájának bevonásával, az Önkormányzat támogatásával és pályázati forrásokból rendszeresé váltak a nyári sporttáborok az elmúlt években.

Létesítmények fejlesztése: a Városi Sporttelepen műfüves pálya épült, kosárlabda palánkok kerültek felszerelésre. Mindezzel a szabadidő aktív eltöltésének lehetőségét bővítve a város fiataljai számára.

8. táblázat: Klubok, egyesületek:

NÉV:	CÍM:	ELNÖK:	Taglétszám	
			18 év alatt	18 év felett
Albatros Motor Club	6640 Csongrád, Piroska János tér 5.	Németh Zoltán		
Aranytölgy Koronglövő Egyesület	6640 Csongrád, Tanya 111.			
Bokrosi Lovaskör Egyesület	6648 Csongrád-Bokros, Tanya 1248.	Lévai-Szemerédi Eszter		
Csongrád Fitness Sportegyesület	6640 Csongrád, Liliom u. 1.	Kátai-Urbán Judit	33	8
Csongrád Idegenforgalmi Igazgatóság Sportegyesület	6640 Csongrád, Dob u. 3-5.	Gyovainé Kósa Erika	76	2
Csongrád Városi Vízilabda Sportegyesület	6640 Csongrád Dob u. 3.	Versegi Zoltán	157	18
Csongrádi 213. Röpdísz Haszongalamb Egyesület	6640 Csongrád, Bercsényi u.14.	Dudás Imre		10
Csongrádi Diák Sportegyesület	6640 Csongrád, Kossuth tér 7.	Cseri Gábor	33	8
Csongrádi Egészségmegőrző és Természetvédő Egyesület	6640 Csongrád, Dózsa György tér 18.	Túri Mónika		
Csongrádi és Térsége Lovasklub	6640 Csongrád, Szentesi út 8/B.	Kása Emőke		
Csongrádi Ifjúsági Asztalitenisz Sportegyesület	6640 Csongrád, Dob u. 4-8.	Gulyás Martin		
Csongrádi Íjász Sportegyesület	6640 Csongrád Barátság u. 16.	Sineger Attila	10	10
Csongrádi Kajak - Kenu Club	6640 Csongrád, Attila u. 35.	Tímár János	41	28
Csongrádi Poszeidon Úszó Közhasznú Sportegyesület	6640 Csongrád, József Attila u. 37.	Fábián Vince		

Csongrádi Rádiós, Modellező és Technikai Sportegyesület	6640 Csongrád, Hunyadi tér 15.	Kun Csaba	0	26
Csongrádi Senior Úszó és Szabadidősport Egyesület	6640 Csongrád, Tanya 827./A	Gergely Ildikó	9	37
Csongrádi Sporthorgász, Környezet- és Természetvédő Egyesület	6640 Csongrád, Szentháromság tér 5.	Gyapjas Mihály	130	344
Csongrádi Tradicionális Kyokushin Karate SE	6640 Csongrád, Budai Nagy Antal u. 20.	Kis János	18	8
Csongrádi Tűzoltó Sportegyesület	6640 Csongrád, Hunyadi tér 11./A	Szabó Bogár Imre		
Csongrádi Vidra Vízi és Szabadidő Sportegyesület	6640 Csongrád, Darányi Ignác u. 36.	Veres Irén	10	40
Csongrádi Vízügyi Sportegyesület	6640 Csongrád, Sport u. 2.	Kincses István	40	15
Csongrádi-Tiszapart Sportegyesület	6640 Csongrád, Batthyány Lajos u. 4.	Kiss István	102	68
FRC Bokros	6648 Csongrád-Bokros, Bokros u. 16.	Viszolaicszky Béla		
Kis-Tisza Vízi Sport Közhasznú Egyesület	6640 Csongrád, Szegedi út 39.	Kakuszi Gyöngyi	21	26
Körös-torok Postagalamb Sportegyesület	6640 Csongrád, Bajza u. 10.	Dr. Tóth Gábor		
MTTSZ Csongrád Városi Lövész Sportegyesület	6640 Csongrád, Gr. Apponyi A. u. 25.	Sutus József	12	6
Sághy Kulturális Szabadidős és Diáksport Egyesület	6640 Csongrád Gyöngyvirág u. 18.	Fagyal Béla		
Tisza Tenisz Club	6640 Csongrád, Sport u. 1.	Zsiga Mária	19	20
U 12 Köröstorok Postagalamb Sportegyesület	6640 Csongrád, Bajza u. 10.	Dr. Tóth Gábor	0	17
U-02 Postagalamb Egyesület	6640 Csongrád, Muskátli u. 9.	Szalkai Sándor		
Victoria Fitness Sport Egyesület			8	1
Kebtanoda Kutyasport Egyesület			3	16

A városi sporttelep és az Ifjúsági Ház és Sportszálló üzemeltetését Csongrád Város Önkormányzata Városellátó Intézménye látja el. Az összevont, egy kézben lévő működtetés biztosítja a gazdaságosságot és az eredményességet.

A sporttelepen lévő ingatlanok állaga romlik, a XXI. század elvárásainak nem felelnek meg. Az egyesületek támogatása felemészti a város anyagi kereteit, tehát a probléma megoldásához feltétlenül be kell vonni az egyesületeket. Különösen azért, mert néhányuknak a telepen van saját tulajdonú létesítménye (csónakház, kondicionáló termék, öltözők), vagy városi tulajdonban lévő, de hosszú távra bérleti jogviszonyban üzemeltetnek bizonyos részeket.

A városi strandfürdő turisztikai jellegű korszerűsítés előtt áll, melynek kapcsán az uszodában sportolók környezete is megújulhat.

„A Csongrád Város Önkormányzata sporttevékenységével kapcsolatos feladatairól” szóló 2/2005. (II. 4.) Ökt. rendelete alapján minden évben elismeri a diák- és ifjúsági sportban kimagasló eredményt elért tanulókat a „Jó tanuló – jó sportoló” és az „Eredményes sportoló” címmel. Továbbá elismeréseket adományoz a szakági versenyeken kimagasló eredményeket elért sportolók, edző részére; valamint elismeri azon személyek vagy cégek munkáját is, akik önzetlen anyagi vagy egyéb támogatási formában nyújtott segítségükkel hozzájárulnak e területen a feladatellátáshoz, illetve népszerűsítik a sporttevékenységeket.

„A helyi kitüntető cím, valamint díjak alapításáról és adományozásáról” szóló 18/2011. (V. 23.) önkormányzati rendeletben foglaltak alapján a Képviselő-testület minden évben testnevelési és sport díjat is adományoz

Szabadidősport

A szabadidősport fogalma azonos az egészségmegőrzés, az egészségvédelem, a mozgásban gazdag életmód kialakítása céljából végzett sporttevékenységgel, mely az aktív pihenést, felfrissülést, felüdülést, örömelményt jelent az egyén számára.

A 2012-ben végzett a csongrádi lakosok egészségügyi állapotát vizsgáló kutatás eredményeként csupán a megkérdezettek 7,7%-a végez intenzív testmozgást, közülük a legaktívabbak a 35-62 év közöttiek. Mérsékelt testmozgást a megkérdezettek 76% végez a hét mindennapján, melyben szintén a 35-62 év közöttiek a legaktívabbak. A válaszadók 34%-a pedig még napi 10 percen keresztül sem gyalogol.

Elsődleges cél tehát a felnőtt lakosság mozgáshoz való viszonyának megváltoztatása a meglévő eszközök kiaknázásával, bár az egyéneken az igény kialakítása nem egyszerű feladat a jelenlegi, a már a bevezetőben is említett, társadalmi körülmények tükrében.

A sportegyesületek nyitva állnak azon mozogni vágyók előtt is, akiket nem az eredményorientáltság motivál, hanem a mozgás örömeért, a szabadidő hasznos eltöltéséért végeznek sporttevékenységet.

A városban működő egyéb civil szervezetek is felismerték e téma fontosságát, ezért szerveznek teljes családokat megmozgató eseményeket, tematikus napokat. Több esetben a megvalósítás pályázati úton nyert anyagi forrásból történik.

A különböző ünnepekhez (május. 1., pünkösöd, gyereknap, nyárzáró) kapcsolódó városi rendezvényeken szintén szempont, hogy a szabadidő eltöltésére sportolási lehetőséget is ajánljon fel a lakosok számára a város.

Nagy népszerűségnek örvendenek a kerékpáros túrák, a téli időszakban tömegeket mozgat meg a teremfoci bajnokság, a nők körében pedig látogatottak a testedzés divatos formái, mint például az aerobics, zumba, nippon zengo, melyek több helyszínen és rendszeres formában szerveződnek.

Egyesületi sport (versenysport, utánpótlás-nevelés)

Jelenleg a városban 33 sportegyesület működik az önkormányzati nyilvántartás alapján (1. sz. melléklet). Ezek az egyesületek sajátos civil szerveződések, amelyek sportszakmai feladatokat látnak el. Jellemzőjük, hogy sportághoz kötődve alakultak, megpróbálják összefogni azokat az embereket, akik kötődnek az általuk választott sportághoz és segítségével, jelentős civil erőforrásokat mozgósítva fejtik ki tevékenységüket.

Jellemzőjük, hogy sportágukban szakszövetség tagszervezeteként, a sportág szervezeti és szabályrendszerének megfelelően foglalkoznak azokkal az emberekkel (gyermekkorútól egészen a szépkorúig), akik kötődnek az általuk választott sportághoz. Sportági szakszövetség tagjaként részesülhetnek azon állami sportforrásokból, amelyeket az állami sportirányítás céltámogatásként a sportágnak juttat.

Versenyeztetési, utánpótlás nevelése, rekreációs és szabadidős célokat egyaránt ellátnak ezek az egyesületek. Jelentős szerepet töltenek be az ifjúság testi, erkölcsi nevelésében egyaránt. Ezek az egyesületek nonprofit szervezetek, elsősorban a tagdíjakból és a város Önkormányzata által biztosított éves támogatásból fedezik működési költségeiket. Ezt a két alapvető forrást támogatók megkeresésével és bevonásával, valamint pályázatok megírásával próbálják kiegészíteni, hiszen az Önkormányzatnak nem célja, hogy teljes egészében felvállalja sportágak és szakosztályok finanszírozását.

Elsősorban nemzetközi, de már egyre inkább magyar tapasztalatok alapján is elmondható, hogy azoknak a sportágaknak a fejlődése várható a jövőben, amelyek a gazdasági szféra egyre erősödő támogatását élvezik, illetve amelyek népszerűsége olyan mértékű, hogy akár a média, akár más gazdasági társaságok jelentős üzleti hasznot remélnek az adott sportág szponzorálása révén. Erre példa a látvány-csapatsportok támogatása a cégek társasági adójának terhére, mellyel kapcsolatos szabályozás 2011-ben lépett hatályba.

Az utánpótlás-nevelés a versenysport speciális ágazata, melynek feladata az utánpótlás-korú sportolók felkészítése és versenyeztetése. Eredményes felnőtt versenysport megteremtésének alapja az utánpótlás-nevelés, amely biztosítja az egymás után következő generációk közötti folytonosságot a sportban, valamint keretet biztosít a tehetséges sportolók kiválasztásához.

A fent említetteken kívül azonban az utánpótlás-nevelés sokkal fontosabb feladatának kell tekintenünk az abban résztvevő fiatalok egészségi és edzettségi, valamint pszichikai állapotának javítását, illetve a sporttevékenység során a pozitív erkölcsi tulajdonságok kialakítását.

Ebből kifolyólag az Önkormányzat elsődlegesen azokat az egyesületeket kívánja támogatni, amelyekben az utánpótlás-nevelés a fő profil, vagy azt magas szinten folytatják, tekintettel arra, hogy

a városi sportra csupán elenyészően jellemző az élsportolók nevelése. Sajnálatos módon egy bizonyos szinten felül az igazán kimagasló tehetségek további felkészítése nem valósulhat meg, a versenyzők átigazolnak más, nagyobb csapatokhoz, egyesületekhez.

Fogyatékkal élők sportja

Sérült és fogyatékkal élő személyek egészségi állapotának alakulásában az orvosi kezelések mellett nagyon fontos kiegészítő hatása van a testmozgásnak. Főként gyermekek esetében nagyon jó eredményeket lehet elérni megfelelő szakemberek segítségével (egészségügyi és sportszakemberek együttműködésével). Városunkban lehetőség van sérült gyerekek terápiás jellegű lovagoltatására, illetve az úszás is biztosított a számukra.

A mozgás terápiás jellegén túl a sport - a fogyatékkal élőkénél ugyanúgy, mint az ép embereknél - az edzés mellett élményt, szórakozást, társaságot és új ismereteket, új ismerősöket biztosít. A „másság” leküzdésében a sport fontos szerepet tölt be. Általa a társadalom többi tagja látja, megismeri, elfogadja a fogyatékkal élő emberek pozitív képességeit. Ez a társadalmi integrációhoz vezető út egyike.

A Csongrádi Kistérség Többcélú Társulása Szociális Ellátások Intézménye Fogyatékkal Élők Nappali Intézményében (FONI) a sportrendezvényeknek lassan már hagyományai vannak az intézményen belül és kívül egyaránt. Májusban a „Sportos-egészségnap” címet viselő saját rendezvényüket az Önkormányzat támogatja.

Az AranySZiget Otthon Kiszéti Otthona szintén terápiás és szabadidős céllal szervez foglalkozásokat. Hangsúlyos mozgásforma náluk a lovaglás és az úszás. A Csongrádi Kiszéti Otthonért Alapítvány évente megrendezi a fogyatékosok sportnapját, amely már megyei szintű versennyé nőtte ki magát, és jó alkalmat teremt barátok, ismerősök találkozására is.

Az intézményes keretek között foglalkoztatott fogyatékkal élők mindennapjait tarkítják meghívásos tornák, regionális sportrendezvényen mutathatják meg egyéniben és csapatban is ügyességüket.

Lényeges feladat tovább vinni az uszodalátogatási programokat, mivel fontos elfogadtatniuk a víz jelenlétét, hogy megfelelő biztonsággal mozogjanak a szokatlan közegben.

Egyéni és csapatsportok számos fajtáját űzhetik, próbálhatják ki az érintettek, például: kerékpározás, darts, csocsó, futás, úszás, petanque, poharazás, ergométer, teke, labdarúgás, kosárlabda.

A FONI kliensei számára az elmúlt időszakban nehézséget okozott a mozgásos tevékenységek megszervezése, mivel az eddig használt tornaterem nem áll rendelkezésre a Síp iskola épületének bezárása miatt.

Városi strandfürdő

Az 1950-es közepén a Körös-toroki strand fejlesztésével azonos időben a Tisza szeszélyes vízjárását ismerve a város vezetői döntöttek a városközpontban megvalósítandó strandfürdőről. A helyét a Népkert területén jelölték ki. A terveket Csókási Ferenc, városi főépítész készítette. A tervnek megfelelően megépített 50 méteres úszómedencét 1958. május 28-án az úszni és fürdőzni vágyóknak. Az úszó medence vizét a fürdő területén 1957-ben fúrt hideg vizes és az 1960-ban elkészült 1076 méteres mélyfúrású 46 Celsius fokos termálvizet adó kutak biztosították. A bőséges

termálvíz lehetővé tette, hogy a megépült tisztasági fürdő 1963. november 5-én megnyílhatott a csongrádi polgárok, a városban lévő nagyszámú komfort nélküli házakban élők előtt. a tisztasági fürdőben, mely szervesen kapcsolódott a meglévő strandfürdőhöz, a 10 db kádas fürdőszobát naponta több százan vették igénybe. Az épület belsőben egy 35 m²-es és két kisebb medence is épült. A fürdőt igénybe vevők között a mozgásszervi panaszokkal élő vendégek jelezték kezelő orvosainak a vízkedvező hatását.

Az 1970-es évek elején a strand Dob utcai épület részében lévő raktárhelyiségekből orvosi rendelőt, öltözőket és váró szobát alakítottak ki. Az Egészségügyi Minisztérium a termálvizet gyógyvízzé, majd ezt követően a fürdőt Csongrád megyében az első között gyógyfürdővé nyilvánította. A gyógyfürdő létrejöttében a balneo, fizió és az elektroterápiás kezelés megvalósításban meghatározó szerepe volt a város reumatológus szakorvosának, Dr. Hüvelyes Istvánnak. A kádfürdős szobák helyén a víz alatti masszáz, szénsavas iszapkezelés, gyógy masszázsszolgáltatás valósult meg. A gyógyfürdő a közeli városok és kistelepülések orvosi beutaltjait is fogadta.

A gyógykezelések száma 1990-ben 38987 főre emelkedett, a vidéki beutaltak aránya 21%-os volt. A közeli városok fürdőfejlesztései hatására ez a szám folyamatosan csökkent. Az úszásoktatás, a versenyszerű úszás, a vízilabdázás iránti igény fokozatosan nőtt a városban. Ezt figyelembe véve 1980-ban tanmedence épült sátorfedéssel és elkezdődött az iskolai úszásoktatás. A város szívében, az árnyas fák közötti fürdő kedvelt helye lett a kisgyermekes családoknak is. Az üzemeltető a Csongrád megyei Víz- és Csatornamű Vállalat egy gyermekpancsoló medencét épített.

A fürdő gyógyvizet adó kútjának vízhozama folyamatosan csökkent, ezért a kút 1996-ban felújították. A jogszabályi változásokhoz alkalmazkodva az 50 méteres úszómedence 2002-ben vízforgató berendezést kapott. A gyógyászati részleget ismét felújították, korszerű gyógyászati eszközökkel szerelték fel és egy kétkabinos finn szaunát építettek. Az OTH kötelezte mindazokat a gyógyvizet használókat, akik a gyógyvízminősítést 2000 előtt kapták meg, hogy a termál kút vizét újra vizsgáltassák be.

A termálkút vizének alacsony oldott ásványi anyag tartalma miatt a gyógyvízminősítést vissza vonták. A gyógyfürdői funkció megtartása érdekében az iszapkezeléseknél hévízi gyógyiszapot kellett használni. A város intézményeinek fűtési rendszerét a Bökényi termálkút 80,2 Celsius fokos vizére. építették ki. A fűtési rendszer véghasználója a fürdő lett. A termálvíz magas ásványi anyag összetételét ismerve megkezdődött a gyógyvízzé minősítés folyamata.

Az orvosi vizsgálatok igazolták a víz gyógyító hatását és 2014-ben megkapta a Csongrádi Gyógyvíz elnevezést és minősítést. A termálkút vizének vizsgálati eredménye: „közepesen oldott anyagtartalmú nátrium- hidrogén-karbonátos jellegű, igen lágy fluoridos termálvíz, melynek jelentős a metakosav tartalma”. Mindezek indokoltá tették a fürdő fejlesztését. Az üzemeltető a Csongrádi Közmű Szolgáltató Kft 2012-ben pályázatot nyújtott be a Csongrád Városi Önkormányzat támogatásával, amelyet kedvezően bíráltak el. A közel 1 milliárdos beruházás költségének 50%-át az Európai Unió és Magyarország kormánya támogatta. A beruházás kivitelezője a STRABAG – MML Kft

lett. Új gyógyászati részleg épült gyógymedencével korszerű gépészeti berendezésekkel, eszközökkel, wellness részleggel, 400 m²-es szabadtéri élménymedence sorral. A megújult új tanmedence az épület belsőben kapott helyet. A legfiatalabbak játszóházát, a nagyobbak kültéri csúszdát vehetnek igénybe. A gyógyászati vizsgálatok és kezelések mellett a szórakozás és a pihenés lehetősége is megteremtődött. Az úszó és vízilabdázó sportegyesületek a 50m-es medencében folytathatják tevékenységüket, tudva hogy számukra a végleges megoldást csak egy új vízi sportlétesítmény jelentheti.

2.4.4 Kulturális élet

Csongrád Város Kulturális, Közművelődési Konceptiója és Intézkedési Terve 2015-2020. évekre párhuzamosan készült el a 2015-2019. évekre szóló gazdasági és munkaprogrammal, a kulturális koncepciót 2015 év szeptemberében a Gazdasági és munkaprogramot áprilisában fogadta el a Képviselő-testület.

A Csongrádi Városképf Kft 2011 tavasza óta szolgálja a város érdekeit. A cég alapításának célja volt, hogy a város arculatát és idegenforgalmát jelentősen befolyásoló tényezők az erős szegmentáltság után egy irányítás alá kerüljenek. A Művelődési Központ és a Városi Galéria összevonását követően 2011 májusában létrejött Csongrádi Városképf Kulturális, Szabadidő és Turisztikai Nonprofit Kft. a fennállása óta eltelt rövid idő alatt, több vezetőváltás után és egyre inkább szélesedő tevékenységi körrel látta el feladatát, mely média, közművelődés, turisztika, városmarketing és vendéglátás területére is kiterjedt.

Mivel a Kft megalakulása óta folyamatosan likviditási és irányítási gondokkal küzdött, a 2014. október 12-i választás után felálló új Képviselő Testület döntése alapján a fenti tevékenységek szétválasztása megtörtént a jobb és átláthatóbb feladatellátás érdekében.

Az új intézményi struktúra értelmében a média és kommunikációs feladatok a Csongrádi Városképf Média Kft-be kerültek 2015. január 29-től, a közművelődési feladatkör a Művelődési Központ és Városi Galéria intézményébe, míg a turisztikai tájékoztatási és marketing feladatokat a Tourinform Iroda látja el. A vendéglátás feladatát a Csaba Cukrászda látja el jelenleg.

Kulturális élet vonatkozásában a rendezvény szervezések összehangolása fontossá vált, érdemes erre figyelmet fordítani és nagyobb hangsúlyt fektetni.

A politikai intézményrendszer egyes elemei iránt nagyfokú bizalmatlanság nyilvánul meg a fiatalok körében is. A közéleti aktivitás fontos dimenziója a civilszervezeti tagság. A fiatalok kevesebb, mint hatod része rendelkezik valamilyen szervezeti tagsággal (15%). A legpreferáltabbak a sportegyesületek, a kulturális, hagyományőrző csoportok és az egyházi szervezetek.

A 14–29 éves generáció országosan 29%-a végez tágan értelmezett önkéntes munkát. Csongrádon, a városi szinten működő Diákönkormányzat aktív, ezt az aktivitást kell erősíteni a diákok közéleti részvétele érdekében. A DÖK nem rendelkezik állandó helyiséggel, állandó közösségi térrel. A középiskolás korosztály számára bevezetett 50 órás közszolgálati tevékenység elősegíti a diákok közösségi részvételét.

Játszóterek

Az elmúlt időszakban játszóterek kerültek felújításra, illetve új játszótér is került kialakítása. Ettől függetlenül számuk az elmúlt időszakban folyamatosan csökkent, az üzemeltetésre vonatkozó szigorodó előírások miatt. A játszóterek felszereltsége jelenleg változó, karbantartásuk folyamatos. Az önkormányzat dühöngőket is fenntart, a fiatalok részére.

Csongrád város és Bokros közterületein lévő játszóterek, továbbá gyermekek és fiatalok szabadidős tevékenységére szolgáló terek állapotát az alábbi felsorolás tartalmazza.

1. Hatósági engedéllyel rendelkező játszóterek:

- Piroska János téri játszótér
- Szentháromság téri játszótér
- Iskola utcai játszótér

2. Működő, hatósági engedéllyel nem rendelkező játszóterek:

- Tulipán utcai játszótér
- Orgona utcai játszótér
- Körös-toroki játszótér
- Kerek-ároki játszótér
- Muskátli utcai játszótér (Rendelőintézet mellett)
- Réti János utcai játszótér
- Kemény Zsigmond utcai játszótér
- Attila utcai játszótér
- Ifjúság téri játszótér
- Hunyadi téri játszótér
- Bokrosi játszótér

2.1. Fentiek közül, engedélyeztetés alatt lévő játszóterek

- Ifjúság téri játszótér

3. Elbontott, jelenleg építés alatt lévő játszótér

- Dózsa György téri játszótér

4. "Dühöngők":

- Orgona utca (parkolónak használt)
- Raisió utca (a bekerített terület egyik része használatban van, közösségi térként funkcionál, másik fele parkolóként használt)
- Hunyadi tér (használatban van, közösségi térként használva)

A Csongrád Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége a játszóterekkel kapcsolatban minden évben ellenőrzést tart. A városban lévő, a fentiekben felsoroltak közül csak az egyes pontban szereplő játszótérek (Piroska János téri, Szentháromság téri, Iskola utcai játszótér) felelnek meg, tíz darab játszótér nem felel meg a jelenleg hatályos előírásoknak. Az elmúlt kettő évben négy játszótérre kaptunk felszólítást (Ifjúság téri, Kerek-árok, Hunyadi téri, Dózsa György téri) hiányosságok rendezésére. A végzésben szereplő határidőkre a Városellátó Intézmény többszöri alkalommal halasztási kérelemmel élt. Anyagi lehetőségek nem tették lehetővé a hiányosságok kijavítását, pótlását.

A felsorolt négy játszótér közül az Ifjúság téri játszótér engedélyeztetése folyamatban van, a Dózsa György téri játszótér elkészültekor, annak engedélyeztetésekor, egy eljárás keretében történik meg az engedélyezési eljárás lefolytatása.

A Kerek-árok játszótér átalakításra vár, a nem engedélyeztethető eszközök elbontásra kerülnek, a Városellátó Intézmény, a hatáskörében kialakítható-átalakítható játszóeszközökre a gyártói nyilatkozatot kiadja, a játszótérrel ifjúsági-szabadidő tér funkcióval látja el.

Rossz elhelyezkedés, kihasználatlanság miatt javasoljuk a Kemény Zsigmond és a Muskátli utcai játszótér megszüntetését, ezeken a tereken már csak játszóeszköz maradványok találhatóak.

Az Attila utcai játszótéren található játszóeszközök festése 2014. évben megtörtént, de ezek az eszközök sem engedélyezettek.

Pihenőparkok, öntözőhálózat, ivó kutak

- Ifjúság téri park 21388m²
- Szentháromság téri park 26625m²
- Kossuth téri park 18177m²

- Hunyadi tér 16859m²
- Piroska János téri park 10361m²
- Szent János téri park 1126m²
- Szent Rókus téri park 2190m²
- Úttörő park 9705m²
- Dózsa György téri park 6870m²
- Bokrosi park 3949m²
-

A pihenő parkok közül öntözött területek:

- Szentháromság téri park
- Kossuth téri park
- Piroska János téri park

Az öntöző rendszerben minden évben több százezer forintnyi kár keletkezik, ezért újra kell gondolni a pályázat lejárata után, az öntözőrendszer felépítését. Valamint további területeket kellene öntözhetővé tenni a városi virágágyak szempontjából.

Ivó kutak a városban:

- Szentháromság tér
- Iskola utca sarka
- Szent János tér
- Piac tér
- Piroska J. tér
- Dózsa György tér (nem működik)
-

Ifjúsági Ház

A Képviselő-testület 2012. március 1-jétől szintén a Városellátó Intézményt bízta meg az Ifjúsági Ház (továbbiakban: IH) működtetésével 1 fő gondnok alkalmazása mellett.

A cél az volt, hogy az épület be tudja tölteni azt a funkciót, ami a nevében is szerepel: az ifjúság számára teremtsen lehetőségeket. Ezért ingyenes a teremhasználat az ifjúsági programok kapcsán és a Városi Diákönkormányzat számára.

A nyitvatartási rend meghatározása, a kibővített nyitva tartással, valamint a sport- és szabadidős programok átalakításával kihasználtabbá vált az intézmény, nőtt a látogatók száma. Ehhez hozzájárul a büfé üzemeltetése is, valamint azoknak a szolgáltatásoknak az elérhetősége (biliárd, csocsó, TV nézés, internet elérhetőség, szervezett programok), amelyek vonzzák a szabadidejüket itt töltő érdeklődőket

A szabad kapacitás terhére a lakosság igényeinek kiszolgálása és nem utolsósorban a bevételi források növelése céljából viszonteladóknak is biztosított a helyhasználat termékeik árusítására. Rendszeresen jelen van a Mamut Bútorház, a Bébi-bumm gyermekruha börze, Ezer Aprócikk kiskereskedés, és gyakran vannak egészségmegőrzés fontosságára hangsúlyt fektető előadások.

A sportszálló átadásával bővült az IH kínálati köre, melynek kihasználtsága egyre növekvő tendenciát mutat. A jövőre vonatkozó feladat e lehetőség fejlesztése, valamint még szélesebb körű reklámozás, a marketing eszközök felhasználásával még nagyobb látogatószám elérése

Csemegi Károly Könyvtár

A gyermekek szabadidejének tartalmas eltöltésében való részvételt továbbra is fontos célnak tekintik. Ennek érdekében biztosítják a bőséges irodalmi és ismeretterjesztő könyvválasztékot, a helyben olvasás és a kölcsönzési lehetőség mellett a különböző klubok működtetését, rendezvények szervezését. Évente 40-45 gyermekeknek és fiataloknak szóló rendezvényt szerveznek, amelyek szintén a szabadidő kulturált eltöltését szolgálják.

Helyet biztosít a Városi Diákönkormányzat üléseinek, rendezvényeinek.

A középiskolás korosztály az ismeretterjesztő előadásokat rendszeresen látogatja.

Több mint 15 éve szervezik a Kárpát-medencei könyvtárosok konferenciáját, melyre folyamatosan nagy az érdeklődés.

Mesetáborokat szerveznek a nyári időszakban.

A Gyermekkönyvtár a tanítási szünetekben hetente több alkalommal játékos foglalkozást szervez az óvodás és általános iskoláskorú fiataloknak.

Internet fiestát rendeznek minden évben.

„Fogadd el, fogadj el!” Kampány keretében sikerült felhívniuk a figyelmet a fogyatékos emberek ügyére.

Társasjáték klubot hoztak létre, amelynek látogatói a középiskolás korosztályból kerülnek ki.

A pinceklubban kialakított ifjúsági klub felszerelése újabb eszközökkel, játékokkal bővült, amelyek szintén a fiatalok kulturált környezetben való szórakozását, szabadidejének eltöltését szolgálja.

Baba olvasójegy” akció, ahol a 3 év alatti gyermekeket szüleikkel együtt meghívják a könyvtárba és egy kis műsor kíséretében ünnepélyes keretek között átadják az első baba olvasójegyet és első baba-olvasó füzetet, hogy már egészen fiatal korban kötődjenek a gyermekek a könyvtárhoz.

Bokros városrészben működő fiók-könyvtárban működik a hagyományőrző klub, nyári szabadidős programsorozatot szerveztek.

Tari László Múzeum

Tájmúzeumként működik. Az állandó régészeti, történeti és néprajzi állandó kiállítások mellett 2-4 havonta rendezett időszak kiállítások folyamatosan állnak a családok és oktató-nevelő intézmények tanárai és diákjai részére.

Időszaki vándorkiállításokat is szerveznek, főleg a fiatal korosztály és a családok számára (pl. Jégkorszak kiállítás)

Gyökér utcai tájház májustól októberig látogatható, tanévzárás előtt, tanév kezdetkor iskolai programként, nyáron táborozók és családi csoportok számára jelent hasznos időtöltést.

Bekapcsolódtak a Múzeumok Éjszakája elnevezésű programba is. A rendezvény többségében családokat vonzott a Belvárosi Kézműves házakba, a múzeumba, a templomba és a városházára tárlatvezetésekkel.

Rendszeresen múzeumpedagógiai jellegű foglalkozásokat is szerveznek.

Szünetekben matiné jellegű foglalkozásokat tartanak „Szöszmötölő” néven

Kerékpárkölsönzés lehetőségével is élhetnek a fiatalok az intézményben.

Próbálkoznak modern témákat feldolgozva, frissebb, „lazább” kommunikációval a fiatalok számára vonzóbbá tenni a múzeumot („jeles” alkalmakhoz kötődően).

Művelődési Központ és Városi Galéria

Közművelődési feladatokat lát el, önálló és befogadott rendezvényekkel szolgálja a város közösségi és kulturális élete iránt érdeklődőket. Gondoskodik a városi ünnepek méltó módon történő megtartásáról. Összefogja a turisztikai szempontból fontosabb nagyrendezvényeket. Számos civil szervezet intézményüket jelölte meg székhelyeül.

Számos gyermekeknek szóló programmal próbálják az igen széles korosztályi igényt kielégíteni. Már hagyományosnak mondhatóak a gyermekszínházi előadások. A felnőtt színházi előadások, irodalmi pódiumok iránt egyre nagyobb érdeklődés mutatkozik az általános iskolák felső tagozataiból és a középiskolás korosztályból.

Magyar népmese napjával színesítették a gyermekeknek és szüleiknek szóló programjaikat, melynek megmutatta, hogy igény van a városban a népi hagyomány és kultúra ápolására.

Részt vállalnak a nyári táborok szervezésében.

Táncházat működtetnek rendszerességgel a Művelődési Központban.

Kézműves foglalkozásokat szerveznek a Belvárosi Kézműves házakban.

A *bokrosi Művelődési Ház* a településrész kulturális és társadalmi életének központi helye. Az intézmények és civil szervezetek rendszeresen használják programjaikhoz. Itt található a bokrosi Könyvtár is.

Alkotóház- és Művésztelep

Továbbra is nyitott a tanulói ifjúság számára és az oktatási intézmények élnek is ezzel a lehetőséggel, évente 1-2 alkalommal.

Szoros és folyamatos a Bársony István Mezőgazdasági Szakközépiskolával a kapcsolat, a tanulók munkával is segítik a Művésztelep környezetének rendben tartását.

A Képzőművészeti Egyetem és a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Főiskolai Kar rajz tanszékének diákjai minden évben itt tartják alkotó táborukat.

Egyéb szórakozási lehetőségek:

A fiatalok hiányolják, és igénylik, a tartalmas szórakozási lehetőségeket, olyan szórakozóhelyeket a városban, ahol rendszeresen össze tudnak jönni kötetlen, klub jellegű programokra, koncertekre, beszélgetésre. Füst és alkoholmentes szórakozóhelyet keresnek.

A jelenlegi szórakozóhelyek – kávéház, pizzeria, étterem, stb. – drágák a fiatalok szélesebb rétegei számára.

A Körös-toroki nyári rendezvények, különös tekintettel a Körös-toroki Napok, nagy érdeklődést váltanak ki (nem csak) a csongrádi fiatalok körében.

A kulturális és sportegyesületek, saját szakirányú tevékenységi formáikkal rendkívül sokrétű tartalmas kapcsolódási lehetőséget biztosítanak a fiatalok részére.

Az ifjúság képviselői többször kérték olyan programok szervezését, elsősorban szabadidős tevékenységet, ahol korosztályaik közösen tudnak részt venni, tartalmas és szórakoztató kapcsolódási formákon.

Az egyeztető fórumokon rendszeresen felmerült, hogy nem jutnak el a fiatalokhoz az információk arról, hogy milyen sokszínű és gyakori lehetőségeik vannak a szórakozásra, kapcsolódásra.

2.4.5 Szociális ellátás (humán szolgáltatások)

Szociális ellátás, gyermekvédelem

2015.03.01. napjától az állami és önkormányzati segélyezés élesen elválasztásra került. A helyi önkormányzat még nagyobb szerepet, felelősséget kapott a helyi közösség szociális biztonságának erősítésében a települési támogatás bevezetésével.

A települési önkormányzat feladata helyi rendeletben szabályozni – szükség esetén felülvizsgálni- a város lakosságának szociális helyzetéhez, szükségleteihez igazodó települési támogatás formáit.

A szociálpolitikai elsődleges célcsoportjai: gyermekes családok, idősek, munkanélküliek, betegek, fogyatékkal élők.

Kiemelt feladat:

- a helyi segélyezési rendszer hatékony működtetése,
- a támogatás célzottságának megtartása (élelmiszer, gyógyszerutalvány, a megítélt támogatás közüzemi szolgáltatáshoz való utalása, rendkívüli élethelyzet esetén pénzbeli segítségnyújtás,)
- a közfoglalkoztatás hatékony szervezése, koordinálása,
- a szociális bérletre vonatkozó helyzet felmérés,
- a lakosság tájékoztatása,
- civil szervezetekkel, egyházakkal való együttműködés

2.4.5.1 Szociális ellátások intézményei:

Szociális Foglalkoztató:

Piroskavárosi szociális és Rehabilitációs foglalkoztató Kft.

Rehabilitációs foglalkoztatás

A közfeladat teljesítését az alábbi jogszabályhely írja elő: speciális munkahely működtetése a fogyatékos személyek jogairól, és esélyegyenlőségéről szóló 1998. évi XXVI. Tv. 16. §-a alapján.

Közösségi pszichiátriai ellátás

A közfeladat teljesítését az alábbi jogszabályhely írja elő: a Szociális igazgatásról, és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. tv 65/a§-a.

Pszichiátriai betegek nappali intézménye:

Telephelyei:

- 6640 Csongrád, Fő u. 74. /engedélyezett létszám: 63 fő/
- 6640 Csongrád, Templom u. 13./a. /engedélyezett létszám: 43 fő/

Célja: A nappali ellátás elsősorban a saját otthonukban élő, tizennyolcadik életévüket betöltött, fekvőbeteg- gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra a 1993. évi III.Tv. 65/F. 1§. alapján.

A pszichiátriai betegek nappali ellátása önkéntesen igénybe vehető, amely a pszichiátriai betegek részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére, továbbá igény szerint megszervezi az ellátottak napközbeni étkeztetését.

Intézményen belüli foglalkoztatás /Szociális törvény alapján/.

Az intézményi jogviszonyban álló személy részére intézményen belüli foglalkoztatást biztosítunk, az egyéni gondozási, fejlesztési, és rehabilitációs tervben foglaltak szerint, az ellátott meglévő képességeire, korára, fizikai és mentális állapotára való tekintettel.

Munka-rehabilitáció célja a szociális intézményben ellátott személy munkakészségének, valamint testi és szellemi képességének munkavégzéssel történő megőrzése, illetve, fejlesztése, továbbá a fejlesztő-felkészítő foglalkoztatásra való felkészítés. A munka-rehabilitáció az intézményi jogviszony keretében történik, megállapodás útján.

Fejlesztő-felkészítő foglalkoztatás célja az intézményben ellátott személy számára munkafolyamatok betanítása, és foglalkoztatása révén az önálló munkavégző képesség kialakítása, helyreállítása, fejlesztése, valamint az ellátott felkészítése védett munka keretében, illetve a nyílt munkaerő piacon történő önálló munkavégzésre. Fejlesztő-felkészítő foglalkoztatás keretében az ellátott az intézmény vezetőjével határozott idejű munkaszerződést köt. (MT. 1992. évi XXII. Tv.)

Pszichiátriai Betegek Közösségi Ellátása:

Telephely:

- Csongrád, Fő u. 74.

Célja: Pszichiátriai betegek lakókörnyezetben történő gondozása, továbbá gyógyulásuk-rehabilitációjuk elősegítése: Közösségi pszichiátriai ellátás a 1993.évi III tv. 65/A §. alapján.

A Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatallal 2011. év december 30.-án megkötött finanszírozási szerződés /PSZ-063/0-2011/ alapján 3 évre nyertünk befogadást. A kötelezően teljesítendő feladatmutató 2015. évben: 41 fő.

Öregek, idősek ellátása:*Szociális Ápoló Otthon*

Az **átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény** (Csongrád, Vasút u. 92.) ideiglenes jelleggel, teljes körű ellátást biztosít azon időskorú, valamint 18. életévüket betöltött személyek részére, akik önmagukról betegségük, illetve egyéb okok miatt otthonukban időlegesen nem képesek gondoskodni.

Gondviselés Háza Csongrád

Az **idősek otthonában** (Csongrád, Vasút u. 92.) elsősorban azoknak a nyugdíjkorhatárt betöltött személyeknek ápolását, gondozását valósul meg, akik egészségi állapota rendszeres gyógyintézeti kezelést nem igényel. Az idősek otthonába az a 18. életévét betöltött személy is felvehető, aki betegsége miatt nem tud önmagáról gondoskodni.

Intézmény szervezetén belül, új szolgáltatások kialakítása:

- fürdőre épülő rehabilitációs turizmus kialakítása időskorúak részére, bentlakással, kezelésekkkel, megüresedett önkormányzati épület hasznosításával
- Hospice- ház kialakítása

Piroskavárosi Idősek Otthona

Az otthon feladata, hogy a szociális gondozást komplexen szervezze a bentlakó idősek számára, mely kiterjed az önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képes személyek nappali legalább háromszori étkeztetésére, szükség szerint ruházat, illetve textília ellátására, mentális gondozásra, a külön jogszabályban meghatározott egészségügyi ellátásra, valamint lakhatás biztosítására. 2013. év július 1.-től az intézmény fenntartója Csongrád Városi Önkormányzat.

Hospice ház kialakítása, mely méltó szeretetteljes környezetet biztosít a súlyos betegeknek, és hozzátartozóiknak az élet utolsó szakaszában.

Gyermekjóléti alapellátások:*ESÉLY Szociális és Gyermekjóléti Alapellátási Központ***A költségvetési szerv közfadatai 2015. 04. 01. napját követően:**

Szociális alapszolgáltatások keretében: szociális étkeztetés, nappali ellátás, tanyagondnoki szolgáltatás, családsegítés, támogató szolgáltatás, pszichiátriai betegek közösségi ellátása, szenvedélybetegek közösségi ellátása, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, fogyatékosok nappali intézménye.

Gyermekjóléti alapellátások: gyermekjóléti szolgáltatás, gyermekek átmeneti otthona.

Számviteli, pénzügyi, munkaügyi feladatait megállapodás alapján a Gazdasági Ellátó Szervezet látja el.

Az intézmény telephelyei:

1	I. sz. Alapellátási Központ	6640 Csongrád, Gr. Apponyi A. u. 5.
2	II. sz. Alapellátási Központ	6640 Csongrád, Fő u. 64.
3	III. sz. Alapellátási Központ	6640 Csongrád, Bokros u. 29.
4.	Fogyatékosok Nappali Intézménye	6640 Csongrád, Síp u. 3.
5.	Gyermekek Átmeneti Otthona	6640 Csongrád, Széchenyi u. 29.
6.	Család- és gyermekjóléti központ	6640 Csongrád, Kis-Tisza utca 4.

2.4.6 Egészségügy

Csongrád városában és a járásban a járó beteg szakellátást a Dr. Szarka Ödön Kistérségi Egészségügyi Szolgáltató Kft. biztosítja. Csongrád Város Képviselő Testületének döntése alapján. 2011-től az ellátás szervezését a Csongrádi Kistérségi Járó beteg Szakellátó Kft., mint a Dr. Szarka Ödön Kft. közreműködője vette át.

Az intézményben 25 az Országos Egészségbiztosítási Pénztár (OEP) által finanszírozott járóbeteg szakrendelés működik, terület ellátási kötelezettséggel. Ellátási terület: Csongrád, Csanytelek, Felgyő és Tömörkény lakossága.

- Az intézmény három rendelőintézettel rendelkezik: Gyöngyvirág u. 5.-belgyógyászat, kardiológia, sebészet, szemészet, bőrgyógyászat, pszichiátria, neurológia, röntgen, fogászat, fül-orr-gégészet, ortopédia és tüdőgyógyászat.
- Dob u. 3.-reumatológia, fizioterápia, gyógytorna.
- Szentháromság tér 10.-szülészeti-nőgyógyászat, onkológia, urológia.

A városban 13 háziorvosi és gyermekorvosi körzet működik, mint alapellátás. E mellett védőnői iskola orvosi és ifjúsági védőnői szolgálat is működik. A kórházi ellátás a szentesi kórházban érhető el legközelebb a csongrádi lakosság számára. Csongrádon 5 gyógyszertár van, mind magánkézben működnek (Erzsébet Patika, Alma Patika, Pingvin Patika, Kabay Patika, Somogyi és Társa patika)

Az egészségügyi ellátás helyi lakosokra számított értékei alapján a háziorvosi ellátást tekintve Csongrádon jóval a megyei és az országos értékek alatti ellátottsági szintet lehet tapasztalni. A kórházi ágyak száma nyilván nulla, hiszen nem működik kórház a városban.

Lezárult a rendelőintézeti rekonstrukció, mely mind az épület, mind az eszközállomány megújulását biztosította. A beruházással lehetővé vált a mai kor követelményeinek megfelelő, magas színvonalú alapellátás és szakrendelés működtetése. Az épület fenntartását az önkormányzati tulajdonú Dr. Szarka Ödön Kistérségi Egészségügyi Szolgáltató Kft végzi.

3 HELYZETÉRTÉKELÉS

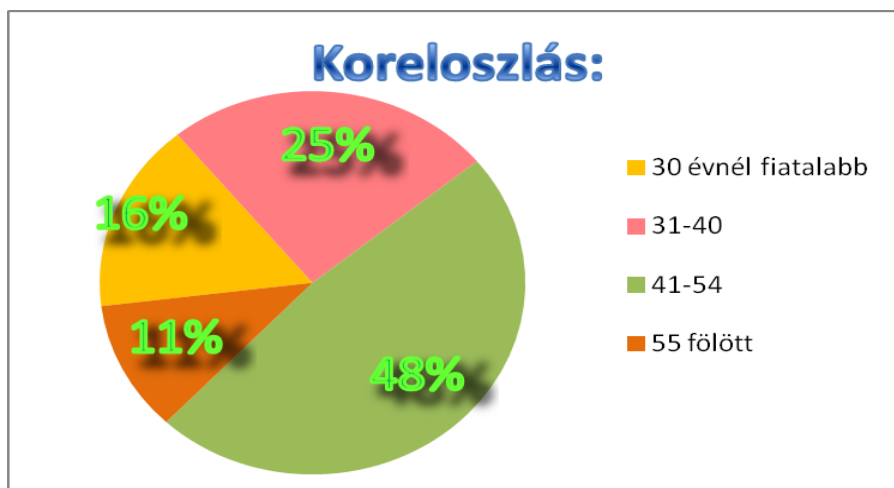
3.1 Kérdőívek kiértékelés

A LOCAL AGENDA 21 program a lakosság részvételén is alapszik, ezért a Város környezetvédelmi, gazdasági és társadalmi helyzetének felméréséhez és a helyzetértékelés elkészítéséhez kérdőíveket készítettünk, melyet a lakosság számára küldtünk meg az Önkormányzat segítségével. A kérdőívek kiértékelésének eredményei rávilágítanak a lakosság által megfogalmazott megoldandó feladatok körére és a lakosság Csongrádról való véleményére.

A kérdőíveknél a kitöltők száma 61 fő volt.

A kitöltőknek mindössze 21%-a volt férfi, és 79%-a nő.

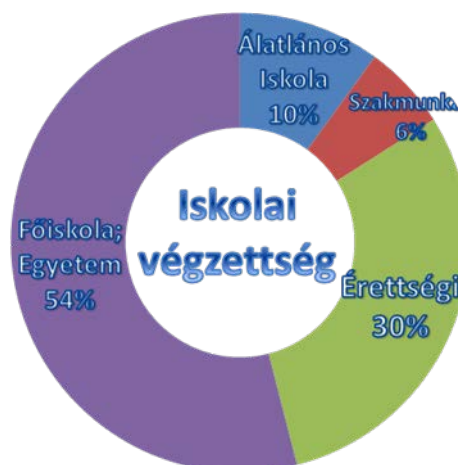
Koreloszlás szerint a válaszadók 16%-a volt 30 év alatti, 25%-a 31 és 40 év közötti, 48%-a 41 és 54 év közötti és 11%-a 55 év feletti.

1. ábra: A kérdőívet kitöltők koreloszlás aránya.

Iskolai végzettségnek megfelelően 10% aki általános iskolát végzett, 6% szakmunkás, 30% érettségivel rendelkező és 54%-a főiskolát, egyetemet végzett lakos.

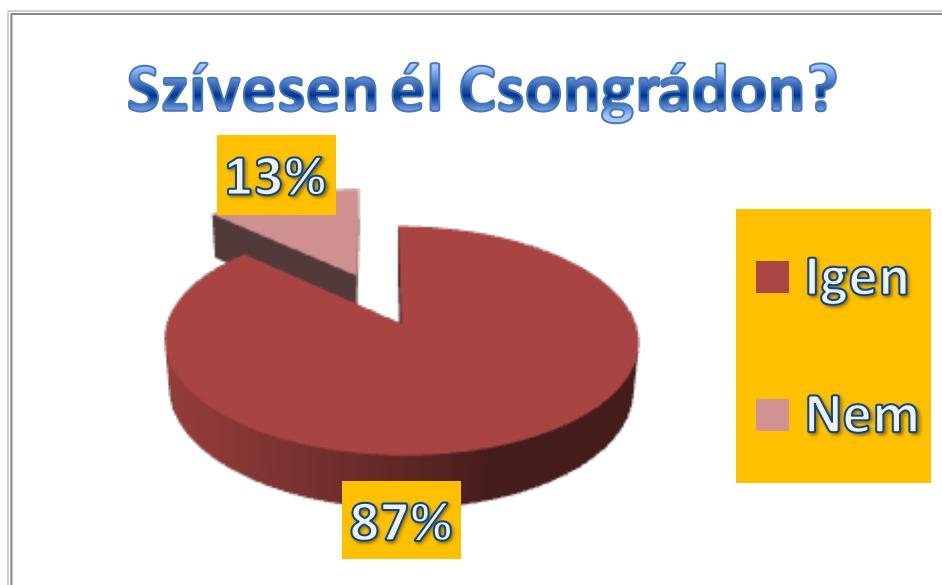
A válaszadók 5% kevesebb, mint 10 éve él Csongrádon; 20% 10 és 20 év között; 21-30 éve 21%-uk és többségük, 52%-uk 31 évnél régebben él a településen.

2. ábra: A kérdőívet kitöltők iskolai végzettség

A kérdőív azt is hivatott volt felmérni, hogy az emberek mennyire felvilágosultak a Fenntartható Fejlődés fogalmáról. A válaszadók több mint fele, 52%-a még nem hallott róla korábban, de a fennmaradó csak 48% közül igen soka (összesen 19 ember) tudta megfogalmazni néhány szóban hogy mit jelen ez a számára. Nagy része azoknak, akik felsőfokú végzettséggel rendelkeznek.

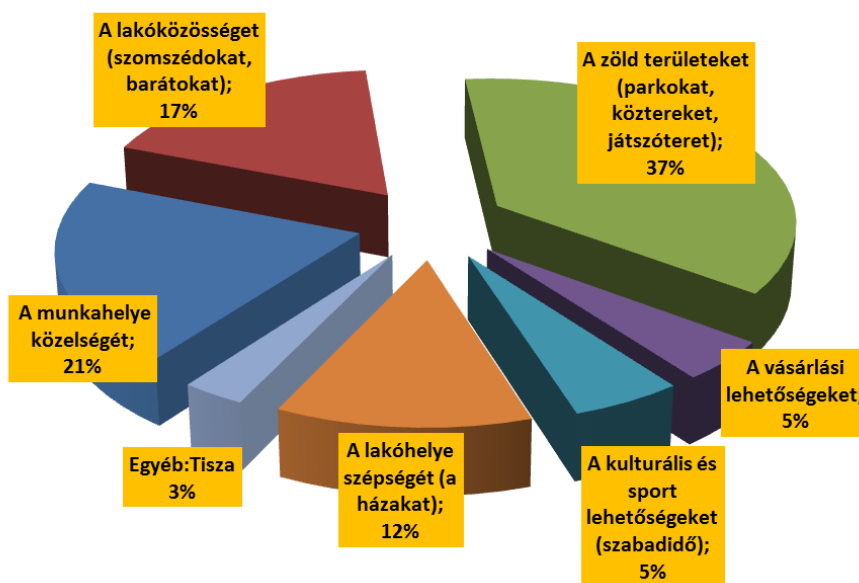
A válaszadók nagyon nagy többsége szívesen él Csongrádon, a megkérdezettek csupán 13%-a válaszolta, hogy nem szívesen él itt.

3. ábra: mennyire szívesen élnék Csongrádon?

A válaszadásokból kiderül, hogy az emberek nagy része a legjobban a zöld területeket illetve a tereket, sokan választották még a lakóközösséget és a lakóhelyük szépségét is, de természetesen a munkahelyük közelsége is fontos az embereknek. Azonban nagyon kevesen, mindössze 2%-uk válaszolta a szabadidős lehetőségeket.

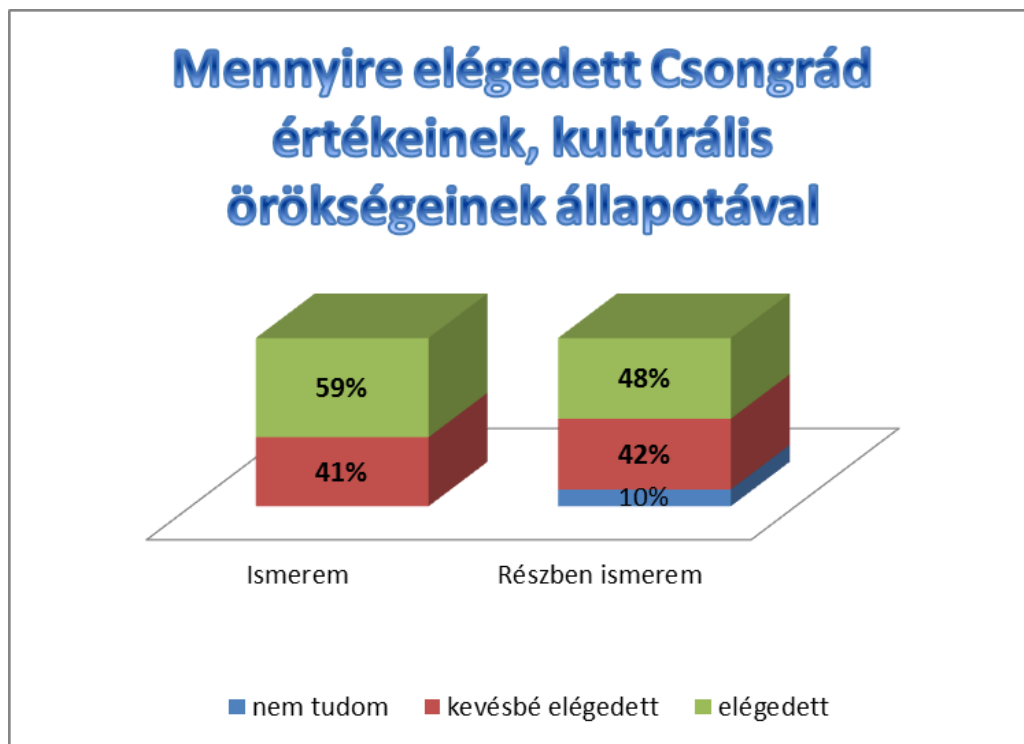
Mit Szeret legjobban Csongrádon?

4. ábra: Mit szeretnek a Csongrádiak legjobban, a lakókörnyezetükben

A következő 12 kérdés Csongrád értékeire és azok állapotára kérdezett rá.

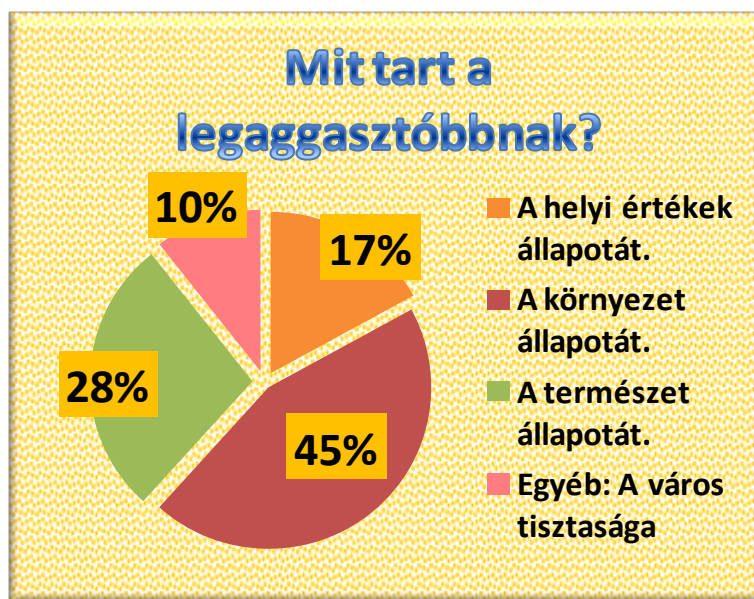
A válaszadóknak a 45% ismeri Csongrád értékeit, kulturális örökségét, és általánosságban elégedettek az állapotukkal (51%).

5. ábra: Mennyire ismerik és mennyire elégedettek a lakók Csongrád értékeinek állapotával.

Azon válaszadók közül, akik úgy gondolják, hogy ismerik Csongrád értékeit közel 60% állítja, hogy elégedett az állapotukkal, érdekes azonban, hogy a válaszadók közül senki sem volt nagyon elégedett.

A következő kérdés arra vonatkozott, hogy az emberek mit tartanak a legaggasztóbbnak településükkel kapcsolatban. A válaszokból kiderült, hogy általánosságban a környezet és a természet állapotát, de sokan jelölték az egyéb címszó alatt a város tisztaságát...

r
a: Mit tartanak a Csongrádiak aggasztónak a várossal kapcsolatban

A 13. kérdés azt firtatta, hogy van-e a városlakóknak konkrét problémája melyet szívesen megosztanának velünk!

Igen érdekes, hogy szinte senki sem hagyta szó nélkül ebben a válaszadási lehetőségben a városi szemet mennyiségének megemlítését...

Különböző módon megfogalmazva. A teljesség igénye nélkül idézünk, párat a felsorolt problémák közül:

„Több szemeteskuka elhelyezése”

„A városban néhány helyen aggasztó a szemetelés...”

„Szemetes, elhanyagolt a város (központ).... Szemetesek, gazosak a közterületek”

„A költségvetés nagyobb hányadát fordítanám a közterületek fenntartására”

„Rendszeres tisztítás a város minden részén, a növényeket ápolni kell nem csak kiültetni”

„Tisztább parkok, játszóterek”

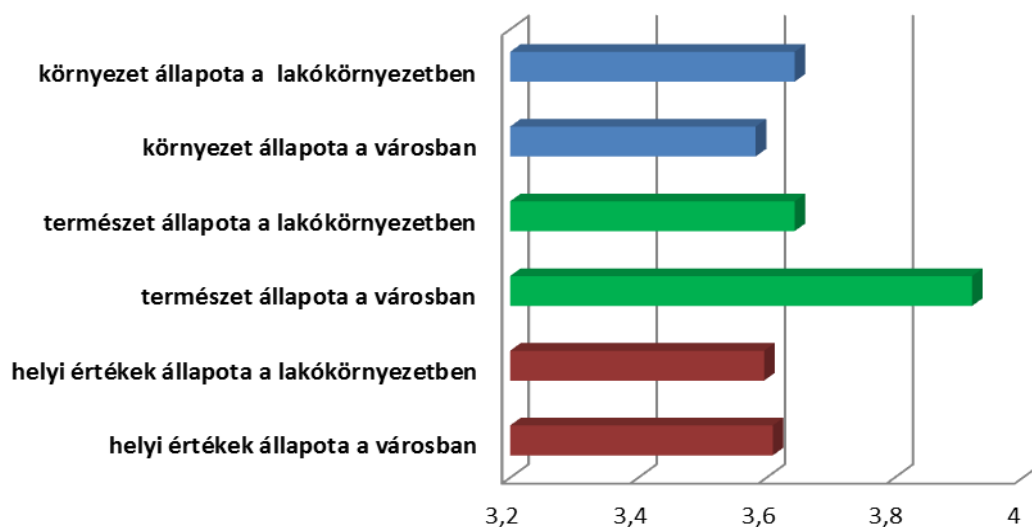
„Illegális szemétkerakás”

„Szemetelés megelőzése, több utcai szemetes kihelyezése”

Az emberek válaszaiból kiderül, hogy a másik fontos témakör a parkok, fák gondozása, ültetése, karbantartás volt.

14. kérdés: Elégedettség mérés a helyi értékek a természet és a környezet vonatkozásában, az emberek közvetlen lakókörnyezetében és a város egészében.

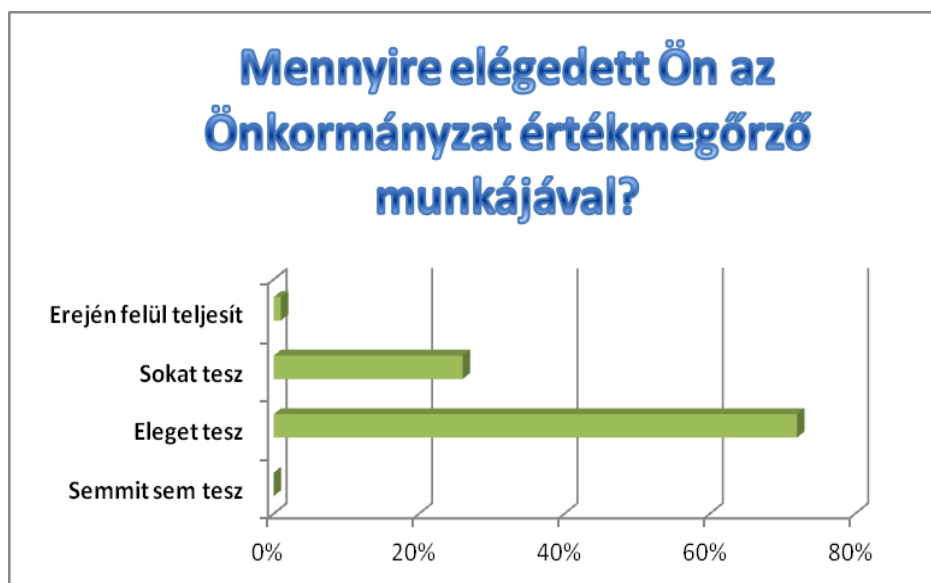
Elégedettség mérés a helyi értékek, a természet és a környezet vonatkozásában

7. ábra: Elégedettség mérés

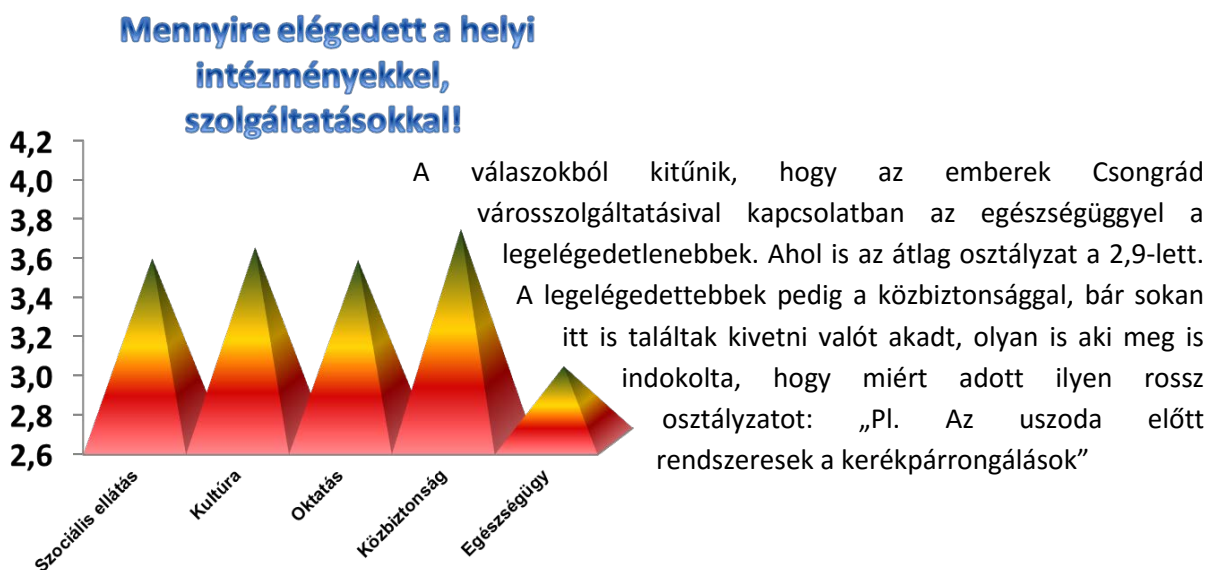
A válaszokból és a diagramból kiderül, hogy az emberek alapvetően elégedettek a helyi értékek a természet és a környezet állapotával, (ha iskolában lennének hármast és négyest között értékelnék) senki sem volt nagyon elégedetlen, vagy nagyon elégedett. Egyedül a természet állapotáról gondolták a városlakók, hogy nagyon jó.

A következő kérdés arra vonatkozott, hogy az emberek mennyire elégedettek az Önkormányzat értékmegőrző munkájával. A válaszokból kiderül, hogy a legtöbben, a megkérdezettek 72%-a gondolja, hogy a Városvezetőség eleget tesz a helyi értékek a természet és a környezet megóvásáért, 26% gondolta, hogy sokat tesz és mindössze egyetlen százalék gondolta, hogy erején felül teljesít, viszont senki sem vélekedett úgy, hogy semmit sem tesz.

8. ábra: az Önkormányzat értékmegőrző munkájának értékelése.

21. kérdés: Kérjük, osztályozza a helyi intézményeket, szolgáltatásokat!

9. ábra: A helyi intézmények, szolgáltatások megítélése

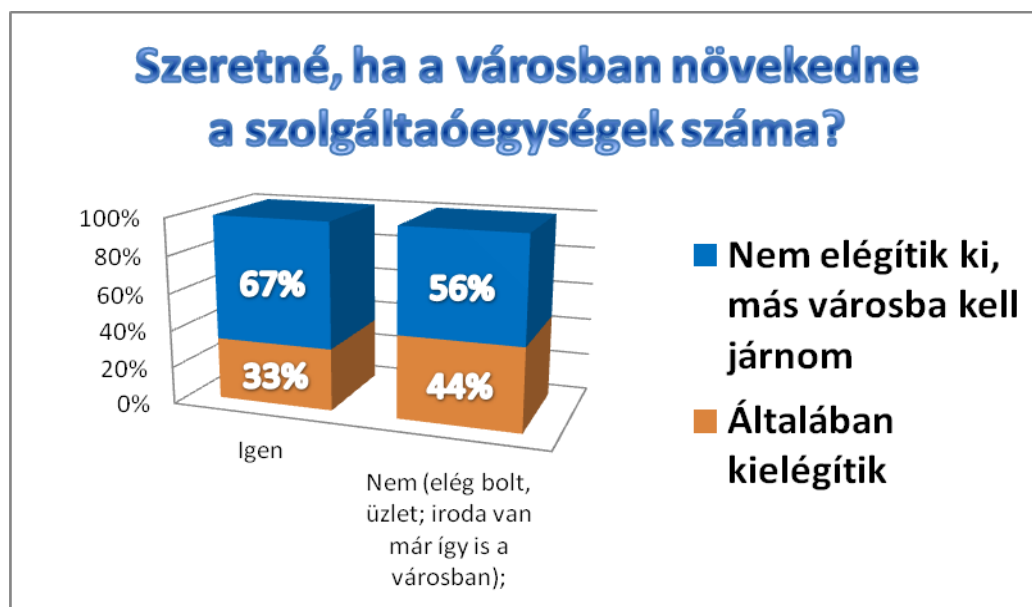
Bár az elégedettség mérésből az derült ki, hogy a lakók nagy része szinte mindennel elégedett.

Ennek ellenére a következő kérdésre, mely a fiatalokra vonatkozott 98% válaszolta, hogy valószínűleg elköltöznek.

10. ábra: Véleményalkotás a fiatalok elköltözési szándékáról

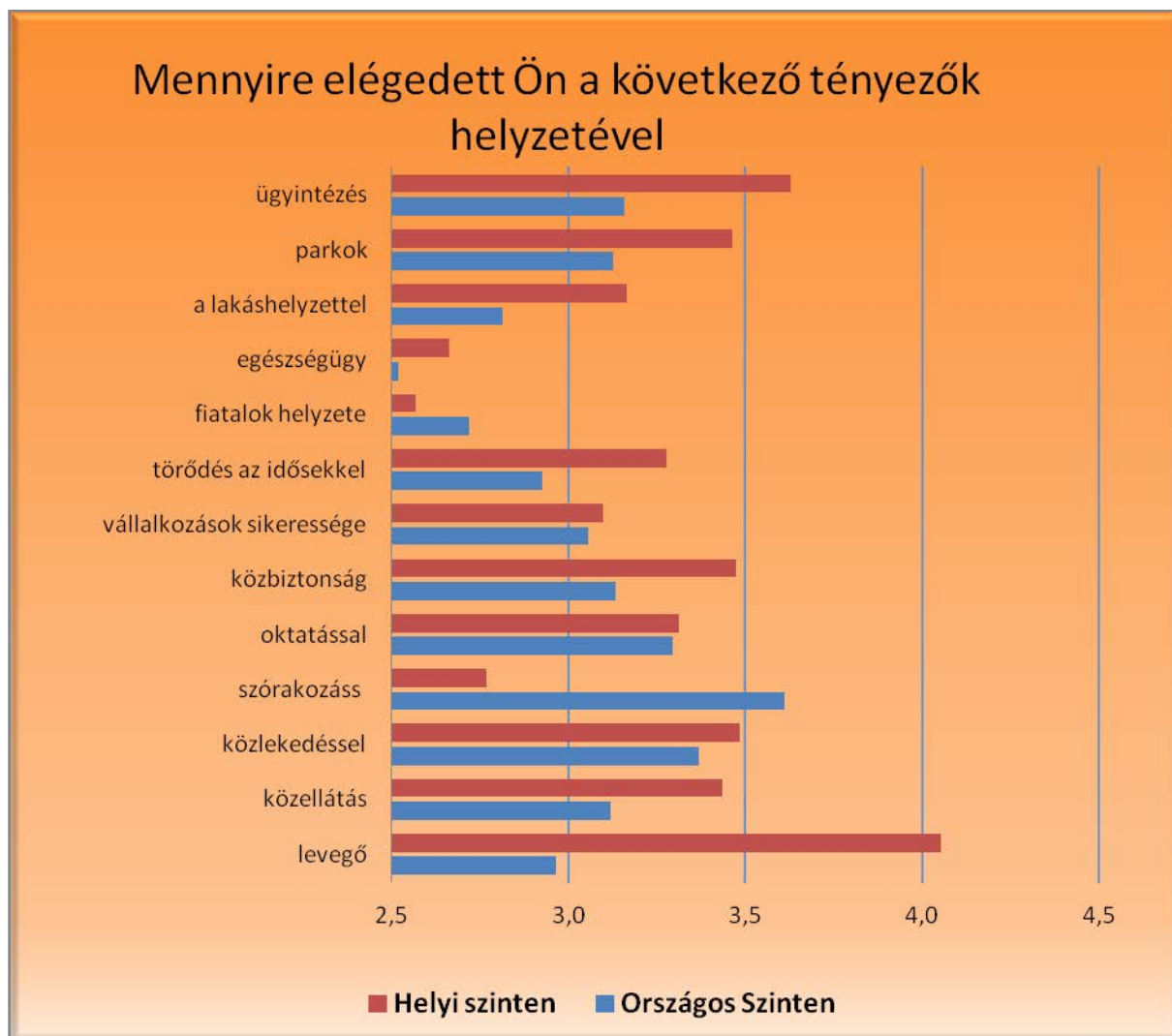
Az elégedettség méréséhez hozzá tartozik, hogy az itt lakók igényeit kielégítik-e a Városban található vállalkozások üzletek, boltok és egyéb szolgáltató egységek. A válaszadók többsége 65%-a nyilatkozta, hogy általában nem elégedettek a helyi szolgáltatásokkal, és más városba kell járniuk. Meg kell említeni azonban, hogy az embereknek feltétlenül a szolgáltatók mennyiségével, hanem a kínált termékek típusával, a boltok üzletek szolgáltatások jellegével volt problémája... Inkább minőségi, mint mennyiségi változást szeretnének.

11. ábra: A válaszadók igénye a szolgáltató egységek változására.

Arra vonatkozóan, hogy milyen bizakodóak az emberek a következő kérdés megválaszolása egyértelműen bizonyította, hogy a megkérdezettek szinte mindennel csak közepesen elégtettek. 1-5-ig kellett értékelnük a következő tényezőket:

- A levegő tisztaságát;
- A közellátást
- A helyi közlekedést;
- A szórakozási lehetőségeket;
- Az iskolai oktatást;
- A közbiztonságot;
- A vállalkozások sikerességét;
- Az idősebbekkel való törődést;
- A fiatalok helyzetét;
- Az egészségügyi helyzetet;
- A lakáshelyzetet;
- Az utcák, terek parkok állapotát;
- A hivatalos ügyek intézését.

12. ábra: Elégedettségmérés

Az emberek helyi szinten a szórakozáson kívül mindennel elégedettebbek, mint országos szinten. Érdekes, hogy ennek ellenére mégis 98%-uk elköltözne Csongrádról... És hogy mégis hová költöznének, azt a következőkben tárgyaljuk:

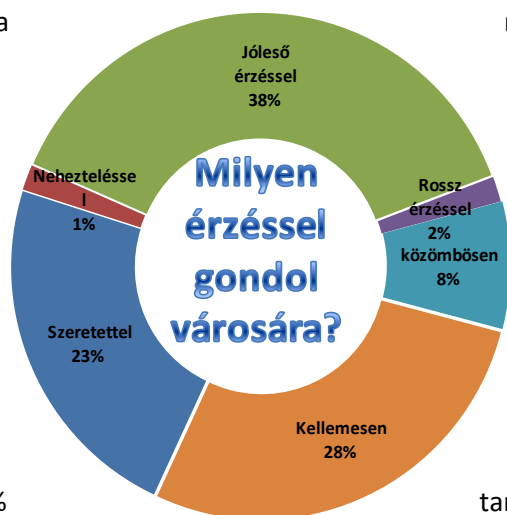
A 38. kérdés azt volt hivatott firtatni, hogy hol is szeretnék élni az emberek a legjobban. A felmérésből kiderült, hogy a legnagyobb százalék (37%) nem költözne el a településről. Viszont igen felkapott ötlet, az hogy tanyára költözzenek (17%). De elég sokan 11% költözne egy hasonló városba, mint a lakóhelye csak máshol, viszont az emberek 14% szíven élne akár külföldön is.

13. ábra: Hol lakna a legszívesebben?

A következő kérdés így szólt: „Milyen érzésekkel gondol erre a településre ahol él?” A válaszadók messze túlnyomó többsége (89%-a) válaszolta, hogy szeretettel, kellemesen vagy jóleső érzéssel, és mindössze 8% válaszolta, hogy közömbösen, a neheztelés és a rossz érzés 2-2%-ot kapott a kellemetlent azonban egyetlen válaszadó jelölte meg.

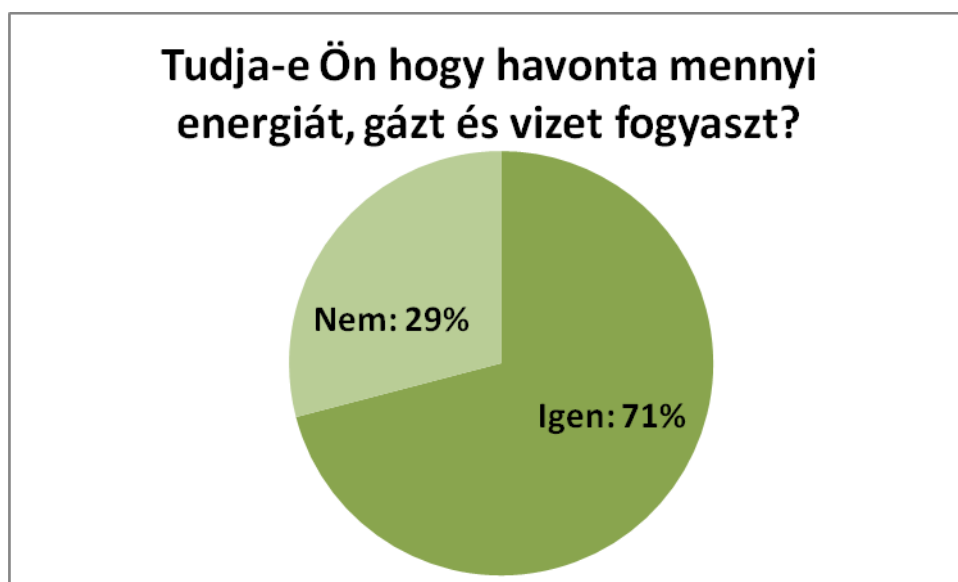
A település hangulatát legtöbben nyugodtnak találták (47%), de érdekes, hogy szinte ugyan annyian gondolták, hogy hangulatos (19%), mint amennyin azt állították, hogy unalmas (17%) izgalmasnak és vidámnak nagyon kevesen, szomorúnak feszültnek és nyomasztónak viszont összességében 14%

14. ábra: milyen érzéssel gondol a városára?

A következő kérdések összességében arra próbáltak rájönni, hogy a Csongrádiak mennyire élnek tudatosan.

Mindössze 29%-uk válaszolta, hogy nem tudja, hogy mennyi energiát, gázt, vizet fogyaszt egy hónapban.

15. ábra: tudatos életmód felmérése

Ugyanez mondható el a vásárlási szokásaikra, hiszen nem annyira a termék ára (26%) mint inkább minősége (59%) befolyásolja őket, de fontos számukra az eredet és az alapanyag is.

A válaszadók 77%-a rendszeresen kerékpározik, 69%-uk szelektíven gyűjti a hulladékot, 56%-uk energiatakarékos égőt használ, és 44%-uk a hazai élelmiszert létesíti előnyben. A megkérdezettek számottevő többsége (52%) legalább három tevékenységet folytat a felsoroltak közül, és nem akadt olyan, aki egyiket sem választotta volna.

A következő kérdéscsoportok a válaszadók *városfejlesztéssel* kapcsolatos véleményükről hívatottak képet alkotni:

A 35 kérdés arra kérte az embereket, hogy rangsorolják mely területek fejlesztése a legsürgetőbb a városban és mi tűr még halasztást a csongrádiak véleménye a következő:

1. Ipar
2. Szolgáltatás
3. Turizmus
4. Oktatás
5. Mezőgazdaság
6. Közlekedés
7. Lakásépítés

Ezzel kapcsolatban arra is kíváncsiak voltunk, hogy van-e az embereknek önálló véleménye arról, hogy Ők mit fejlesztenének Csongrádon:

A kérdőívet kitöltőknek kevesebb, mint a fele, 39%-a volt aki nem válaszolt.

A többiek elsősorban a munkahelyteremtést tartották a legfontosabbnak (62%) és talán ezzel függ össze az is, hogy kétségbeejtően sokan gondolták, hogy a fiatalokat mindenképpen Csongrádon kellene tartani (35%) hiszen az elöregedés volt a második szerintük legnagyobb problémája a vársnak erre több dolgot is javasoltak: ilyen az oktatás színvonalának növelése és a szórakozási lehetőségek biztosítása.

Sokan gondolták, hogy turizmust kellene fejleszteni (30%) és szintén nagy százalék említette a város tisztántartását (24%).

A teljesség igénye nélkül kiemelünk néhány gondolatot a megfogalmazottak közül:

„A helyi vállalkozók megbecsülése, segítése, pl. magyar termékek árusítása”

„A központtól távolabb eső városrészek karbantartása”

„Szakmunkásképzés erősítése, és ennek eredményeként befektetők keresése”

„A Kőros-Torok és a Holt-Tisza turisztikai értékének a kihasználása”

„Városhatár szépítése”

„A szentesi híd és a túloldali Tisza-gát közötti kerékpáros közlekedés biztonságosabbá tétele”

„A fiatalok szórakozási lehetőségeinek helyben megoldása”

„Több szemétgyűjtő kihelyezése a járdák mellett”

A településen a közlekedéssel kapcsolatos fejlesztések közül a legtöbben a kerékpáros közlekedés fejlesztését támogatnák 37%; 23% szeretne, több parkoló helyet, és 21% a gyalogos közlekedés fejlesztését pártolja, 17%-uk mondta, hogy a közösségi közlekedés fejlesztésére lenne szükség.

A 36. kérdés: Ön részt venne-e az alábbi lakóközösségi vagy önkormányzati kezdeményezések valamelyikén? (több lehetőséget is megjelölhet)

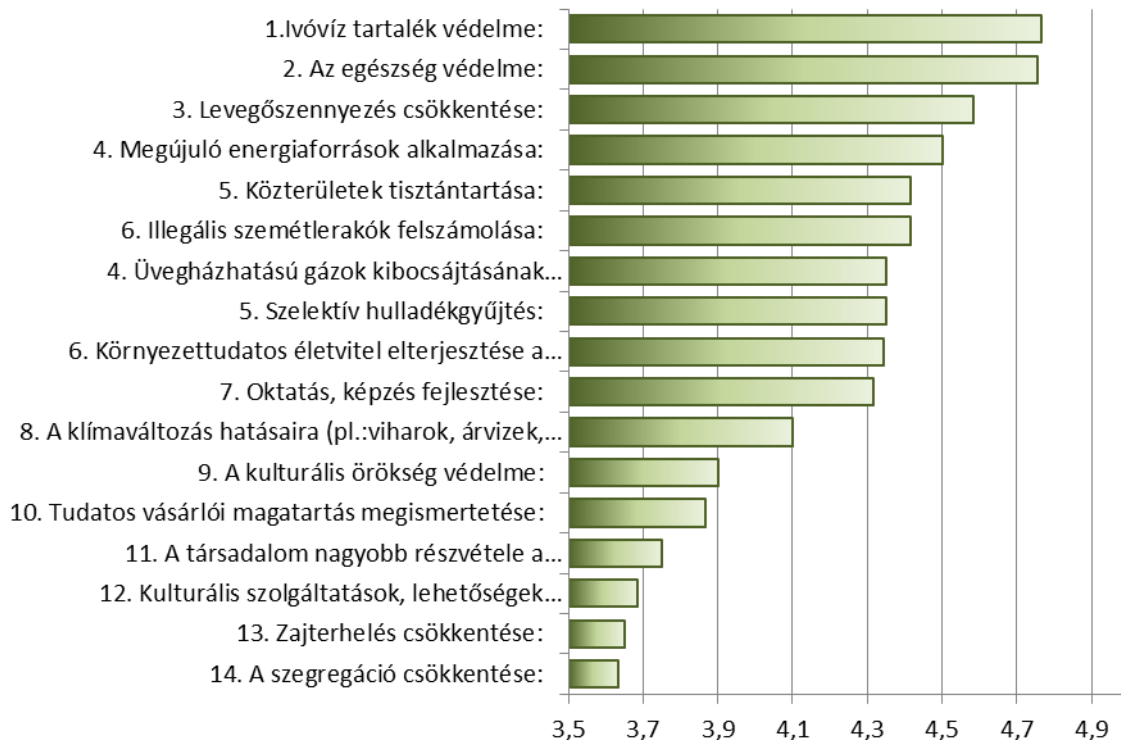
- Vitafórumokon részvétel.
- Közterületek takarítása.
- Fa- és virágültetés közterületen.
- Megfelelő szervezés esetén a fenntarthatósággal kapcsolatos tájékoztatáson.
- Környezetvédelmi rendezvényen

A megkérdezettek között a fa és virágültetés volt a legfelkapottabb, 465-uk válaszolta, hogy részt venne ilyen kezdeményezésen, de sokan (39%) mennének környezetvédelmi rendezvényre is. 23%-uk pedig még a közterületek takarítására is kapható lenne. Mindössze 10% gondolta úgy, hogy a fent felsoroltak közül egyiken sem óhajt részt venni, és 8% gondolta, hogy akár három vagy annál több rendezvényen is megjelenne.

A globális kérdések vonatkozásában arra kértük a résztvevőket, hogy gondolkodjanak el, hogy mely környezetvédelmi és társadalmi problémákat látják legfontosabbnak. (1-5-ig kellett, hogy pontozzanak.

Legfontosabbnak az Ivóvíztartalék védelmét lá és legkevésbé fontosnak a szegregáció csökkentését gondolták a megkérdezett Csongrádi lakosok.

Fontosságuk szerint 1-5-ig pontozza a következő környezetvédelmi és társadalmi problémákat (globális szinten)!

16.

ábra: A környezetvédelmi és társadalmi problémák rangsora.

Az utolsó két kérdés:

- Véleménye szerint a belátható jövőben mely lesz *Európa* legnagyobb problémája az alábbiak közül?
- Véleménye szerint a belátható jövőben mely lesz *lakóhelyén* élő emberek legnagyobb problémája az alábbiak közül?

A fenti két ábrán látszik, hogy Európa szinten a terrorizmust látják a legnagyobb, míg a biológiai sokszínűség csökkenését a legkisebb problémának. Lakóhelyi szinten pedig a megélhetés és a gyermekek jövője a legfontosabb, míg szintén a biológiai sokszínűség a legkevésbé fontos a válaszadók számára. Viszont itt a fent említett terrorizmus csak hátulról a harmadik helyet foglalja el.

Belátható jövőben mi lesz Európa legnagyobb problémája

A belátható jövőben mi lesz lakóhelye legnagyobb problémája?

17-18. ábra: A közeljövő problémái

3.2. SWOT analízis

A célkitűzések megalapozásához a Község környezeti, társadalmi és gazdasági állapotának értékelése alapján szükséges meghatározni a főbb fejlődési, fejlesztési irányokat. Ennek egy jól bevált módszere az ún. SWOT analízis, amely a belső és külső tényezők alapján vizsgálja az adott állapotot és meghatározza a kitörési irányokat.

Az egyes betűk jelentése:

S - erősségek (strengths)

W - gyengeségek (weaknesses)

O - lehetőségek (opportunities)

T - fenyegetések (threats)

Az erősségek és a gyengeségek a belső állapotot jellemzik, míg a lehetőségek és a veszélyek a külső körülményeket.

	ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Társadalmi pillér	<ul style="list-style-type: none"> • Értékes történelmi múlt, • civil szervezetek aktivitása, (klubok, egyesületek nagy száma) • megfelelő szociális ellátás, • lokálpatriotizmus, • a viszonylag gazdag épített környezet, • a köztéri és beltéri műalkotások száma, színvonala; • a műemléki védettségű belváros; • a régészeti emlékként számon tartott és felújított ellési-monostor, • együttműködési készség a lakosság részéről, • magas szintű oktatás-nevelés, sokrétű szakképzés, • jó közbiztonság. • a helyi kulturális hagyományok gyarapodása, hagyományőrző programok számának folyamatos növekedése (képzőművészet, zene tánc) • Kisebbségi kultúra jelenléte és ápolása • A középiskolák város határán túl mutató vonzereje; 	<ul style="list-style-type: none"> • Népességszám csökkenése • Negatív természetes szaporodás • Magas a szociálisan hátrányos helyzetű réteg aránya • Sok az alacsony iskolai végzettségű, szakképzetlen munkaerő • Előregedés, az időskorúak egyre magasabb száma • a fiatalok elvándorlása • a hátrányos helyzetű családok és gyermekek magas száma • a gyermek- és ifjúsági szervezetek alacsony száma • a helyi értelmiségi közép- és lassú, folyamatos fogyása. • nincsenek szórakozási és kulturális kikapcsolódási lehetőségek, • Az épületállomány egyes részei (lakások, egyes közintézmények) korszerűtlenek • A vasúti közlekedés nem rentábilis • az országos átlag alatti jövedelmi viszonyok

	<ul style="list-style-type: none"> • Csongrádról elszármazott híres személyek, • részben megfelelő sportolási feltételek; 	
Környezeti pillér	<ul style="list-style-type: none"> • A környezeti elemek kielégítő állapota, • a részben érintetlen természeti adottságok, • Holt-Tisza rehabilitáció, • tájvédelmi körzetek, • védett természeti területek, • felszíni vízkincs: folyók (Tisza, Körös), Holt-ágak • termelő és szolgáltató szektor környezetterhelése alacsony, • biológiai sokfélesége jelentős, • a táji és geomorfológiai adottságok kedvezőek, • a talajok szennyezettsége csekély, • hulladékgazdálkodás fejlesztése, • kommunális és szelektív hulladékszállítás, • Bőséges gyógyvíz érték • Öko-, kerékpáros-, termál-, agrár-, falusi-, vadász-, horgászturizmus lehetősége • Védett növény- és állatvilág 	<ul style="list-style-type: none"> • illegális hulladéklerakó helyek, • Tisza és a Körös áradása, • Egyedi szennyvízgyűjtők megléte, szivárgása, • csapadékvíz-elvezető árkok állapota csak részben megfelelő, • A víz és szél okozta erózió következményei számottevőek, • a védett épületek a legtöbb esetben felújításra szorulnak,
Gazdasági pillér	<ul style="list-style-type: none"> • Teljes kiépítettségű belterületi úthálózat • Kerékpárutak • Teljes vezetékes infrastruktúra • az infrastrukturális ellátottság - víz, gáz, villamos energiaellátás-megfelelő, • A vasúti pályatest és a vasútállomás működik • Felújított autóbusz-pályaudvar, stabil • autóbusz közlekedés • Felújított közintézmények • az M 5-ös autópálya közelsége; • Jó termőföld, termálenergia fejlesztés lehetősége • Hagyományos gazdasági ágak 	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastrukturális hiányok • Időjárás- és vízállásfüggő látogatószám • A szolgáltatások egyenetlen színvonala • A rendezvényeknek nincs országos, nemzetközi vonzereje • idegenforgalmi és egyéb beruházásokra fordítható anyagi eszközök részbeni hiánya • Az épületállomány egyes részei (lakások, egyes közintézmények) korszerűtlenek • A 451-es út teherbírása, állapota • Alacsony a város külföldi tőkevonzó-képessége és az exportból származó bevételek

	<p>jelenléte</p> <ul style="list-style-type: none"> • A helyi vállalkozók kötődése • Csongrádhoz kötődő, országosan ismert termékek • Egy nagyvállalkozás és több közepes vállalkozás jelenléte • Ipari Park bővítési lehetőség • a szaporodó és fejlődő nemzetközi kapcsolatok; • a település kapcsolatrendszere; • Partnerségen alapuló együttműködés több szakterületen • Bor és gasztronómiai különlegességek • Turisztikai vállalkozások jelentős száma • Vadászati lehetőségek • Csongrádi Helyi Értéktár 	<p>aránya</p> <ul style="list-style-type: none"> • A nagyobb foglalkoztatók átalakultak, csődbe mentek • A helyi vállalkozások tőkeereje alacsony • Gyenge a térségi gazdasági kapcsolatrendszer • Az önkormányzat működési és fejlesztési forráshiánya • kevés új munkahely található városunkban • forráshiányos gazdasági helyzet • Jelentős a fiatalabb munkaerő elvándorlása, • gyenge innovációs, K+F képesség, • felsőfokú, piacképes végzettségű szakemberek hiánya, • ipart kiszolgáló egységek kevés száma. • Időszakos, két hónapra korlátozódó turisztikai szezon • A turisztikai beruházások tőkehiánya
--	--	--

	LEHETŐSÉGEK	FENYEGETÉSEK
Társadalmi pillér	<ul style="list-style-type: none"> • Oktatási kínálat igényekhez történő gyors bővítése, • Új társadalmi szereplők megjelenése, új civil szervezetek alakulása, lakossági összefogás, • fiatalok szórakozási lehetőségeinek bővítése, • kulturális élet fellendülése, • jól kihasznált közösségi terek kialakítása, • A közösségi terek, parkok takarításának ápolásának előlendítése, • a lakosság környezettudatosságának növelése, • szakképzés, • fiatalok képzése a helyi, térségi igényeknek megfelelően, • magasabb fokú környezeti nevelés az óvodákban és az iskolákban, • figyelemfelhívó rendezvények 	<ul style="list-style-type: none"> • elvándorlási ráta növekedése, • népességfogyás, • az öregedési index növekedése, • lokálpatriotizmus háttérbe szorulása, • társadalmi elidegenedés, • globalizáció hatása, identitástudat csökkenése, • hagyományőrzés háttérbe szorulása, • életszínvonal romlása, • munkanélküliség növekedése, • oktatás színvonalán romlása, • egészségügy színvonalának romlása, • a város szociális szolgáltatásainak színvonala csökken, •
Környezeti pillér	<ul style="list-style-type: none"> • Intézményeknél (önkormányzati kiadási megtakarítást eredményező) fenntartó-váltás, • Kistérségi, természetvédelmi, fejlesztési együttműködés kialakításának megszervezése, • csatornázás-fejlesztése, • külső források (EU, hazai) bevonása a környezet és természetvédelmi fejlesztésekbe, • helyi jelentőségű védett területek arányának növelése, • természeti és táji adottságok turisztikai szempontú érvényesítése, • védett természeti területek 	<ul style="list-style-type: none"> • környezetterhelő tevékenységek betelepülése a városba, • környezeti káresemények kockázata, • a közlekedés okozta környezetszennyezés megnövekedése, • a Községi terjeszkedés kedvezőtlen tájképi hatása, • erőforráskészletek csökkenése, • talajszennyezettség növekedése, talajok fizikai és kémiai romlása, • mezőgazdasági túlhasznosításból adódóan talajok kimerülése • felszín alatti vizek szennyezettségének növekedése • légszennyezettség növekedése

	<p>fejlesztése (Natura 2000)</p> <ul style="list-style-type: none"> • környezetbarát közlekedés-fejlesztés (pl. kerékpárutak, tömegközlekedés), • megújuló energiaforrások alkalmazása helyi szinten (szélenergia, napenergia, biogáz-üzem stb.), • külterületeken erdősítés, gyepesítés az eredeti természeti állapot visszaállítása, • gyerekbarát környezet kialakítása. 	<p>(mezőgazdasági idényben porszenyezés)</p> <ul style="list-style-type: none"> • levegő allergén pollenmennyiségének növekedése • természeti értékek pusztulása.
Gazdasági pillér	<ul style="list-style-type: none"> • A helyi és térségi új iparágak képzett munkaerőt, lakosságot vonzanak • Kapcsolódás a térségi klaszterekhez • A régiós, térségi kapcsolatok és a gazdasági-turisztikai együttműködés erősödése • Turisztikai értékeinek megfelelő fejlesztése fontos szerepet tölt be a térség idegenforgalmában • Az országosan kiemelt idegenforgalmi pólusokhoz tartozás (pl. Ópusztaszer) • Önkormányzati ingatlanok fejlesztése • Pályázati lehetőségek, külső források (EU, hazai) bevonása a gazdasági fejlesztésekbe, • kihasználása a beruházásokhoz • Kapcsolódás megyei és regionális programokhoz a tartózkodási idő növelése érdekében • Együttműködés a helyi vállalkozók és intézmények között egységes és színes kínálat összeállítása érdekében • Marketing tevékenység erősítése • A térségben exportképes termékek megjelenése • sport-, lovas-, horgász-, vadász-, öko turizmus fejlesztése, 	<ul style="list-style-type: none"> • Külső befektetések elmaradása • A térség és a város versenyhátrányba kerül • Az exportorientált ágazatok hanyatlása • A helyi munkaerő kiszolgáltatott a távoli központoknak • Közút és vasútfejlesztés elmaradása • A város intézményfenntartó képessége a költségvetési támogatások csökkenése miatt gyengül • A térségi együttműködési hajlam csökkenhet • A felújítások elmaradása esetén a turisztikai attrakciók vonzerejének csökkenése • A belföldi fizetőképes kereslet lassú emelkedése miatt a jövedelmezőség romlása, a turisztikai akciók elmaradása valószínűsíthető • Az infrastruktúra fejlesztésének elmaradása • A tőkehiány miatt a beruházások elmaradása • Önkormányzati bevételek csökkenése, kiadások növekedése • Együttműködés helyett rivalizálás indul meg a vállalkozók és

	<ul style="list-style-type: none"> • új munkahelyek megteremtése, • kerékpáros turizmus népszerűsítése • szakképzett munkaerő képzése. 	<p>intézmények között</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nem jön létre együttműködés a megye és régió turisztikai szolgáltatóival • A kedvezőtlen időjárás és árvíz miatt csökken a látogatószám • hosszú távú finanszírozási problémák, • területi különbségek fokozódása, • vállalkozási önerő hiánya.
--	---	---

4 STRATÉGIA

4.1 Fenntarthatósági célok

Cél a fenntartható fejlődés elősegítése, melynek következményeként megvalósul az erőforrások gazdaságos felhasználása. Fellendül a Város gazdasága, fejlődik társadalma, új munkahelyek jönnek létre, bővülnek a jövedelemszerzési lehetőségek és a Város lakói több figyelmet fordítanak a környezetvédelemre és a megújuló energiaforrások használatára.

A Település vezetése a lakossággal együttműködve pedig mindent megtesz azért, hogy a fenntarthatóság szolgálatában álló döntések szülessenek és a környezeti erőforrásokkal kíméletesen gazdálkodó fejlesztések valósuljanak meg.

A jövőkép eléréséhez azonban hosszú távú (9–20 év) célkitűzések, középtávú (4–8 év) tematikus célok, ill. rövidtávú (1–3 év) részcélok megvalósulására van szükség.

4.2 Prioritások

A fenntartható fejlődéshez, mint központi célhoz szükséges a fenntarthatósági pillérek megerősítése. A megerősítések fontossági sorrendbe helyezése prioritásuk szerint kell, hogy történjen.

Az elsőrendű szolgáltatási igények és problémák, kérdések felfedése a közösségi kérdőíveken keresztül.

4.2.1 Társadalmi prioritások:

Helyi egyetértés megteremtése a Község alapértékeiről, az egészséges életkörülményekről, a jelenlegi és jövő generációi számára szükséges feltételek biztosításával.

- Társadalmi szemléletformálás a Fenntarthatóság jegyében,
- Gyermekek és fiatalok társadalmi beilleszkedésének segítése
- Intézményi működés hatékonyságának növelése
- Kulturális élet gazdagítása,
- Oktatás, képzés fejlesztése
- Egészségügyi helyzet fejlesztése,

- Szociális helyzet fejlesztése,
- Esélyegyenlőségi jogok biztosítása,
- Községi közlekedés fellendítése
- Közbiztonság fejlesztése.

4.2.2 Környezeti prioritások:

A káros anyagoktól való védelemmel és a természeti erőforrások hatékony hasznosításával garantáljuk a lakosság hosszú távú jólétét, valamint a növény és állatvilág életkörülményeinek és sokszínűségének fennmaradását.

- Környezeti elemek védelme: levegő, víz, talaj,
- környezet ismeret, környezettudatosság
- Települési és épített környezet védelme
- A lakókörnyezet védelme a káros emisszió kibocsátásoktól (levegő, zaj)
- Infrastrukturális helyzet javítása, fejlesztése,
- Energiafelhasználás hatékony és megújuló lehetőségeinek kihasználása,
- Zöldterületek védelme, fenntartása – növény és állatvilág fenntartása
- Szennyvízelvezetés, hulladékgazdálkodás fejlesztése.

4.2.3 Gazdasági prioritások:

Jelentős mértékben támaszkodik az emberi munkaerőre, a megújuló energiaforrásokra, erőforrásokra és a nemzetgazdaság egésze szempontjából optimális gazdasági formációkra.

- Nemzetközi együttműködés
- Az Önkormányzat és az önkormányzati intézmények hatékony működéséhez szükséges gazdasági feltételek megteremtése,
- Ipar fejlesztése,
- Mezőgazdaság fejlesztése,
- Gazdasági szektor (kereskedelem, szolgáltatás) fejlesztése,
- Vendéglátás, idegenforgalom, turizmus fellendítése.

4.3. Várható hatások

A Local Agenda 21 terv készítése során a Fenntartható Fejlődés eléréséhez kitűzött fő és részcélok, valamint az ezek megvalósításához szükséges programoknak lehetnek közvetett és közvetlen hatásai az egyes fenntarthatósági pilléreket tekintve. A várható hatásokat a 3 fő pillérre vonatkozóan az alábbiakban soroljuk fel:

4.2.4 Társadalmi hatások:

- környezettudatos nevelés az oktatásban,
- a lakosság környezettudatossága nő,
- elvándorlás mértékének csökkenése,
- a fiatal munkaerő helyben maradása,
- a lakosság gyermekvállalási kedve nő,
- a lakosság korösszetétele javul,
- munkanélküliség csökken,
- kulturális értékek, hagyományok, sport, művelődés megőrzése,
- közoktatás helyzete javul, korszerűsödik,
- javuló életminőség.
- esélyegyenlőség javulása,
- egészségügyi ellátás javul,
- vendéglátás, idegenforgalom, turizmus javul,
- látogatók számának növekedése,
- szociális ellátás javul,
- közbiztonság javul,

4.2.5 Környezeti hatások:

- a környezet minősége, állapota javul,
- a községi levegő minősége nem romlik,
- a talaj minősége javul,
- a felszín és felszín alatti vizek minősége javul, szennyezettsége csökken,
- a zaj és rezgés okozta környezetterhelés nem romlik,
- hulladékgazdálkodás helyzete javul,
- a Község zöldfelületi rendszerének állapota, minősége javul,
- biológiai aktivitásérték növekszik,
- védett területek és helyi értékek fennmaradnak,
- új védelem alá helyezendő területek, értékek kijelölése,
- természetes élőhelyek fennmaradnak.

4.2.6 Gazdasági hatások:

- infrastruktúra javul,
- közösségi közlekedés javul,
- megközelíthetőség javul,
- vállalkozások száma nő,
- beruházások száma nő,
- turizmus, idegenforgalom fellendülése,
- megújuló- és energiatakarékos energiaforrásokra való áttérések,
- foglalkoztatás, munkaerőpiac helyzete javul.

5 CSELEKVÉSI TERV

Jelen fejezetben a fenntarthatósági pillérekre vonatkozó prioritások megvalósításához szükséges részprogramok, kerülnek felsorolásra, részletesen tárgyalva a várható eredményeket és a megvalósítás körülményeit, feltételeit (cél, megvalósítási terv, javaslat).

5.1 Társadalmi pillér

5.1.1 Társadalmi szemléletformálás

<i>Projekt neve</i>	Helyi termékekre épülő egészségtudatos étkeztetés megszervezése és kialakítása
<i>Projekt célja</i>	Rendszeres, a környezettudatos társadalmi magatartást
<i>Célcsoport</i>	Lakosság, gazdálkodók
<i>Érintett terület</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ helyi értékek ▪ védett értékek ▪ Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövid-közép és hosszútáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ meghívott előadók
<i>Beruházási költség</i>	65 928 657
<i>Megvalósítási keret</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ TOP 1.1 Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése

5.1.2 Gyermekek és fiatalok társadalmi beilleszkedésének segítése:

<i>Projekt neve</i>	Közösségi gyermeknevelésben nyári táborok, testvérfalvak, városok látogatása, cseretáboroztatás megvalósítása
<i>Projekt célja</i>	Közösségi gyermeknevelésben nyári táborok, testvérfalvak, városok látogatása, cseretáboroztatás megvalósítása
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Csongrád Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek
<i>Beruházási költség</i>	15 307 583
<i>Megvalósítási keret</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ TOP 5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása

5.1.3 Intézményi működés hatékonyságának növelése:

<i>Projekt neve</i>	Önkormányzati fenntartású intézmények megújuló energiaforrással történő ellátása, (napelem, napkollektor)
<i>Projekt célja</i>	Önkormányzati fenntartású intézmények megújuló energiaforrással történő ellátása, (napelem, napkollektor). A meglévő megújuló energia potenciál alacsony kihasználtságú. Az önkormányzati épületek egy része nem energia hatékony
<i>Célcsoport</i>	a Csongrádi Polgármesteri Hivatal alkalmazottai
<i>Érintett terület</i>	Csongrádi Polgármesteri Hivatal
<i>Javasolt ütemezés</i>	rövid- és középtáv
<i>Partnerek</i>	Csongrád Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	150 000 000 Ft
<i>Megvalósítási keret</i>	TOP 3.2. Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia-felhasználás arányának növelése

<i>Projekt neve</i>	A civil társadalom és a helyi közigazgatás szereplői közötti együttműködés fejlesztése
<i>Projekt célja</i>	A hatékonyabb közösségi részvétel elősegítése, párbeszéd-programok, fórumok (akár interneten keresztül) révén a lakosság és a hivatalok, hatóságok közötti együttműködés hatékonyságának növelése.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Csongrád Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek
<i>Beruházási költség</i>	projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	-

5.1.4 Kulturális élet gazdagítása:

<i>Projekt neve</i>	Kortárs galéria kialakítása
<i>Projekt célja</i>	Kortárs galéria kialakítása
<i>Célcsoport</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lakosság ▪ Turisták
<i>Érintett terület</i>	Csongrád Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Középtávú
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	TOP 5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok

<i>Projekt neve</i>	Rendszeres szabadtéri nyári programok
<i>Projekt célja</i>	Hagyományteremtő céllal nyári szórakoztató, szabadtéri programok szervezése.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Körös-Torok ▪ Tisza-part ▪ Városközpont
<i>Javasolt ütemezés</i>	Közép- és hosszútáv – éves rendszerességgel
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata kulturális és művelődési intézményei ▪ Civil szervezetek ▪ Felajánlók
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	-

<i>Projekt neve</i>	Sportrendezvények; Ifjúsági tér, sportpálya rendezése
<i>Projekt célja</i>	Sporttevékenységek, mozgásos tevékenységek megszerettetése, közösségformálás, egészséges életmódra nevelés.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sportpálya ▪ Közparkok ▪ Iskolaudvar ▪ Tornaterem
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Iskolák ▪ Sportot támogató civil szervezetek ▪ Sport Egyesületek
<i>Beruházási költség</i>	Projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	EFOP 4. A. Minőségi közneveléshez és oktatáshoz való hozzáférés infrastrukturális feltételeinek megteremtése

5.1.5 Oktatás, képzés fejlesztése:

<i>Projekt neve</i>	Óvoda felújítás
<i>Projekt célja</i>	Széchenyi úti óvoda felújítása Bercsényi utcai óvoda felújítása Bökényi Óvoda felújítása
<i>Célcsoport</i>	Csongrádi lakosok, Óvodások, Óvodapedagógusok
<i>Érintett terület</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Óvodái ▪ Csongrád Város
<i>Javasolt ütemezés</i>	Középtávú
<i>Partnerek</i>	Önkormányzat, Óvodák, Civil szervezetek
<i>Beruházási költség</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 40 000 000 Ft ▪ 50 000 000 Ft ▪ 80 000 000 Ft
<i>Megvalósítási keret</i>	Pályázati források. A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével

<i>Projekt neve</i>	„ÖKO iskola” programban való részvétel
<i>Projekt célja</i>	<p>Az Ökoiskola cím azon iskolák munkájának legmagasabb szintű állami elismerése, melyek iskolafejlesztési, pedagógiai munkája kiemelkedően magas színvonalon képviseli a környezeti nevelés, a fenntarthatóság pedagógiai értékeit.</p> <p>Az Ökoiskola egyfajta szempontrendszer, mely irányt mutat: Egy Ökoiskolában nemcsak a tanításban érvényesülnek a környezeti nevelés, a fenntarthatóság pedagógiájának elvei, hanem az iskolai élet minden területén.</p> <p>Az oktatásban szerepet kap a környezeti nevelés, a diákok ötleteikkel, munkájukkal segítik az iskola környezettudatos működését. Iskolánk működtetése környezetkímélő, a szülőkkel és a helyi közösséggel együttműködve a helyi környezeti problémák megoldásában.</p>
<i>Célcsoport</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Iskolások ▪ Oktatók ▪ Tanárok
<i>Érintett terület</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város oktatási intézményei
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövid- és középtáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Önkormányzat ▪ Iskolák
<i>Beruházási költség</i>	projekt méretétől függ
<i>Megvalósítás helye</i>	Általános és középfokú oktatási intézmények Csongrádon
<i>Megvalósítási keret</i>	-

5.1.6 Egészségügyi helyzet fejlesztése

Projekt neve	Prevenció és rehabilitáció megvalósítása az egészségügyben
Projekt célja	Primer prevenció megvalósítása, melyen keresztül szűrésekkel, az életmód és az egészségügyi szemlélet formálásával, tanácsadással a betegségek bekövetkezésének gyakorisága csökkenthető - ez pedig jóval olcsóbb, mint az adott betegség ellátása. Szekunder prevenció során - ha már kialakult valamilyen betegség - arra kell törekedni, hogy ne alakuljon ki további szövődmény, ill. irreverzibilis folyamat - megfelelő orvosi ellátás biztosítása. Ha mégis kialakul károsodás, akkor a terciér prevenció keretén belül törekedni kell arra, hogy mindez ne okozzon zavart a társadalmi életben történő részvételkor, ill. ne alakuljon ki rokkantság. Amennyiben a rokkantság nem elkerülhető, fontos, hogy a beteg a maradék képességeinek maximális felhasználásával képes legyen minimálisan az önellátásra, és ha lehetséges, az újbóli társadalmi beilleszkedésre - ez a rehabilitáció megvalósításának esete, amikor szakképzett szociális munkások, ápolók alkalmazását kell biztosítani.
Célcsoport	Lakosság
Érintett terület	Csongrád Város közigazgatási területe
Javasolt ütemezés	Folyamatosan – feltételek megteremtése rövidtávon
Partnerek	<ul style="list-style-type: none"> ▪ csongrád Város Önkormányzata ▪ Körzeti orvosok ▪ Egészségügyi ellátással foglalkozó vállalkozások
Beruházási költség	projektmérettől függően
Megvalósítási keret	-

Projekt neve	Egészségügyi szolgáltatások fejlesztése , alapellátáshoz eszközbeszerzés
Projekt célja	Az egészségügyi alapellátáshoz szükséges feltételek biztosítása (az orvosi rendelők akadálymentesítése, rendelők korszerűsítése, gépkocsi-park fejlesztése).
Célcsoport	Lakosság
Érintett terület	Csongrád Város közigazgatási területe
Javasolt ütemezés	rövid-közép és hosszútáv
Beruházási költség	40 000 000 Ft
Megvalósítási keret	TOP 4.1. Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése

5.1.7 Szociális helyzet fejlesztése:

<i>Projekt neve</i>	Szociális szolgáltatások fejlesztése. Idősek
<i>Projekt célja</i>	Idős, egyedül álló emberek étkeztetése, gondozása, mentális segítése, szolgáltatások fejlesztése
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Csongrád Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan – Önkormányzat hosszútávon
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Alapítványok ▪ Városban jelenleg is működő szociális intézmények
<i>Beruházási költség</i>	50 000 000 Ft
<i>Megvalósítási keret</i>	TOP 4.2. A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése

<i>Projekt neve</i>	Szociális szolgáltatások fejlesztése. Gyermek
<i>Projekt célja</i>	Gyermekjóléti alapellátások fejlesztése
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Csongrád Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan – Önkormányzat hosszútávon
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Alapítványok ▪ Városban jelenleg is működő szociális intézmények
<i>Beruházási költség</i>	15 000 000 Ft
<i>Megvalósítási keret</i>	TOP 4.2. A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése

5.1.8 Esélyegyenlőségi jogok biztosítása

<i>Projekt neve</i>	Közmunkateremtés a romák számára
<i>Projekt célja</i>	A közmunkaprogramba bevontak számának növelése, újabb pályázati lehetőségek kihasználása. Tájékoztató előadás a tapasztalatokról. Fórum az érintettek számára a tapasztalatokról. Pályázatfigyelés.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság, roma etnikum
<i>Érintett terület</i>	Csongrád Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan – Önkormányzat hosszútávon
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Alapítványok ▪ Városban jelenleg is működő szociális intézmények
<i>Beruházási költség</i>	projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	-

<i>Projekt neve</i>	Korai Fejlesztés
<i>Projekt célja</i>	<p>SNI tanulók száma nő, ezért az intézkedéssel elérni kívánt cél a korai felismerésnek és a szakemberek beavatkozásának köszönhetően (fejlesztések) az SNI tanulók számának csökkenése.</p> <p>A szülők számára tájékoztató fórumok tartása. A foglalkozások számának növekedése.</p> <p>Védőnők részvétele a korai fejlesztésre szoruló gyermekek kiszűrése. A kiszűrt gyermekek figyelemmel kísérése a Védőnői Szolgálat által.</p> <p>Baba- mama klub működése, működtetése.</p>
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Csongrád Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan – Önkormányzat hosszútávon
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Alapítványok ▪ Városban jelenleg is működő szociális intézmények
<i>Beruházási költség</i>	projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	-

<i>Projekt neve</i>	Számszerűsített női sorsok
<i>Projekt célja</i>	Női munkavállalók feltérképezése, nehézségek, problémák feltárása. Megoldások véghezvitelének végső határideje: 2018. Az intézkedés tartalma Adatok gyűjtése, adatbázis létrehozása, problémák nevesítése, megoldási struktúra készítése.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Csongrád Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Folyamatosan – Önkormányzat hosszútávon
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Alapítványok ▪ Városban jelenleg is működő szociális intézmények
<i>Beruházási költség</i>	projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	-

5.1.9 Községi közlekedés fellendítése:

<i>Projekt neve</i>	Serházzugi holtág 2 rendű védőtöltésén kerékpárút létesítése
<i>Projekt célja</i>	A kerékpáros közlekedést vonzóvá, kényelmessé és biztonságossá kell tenni a lakosság számára.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Serházzugi holtág védőtöltése
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövid és középtáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek ▪ Kerékpáros egyesület
<i>Beruházási költség</i>	80 000 000 Ft
<i>Megvalósítási keret</i>	TOP 3.1. Fenntartható települési közlekedésfejlesztés

<i>Projekt neve</i>	Önkormányzati tulajdonú belterületi úthálózat fejlesztés, felújítása
<i>Projekt célja</i>	Önkormányzati tulajdonú belterületi úthálózat fejlesztés, felújítása
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Csongrád Város belterülete
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövid-középtáv és hosszútáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek
<i>Beruházási költség</i>	150 000 000 Ft
<i>Megvalósítási keret</i>	-

<i>Projekt neve</i>	Csongrád-Szentes közti kerékpárút átvezetés megoldása a 451. úton
<i>Projekt célja</i>	A kerékpáros közlekedést vonzóvá, kényelmessé és biztonságossá kell tenni a lakosság számára.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	451-es út érintett szakasza
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövid és középtáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek ▪ Kerékpáros egyesület
<i>Beruházási költség</i>	10 000 000 Ft
<i>Megvalósítási keret</i>	TOP 3.1. Fenntartható települési közlekedésfejlesztés

<i>Projekt neve</i>	Kerékpáros pihenőhely kialakítása a Csongrád- Szentés kerékpárút mentén
<i>Projekt célja</i>	A kerékpáros közlekedést vonzóvá, kényelmessé és biztonságossá kell tenni a lakosság számára.
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	A kerékpárút érintett szakasza
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövid és középtáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek ▪ Kerékpáros egyesület
<i>Beruházási költség</i>	5 000 000 Ft
<i>Megvalósítási keret</i>	TOP 1.2 Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés

5.1.10 Közbiztonság fejlesztése

<i>Projekt neve</i>	Térfigyelő rendszer bővítése
<i>Projekt célja</i>	A közbiztonság növelése
<i>Célcsoport</i>	Lakosság
<i>Érintett terület</i>	Csongrád Város közigazgatási területe
<i> Javasolt ütemezés</i>	Rövid és középtáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Rendőrség
<i>Beruházási költség</i>	projektmérettől függő
<i>Megvalósítási keret</i>	TOP 4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja

5.2 Környezeti pillér

5.2.1 Levegő

<i>Projekt neve</i>	Geotermikus és napenergia hasznosítására szolgáló projektek tervezése, előkészítése
<i>Projekt célja</i>	Az épített és természeti környezet állapotának javulása, megújuló energiák szerepének növekedése
<i>Célcsoport</i>	Csongrádi lakosok
<i>Érintett terület</i>	Csongrád Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövidtáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek
<i>Beruházási költség</i>	60 000 000 Ft
<i>Megvalósítási keret</i>	TOP 3.2. Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia-felhasználás arányának növelése

5.2.2. Víz

<i>Projekt neve</i>	Belvízelvezető rendszerek fejlesztése Csongrádon
<i>Projekt célja</i>	Az épített és természeti környezet állapotának javulása, megújuló energiák szerepének növekedése
<i>Célcsoport</i>	Csongrádi lakosok
<i>Érintett terület</i>	Csongrád Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövid-közép és hosszútáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek
<i>Beruházási költség</i>	250 000 000 Ft
<i>Megvalósítási keret</i>	KEHOP 1. Prioritástengely Intézkedés 4: A vizek okozta kártételekkel szembeni ellenálló-képesség javítása

5.2.4. Környezet ismerete, környezettudatosság

<i>Projekt neve</i>	Környezetvédelmi akciók szervezése, tudatformálás, energiahatékonyság
<i>Projekt célja</i>	Cél egy olyan társadalom kialakítása, mely „úgy elégíti ki a jelenben élők szükségleteit, hogy az ne veszélyeztesse a jövő generációk szükségleteinek kielégítését”. A környezeti tudatosság társadalmi beágyazódásának elősegítése a szemléletformálás, környezettudatos gondolkodás kialakítása, az ismeretközvetítés, a környezeti információk terjesztése, aktív állampolgárrá nevelés és közösség fejlesztés révén
<i>Célcsoport</i>	Csongrádi lakosok
<i>Érintett terület</i>	Csongrád Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövid-közép és hosszútáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek
<i>Beruházási költség</i>	14 000 000 Ft
<i>Megvalósítási keret</i>	TOP 5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása

5.2.5. Települési épített környezet védelme

<i>Projekt neve</i>	Zöldfelületek fenntarthatóságához szükséges infrastruktúra kialakítása , öntözőrendszer a Fő utca zöldfelületeire térszint alatt)
<i>Projekt célja</i>	A környezeti konfliktusok kialakulását megelőző mechanizmusok érvényesítése a Községi fejlesztési, tervezési és engedélyezési folyamatokban. A településszerkezetből és területhasználatból adódó környezeti konfliktusok megelőzése. A jó lakókörnyezet és életminőség hosszú távú biztosítása a lakók számára. Kevesebb környezeti stressz hatást eredményező, jobb környezeti állapotjellemzőkkel rendelkező települési környezet kialakítása és fenntartása.
<i>Célcsoport</i>	Csongrádi lakosok
<i>Érintett terület</i>	Csongrád Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Közép és hosszútáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek
<i>Beruházási költség</i>	30 000 000 Ft
<i>Megvalósítási keret</i>	-

<i>Projekt neve</i>	Játszóterek felújítása
<i>Projekt célja</i>	A környezeti konfliktusok kialakulását megelőző mechanizmusok érvényesítése a Községi fejlesztési, tervezési és engedélyezési folyamatokban. A településszerkezetből és területhasználatból adódó környezeti konfliktusok megelőzése. A jó lakókörnyezet és életminőség hosszú távú biztosítása a lakók számára. Kevesebb környezeti stressz hatást eredményező, jobb környezeti állapotjellemzőkkel rendelkező települési környezet kialakítása és fenntartása.
<i>Célcsoport</i>	Csongrádi lakosok, gyerekek
<i>Érintett terület</i>	Csongrád Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Közép és hosszútáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek
<i>Beruházási költség</i>	Projekt nagyságtól függ
<i>Megvalósítási keret</i>	TOP 4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja

5.2.6. Lakókörnyezet védelme a káros emisszió kibocsátásuktól (levegő, víz, zaj)

<i>Projekt neve</i>	Geotermikus és napenergia hasznosítására szolgáló projektek tervezése, előkészítése
<i>Projekt célja</i>	Az épített és természeti környezet állapotának javulása, megújuló energiák szerepének növekedése
<i>Célcsoport</i>	Csongrádi lakosok
<i>Érintett terület</i>	Csongrád Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövidtáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek
<i>Beruházási költség</i>	60 000 000 Ft
<i>Megvalósítási keret</i>	TOP 3.2. Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia-felhasználás arányának növelése

<i>Projekt neve</i>	Önkormányzati fenntartású intézmények megújuló energiaforrással történő ellátása, (napelem, napkollektor)
<i>Projekt célja</i>	Önkormányzati fenntartású intézmények megújuló energiaforrással történő ellátása, (napelem, napkollektor). A meglévő megújuló energia potenciál alacsony kihasználtságú. Az önkormányzati épületek egy része nem energia hatékony
<i>Célcsoport</i>	a Csongrádi Polgármesteri Hivatal alkalmazottai
<i>Érintett terület</i>	Csongrádi Polgármesteri Hivatal
<i>Javasolt ütemezés</i>	rövid- és középtáv
<i>Partnerek</i>	Csongrád Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	150 000 000 Ft
<i>Megvalósítási keret</i>	TOP 3.2. Önkormányzatok energiahatékonyágának és a megújuló energia-felhasználás arányának növelése

5.2.7. Infrastrukturális helyzet javítása, fejlesztése

<i>Projekt neve</i>	Alsóváros rehabilitáció
<i>Projekt célja</i>	Infrastruktúra fejlesztése, külterületi utak burkolása, járdák gyalogátkelőhelyek építése,
<i>Célcsoport</i>	Alsóvárosiak
<i>Érintett terület</i>	Csongrád alsóváros
<i>Javasolt ütemezés</i>	rövid- és középtáv
<i>Partnerek</i>	Csongrád Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	33 000 000 Ft
<i>Megvalósítási keret</i>	<ul style="list-style-type: none"> TOP 4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja TOP 5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok

<i>Projekt neve</i>	Négyöles út szélesítése és világítása
<i>Projekt célja</i>	Négyöles út szélesítése és világítása
<i>Célcsoport</i>	Csongrádi lakosok
<i>Érintett terület</i>	Négyöles Út érintett szakasza
<i>Javasolt ütemezés</i>	rövid- és középtáv
<i>Partnerek</i>	Csongrád Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	projektmérettől függő
<i>Megvalósítási keret</i>	-

5.2.8. Az energiagazdálkodás racionalizálása

<i>Projekt neve</i>	SEAP (Fenntartható Energia Akcióterv (Sustainable Energy Action Plan,) elkészítése
<i>Projekt célja</i>	Energiagazdálkodás racionalizálása
<i>Célcsoport</i>	Csongrádi lakosok
<i>Érintett terület</i>	-
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövidtáv
<i>Partnerek</i>	Csongrád Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	5 000 000
<i>Megvalósítási keret</i>	TOP 3.2. Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia-felhasználás arányának növelése

5.2.9. Kül- és belterületi zöldfelület-fejlesztés

<i>Projekt neve</i>	A Serházzugi holtág látogathatóvá tétele, turista útvonal
<i>Projekt célja</i>	A turisták számára élvezhető útvonal kialakítása, karbantartása
<i>Célcsoport</i>	Csongrádi lakosok, Ide látogatók
<i>Érintett terület</i>	A Serházzugi holtág védőtöltése
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövid és középtáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek ▪ Vízügyi szervezetek
<i>Beruházási költség</i>	Beruházás méretétől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	TOP 1.2 Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés

<i>Projekt neve</i>	Horgászturizmus infrastrukturális fejlesztése
<i>Projekt célja</i>	Turisztikai szolgáltatások fejlesztése települési szinten
<i>Célcsoport</i>	Csongrádi lakosok, Idelátogatók, horgászok
<i>Érintett terület</i>	Csongrád Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövid-közép és hosszútáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek, horgász társaságok és klubok ▪ Vízügyi szervezetek
<i>Beruházási költség</i>	200 000 000 Ft
<i>Megvalósítási keret</i>	TOP 1.2 Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés

5.3 Gazdasági pillér

5.3.1 Nemzetközi együttműködés

<i>Projekt neve</i>	A gazdasági szereplők versenyképességének javítása és nemzetközi szerepvállalásuk fokozása
<i>Projekt célja</i>	A helyi iparban az innovációk és a magas alkalmazott technológiák kiszélesítése; a modern agrárfeldolgozó ipar – beleértve a borászatot – infrastruktúrájának bővülése. A városi turisztikai és kulturális attrakciók és a minőségi turisztikai fogadóképességek bővülése
<i>Célcsoport</i>	Csongrádi vállalkozások
<i>Érintett terület</i>	Csongrád Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövid és középtáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek ▪ Csongrádi vállalkozások
<i>Beruházási költség</i>	Beruházás méretétől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	-

5.3.2 Az Önkormányzat és az önkormányzati intézmények hatékony működéséhez szükséges gazdasági feltételek megteremtése.

<i>Projekt neve</i>	Önkormányzati fenntartású intézmények megújuló energiaforrással történő ellátása, (napelem, napkollektor)
<i>Projekt célja</i>	Önkormányzati fenntartású intézmények megújuló energiaforrással történő ellátása, (napelem, napkollektor). A meglévő megújuló energia potenciál alacsony kihasználtságú. Az önkormányzati épületek egy része nem energia hatékony
<i>Célcsoport</i>	a Csongrádi Polgármesteri Hivatal alkalmazottai
<i>Érintett terület</i>	Csongrádi Polgármesteri Hivatal
<i>Javasolt ütemezés</i>	rövid- és középtáv
<i>Partnerek</i>	Csongrád Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	-

5.3.3 Ipar fejlesztése

<i>Projekt neve</i>	Csongrádi Ipari Park ipari-gazdasági akcióprogram
<i>Projekt célja</i>	<p>Az akcióterület célja az ipari park minőségi befogadó kapacitásának növekedése, az innovatív, versenyképes tevékenységek fejlődése.</p> <p>A potenciális betelepülő és az itt működő cégek infrastrukturális igényei indokolják a közműfejlesztéseket, különös tekintettel az elektromos áramellátás illetve a víz- és szennyvíz igények, továbbá a csapadékvíz elvezetés tekintetében. Várhatóan megnyílnak olyan pályázatok, amelyek Uniós támogatással lehetőséget biztosítanak az ipari övezeti, ezen belül az Ipari Parki infrastruktúrafejlesztésre. Célként fogalmazódik meg az Ipari Park területén egy inkubátorház létrehozása, mely szolgáltatásai révén a megerősödés lehetőségét kínálja az újonnan alakult, frissen betelepülő cégek, vállalkozások számára, illetve önkormányzati intézményeinek raktározási problémáira is megoldást kínál.</p>
<i>Célcsoport</i>	A betelepülő vállalkozók
<i>Érintett terület</i>	Ipari Park
<i>Javasolt ütemezés</i>	rövid-középtáv és hosszútáv
<i>Partnerek</i>	Csongrád Város Önkormányzata
<i>Beruházási költség</i>	projektmérettől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pályázati forrás (GINOP); ▪ saját forrás ▪ magántőke

5.3.4 Mezőgazdaság Fejlesztése

<i>Projekt neve</i>	Ipari park fejlesztés; Hűtőház építés
<i>Projekt célja</i>	A modern agrárfeldolgozó ipar – beleértve a borászatot – infrastruktúrájának bővülése
<i>Célcsoport</i>	Csongrádi vállalkozások
<i>Érintett terület</i>	Csongrád Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövid és középtáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek ▪ Csongrádi vállalkozások
<i>Beruházási költség</i>	Beruházás méretétől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	pályázati forrás (MAHOP); (GINOP)

5.3.5 Gazdasági szektor (kereskedelem, szolgáltatás) fejlesztése

<i>Projekt neve</i>	Civil közösségi ház kialakítása
<i>Projekt célja</i>	A helyi munkaerő képzettségi szintjének, piacképességének emelkedése
<i>Célcsoport</i>	Csongrádi lakosok
<i>Érintett terület</i>	Csongrád Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövid és középtáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek ▪ Csongrádi vállalkozások
<i>Beruházási költség</i>	Beruházás méretétől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	pályázati forrás (GINOP)

<i>Projekt neve</i>	„Csongrádit Csongrádról”
<i>Projekt célja</i>	Kézműves piac kialakítás a belvárosban egységes, tradicionális standokkal, infrastruktúrával
<i>Célcsoport</i>	Csongrádi lakosok, kézművesek, turisták
<i>Érintett terület</i>	Csongrád Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövid
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek ▪ Csongrádi vállalkozások
<i>Beruházási költség</i>	5 000 000 ft
<i>Megvalósítási keret</i>	TOP 2.1 Gazdaságélénkítő, népességmegtartó településfejlesztés

5.3.6 Vendéglátás, idegenforgalom

<i>Projekt neve</i>	A Serházzugi holtág látogathatóvá tétele, turista útvonal
<i>Projekt célja</i>	A turisták számára élvezhető útvonal kialakítása, karbantartása
<i>Célcsoport</i>	Csongrádi lakosok, Idelátogatók
<i>Érintett terület</i>	A Serházzugi holtág védőtöltése
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövid és középtáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek ▪ Vízügyi szervezetek
<i>Beruházási költség</i>	Beruházás méretétől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	TOP 1.2 Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés

<i>Projekt neve</i>	Horgászturizmus infrastrukturális fejlesztése
<i>Projekt célja</i>	Turisztikai szolgáltatások fejlesztése települési szinten
<i>Célcsoport</i>	Csongrádi lakosok, Idelátogatók, horgászok
<i>Érintett terület</i>	Csongrád Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövid-közép és hosszútáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek, horgász társaságok és klubok ▪ Vízügyi szervezetek
<i>Beruházási költség</i>	200 000 000 Ft
<i>Megvalósítási keret</i>	TOP 1.2 Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés

<i>Projekt neve</i>	A Serházzugi holtág látogathatóvá tétele, turista útvonal
<i>Projekt célja</i>	A turisták számára élvezhető útvonal kialakítása, karbantartása
<i>Célcsoport</i>	Csongrádi lakosok, Ide látogatók
<i>Érintett terület</i>	A Serházzugi holtág védőtöltése
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövid és középtáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek ▪ Vízügyi szervezetek
<i>Beruházási költség</i>	Beruházás méretétől függően
<i>Megvalósítási keret</i>	TOP 1.2 Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés

<i>Projekt neve</i>	Körös-toroki üdülőterület fejlesztése, kikötővel
<i>Projekt célja</i>	Turisztikai szolgáltatások fejlesztése települési szinten Aktív turisztikai programcsomagok kialakítása és azok marketingje
<i>Célcsoport</i>	Csongrádi lakosok, ide látogatók
<i>Érintett terület</i>	Csongrád Város közigazgatási területe
<i>Javasolt ütemezés</i>	Rövid középtáv és hosszútáv
<i>Partnerek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csongrád Város Önkormányzata ▪ Civil szervezetek
<i>Beruházási költség</i>	100 000 000 Ft
<i>Megvalósítási keret</i>	TOP 1.2 Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés

6 Projektek Áttekintő Táblázata

6.1 Társadalmi pillér

Program	Cél	Projektek	Megvalósítási keret
Társadalmi szemléletformálás	A jelen és a jövő generációja számára a fenntarthatósági szempontok megismertetése.	Helyi termékekre épülő egészségtudatos étkeztetés megszervezése és kialakítása	TOP 1.1. Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztés
Gyermekek és fiatalok társadalmi belliszkedésének segítése		Közösségi gyermeknevelésben nyári táborok, testvérfalvak, városok látogatása, cseretáboroztatás megvalósítása.	TOP 5.3 Helyi közösségi programok megvalósítása
Intézményi működés hatékonyságának növelése		<ul style="list-style-type: none"> Önkormányzati fenntartású intézmények megújuló energiaforrással történő ellátása (napelem, napkollektor) A civil társadalom és a helyi közigazgatás szereplői közötti együttműködés fejlesztése 	TOP 3.2 Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia felhasználás arányának növelése.
Kulturális élet fellendítése	Szervezett programokkal a kikapcsolódási igények kielégítése.	<ul style="list-style-type: none"> Rendszeres szabadtéri nyári programok megvalósítási keret Sportrendezvények; ifjúsági tér, sportpálya rendezése Sportrendezvények; ifjúsági tér, sportpálya rendezése Kortárs galéria kialakítása 	Önkormányzati és intézményi önerő; nemzeti kulturális alap, egyéb kulturális pályázati források, vállalkozói támogatások, felajánlások. EFOP 4 A. Minőségi közneveléshez és az oktatáshoz való hozzáférés infrastruktúrális feltételeinek megteremtése. TOP 5.2 Társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok.

Oktatás, képzés fejlesztése	A tanulók környezettudatosságának növelése.	<ul style="list-style-type: none"> • Óvoda felújítás • Az Öko-iskola programban való részvétel 	A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével.
Egészségügyi Helyzet fejlesztése	Egészséges és kulturált környezet, illetve életkörülmények biztosítása, életminőség javítása	<ul style="list-style-type: none"> • Prevenció és rehabilitáció megvalósítása az egészségügyben • Egészségügyi szolgáltatások fejlesztése, alapellátáshoz eszközbeszerzés 	TOP 4.1. Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése
Szociális helyzet fejlesztése		<ul style="list-style-type: none"> • Szociális szolgáltatások fejlesztése. Idősek • Szociális szolgáltatások fejlesztése. Gyermekek 	Pályázati forrás; saját forrás TOP 4.2 A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése fejlesztése.
Esélyegyenlőségi jogok biztosítása		<ul style="list-style-type: none"> • Közmunkateremtés romák számára • Korai fejlesztés • Számszerűsített női sorsok 	Pályázati forrás, saját forrás
Közlekedési infrastruktúra fejlesztése	A település bel és külterületi útjainak fejlesztése, valamint a gyalogos közlekedés biztonságosabbá tétele, biciklis közlekedés fejlesztése.	<ul style="list-style-type: none"> • Serházzugi holtág másodrendű védtöltésén bicikli út létesítése • Önkormányzati tulajdonú belterületi úthálózat fejlesztés, felújítás • Csongrád-Szentes közti kerékpárút átvezetés megoldása a 451. úton • Kerékpáros pihenőhely kialakítása a Csongrád- Szentes kerékpárút mentén 	TOP 3.1. Fenntartható települési közlekedésfejlesztés TOP 1.2. Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés
Közbiztonság fejlesztése		Térfigyelő rendszer bővítése	TOP 4.3. Ieromlott városi területek rehabilitációja

6.2 Környezeti pillér

Program	Cél	Projektek	Megvalósítási keret
Levegő	A jó levegőminőség fenntartása, a település környezeti levegőminőségének javítása.	Geotermikus és napenergia hasznosítására szolgáló projektek tervezése, előkészítése	TOP 3.2 Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia felhasználás arányának növelése
Víz	Felszíni és felszín alatti vizek szennyezésének mérséklése.	Belvízelvezető rendszerek fejlesztése Csongrádon	KEHOP 1. Prioritástengely Intézkedés 4: A vizek okozta kártételekkel szembeni ellenálló-képesség javítása
Környezet ismerete, környezettudatosság	Környezettudatos gondolkodás kialakítása, a fenntartható fejlődés előmozdítása	Környezetvédelmi akciók szervezése, tudatformálás, energiahatékonyság	TOP 5.3. Helyi közösségi programok megvalósítása
Települési épített környezet védelme	A jó lakókörnyezet és életminőség hosszú távú biztosítása a lakók számára.	<ul style="list-style-type: none"> Zöldfelületek fenntarthatóságához szükséges infrastruktúra kialakítása, öntözőrendszer a Fő utca zöldfelületeire térszint alatt) Játszóterek felújítása 	TOP 4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja
Lakókörnyezet védelme a káros emisszió kibocsátásuktól	Környezetminőség javítása, élhető, egészséges, vonzó települési környezet kialakítása.	<ul style="list-style-type: none"> Geotermikus és napenergia hasznosítására szolgáló projektek tervezése, előkészítése Önkormányzati fenntartású intézmények megújuló energiaforrással történő ellátása (napelem, napkollektor) 	TOP 3.2 Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia felhasználás arányának növelése
Infrastrukturális helyzet javítása, fejlesztése	A Községi infrastruktúra fejlesztése, egyben a szennyvízhálózat kiépítése-	<ul style="list-style-type: none"> Alsóváros rehabilitáció Négyöles út szélesítése és 	TOP 4.3. Leromlott városi területek rehabilitációja

	és ivóvízhálózat korszerűsítése.	világítása	TOP 5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex
Az energiagazdálkodás racionalizálása	Alternatív energiaforrások fokozottabb felhasználása.	SEAP (Fenntartható Energia Akcióterv (Sustainable Energy Action Plan,) elkészítése	TOP 3.2. Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia-felhasználás arányának növelése
Kül- és belterületi zöldfelület-fejlesztés	A települési környezet javítása, a biológiai aktivitás és esztétikai érték növelése	<ul style="list-style-type: none"> • Serházzugi holtág védtöltés látogathatóvá tétele, turista útvonal • Horgászturizmus infrastrukturális fejlesztése 	TOP 1.2 Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés

6.3 Gazdasági pillér

Program	Cél	Projektek	Megvalósítási keret
Nemzetközi együttműködés		Gazdasági szereplők versenyképességnek javítása; nemzetközi szerepvállalásuk fokozása	Pályázati forrás
Az Önkormányzat és az önkormányzati intézmények hatékony működéséhez szükséges gazdasági feltételek megteremtése	Az Önkormányzati feladatok ellátásához szükséges tőke előteremtése	Önkormányzati fenntartású intézmények megújuló energiaforrással történő ellátása (napelem, napkollektor)	TOP 3.2 Önkormányzatok energiahatékonyságának és a megújuló energia felhasználás arányának növelése
Ipar fejlesztése	A községben olyan ipar letelepedése, mely alacsony környezeti terhelés mellett nagy hozzáadott értékű termékeket állít elő.	Csongrád ipari park ipari gazdasági akcióterület	Pályázati forrás (GIONP) Sajátforrás, magántőke
Mezőgazdaság fejlesztése	Hatékony és fenntartható mezőgazdaság kialakítása, mely megélhetési forrást biztosít.	Csongrád ipari park ipari; Hűtőházépítés	TOP 1.1 Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése Pályázati forrás: (MAHP; GINOP)
Gazdasági szektor (kereskedelem, szolgáltatás) fejlesztése	A gazdasági kockázatok csökkentése, környezetvédelmi szempontok és környezettudatos magatartás.	<ul style="list-style-type: none"> Civil közösségi ház kialakítása „Csongrádit Csongrádról” 	TOP 5.2. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok TOP 2.1 Gazdaságélénkítő, népességmegtartó településfejlesztés
Vendéglátás, idegenforgalom, turizmus fellendítése	Alternatív jövedelemforrás teremtése.	<ul style="list-style-type: none"> Serházzugi holtág védőtöltés látogathatóvá tétele, turista útvonal Horgászturizmus fejlesztése Körös-toroki üdülőterület fejlesztése, kikötővel 	TOP 1.2 Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés

7 MONITORING és VISSZACSATOLÁS

7.1 A monitoring célja:

A partnerkapcsolatok és programok beindítása, működtetése. A terv végrehajtása közben adatgyűjtés a folyó tevékenységekről, a szolgáltatásokban és a rendszerekben bekövetkezett változásokról.

- Az erőforrásigények és források meghatározása.
- Kivitelezési ütemterv.
- Az önkormányzati költségvetés és az akcióterv közötti „híd” megteremtése.
- A programok kivitelezése.
- A tevékenységek és eredmények dokumentálása.
- A sikerek és problémák felismerése, jelentéskészítés.

7.2 A visszacsatolás és értékelés célja:

Az előrehaladás és teljesítmény hagyományos értékelése célközpontú mutatók segítségével. A szolgáltatók és felhasználók tájékoztatása az eredményekről. A konzultáció, felülvizsgálat és/vagy tervezési folyamat megismétlése meghatározott küszöböknel.

- Értékelő csoportok létrehozása.
- Értékelés időbeosztásának meghatározása.
- Célokra alapuló mutatók kidolgozása.
- A jelentés kereteinek definiálása.
- Értékelés elvégzése.
- A partnerek tájékoztatása az értékelés eredményeiről.

7.3 Indikátorok

A Local Agenda 21 program keretén belül szükség van az előrehaladás, a bekövetkezett változások, a teljesítmény értékelésére. Az egyes részek előrehaladásának méréséhez olyan mutatószámok (*indikátorok*) szükségesek, amelyek segítségével értékelhetők a bekövetkezett változások. Az indikátorok a környezeti, társadalmi-, gazdasági folyamatok elemzéséhez, teljesítményértékeléshez nyújtanak segítséget és az információkat közérthető formában juttatják el a célszemélyekhez. Hozzájárulnak a társadalom szereplőinek tudatossága és viselkedése közötti eltérés csökkentésére,

segítik a döntési folyamatok koordinációját - mindezt a fenntarthatóság alapelveinek érvényesülése érdekében.

Az indikátorok meghatározásánál jól mérhető, a KSH adatbázisában és a helyzetelemzés fejezeteiben is szereplő és alkalmazott statisztikai paramétereket választottunk, melyeket táblázatos formában foglaltunk össze. Ezen fenntarthatósági pillérenként készített táblázatok évenkénti kitöltésével és kiértékelésével hosszú távon is nyomon követhetők az időközben bekövetkezett változások, folyamatok.

Fontos hangsúlyozni, hogy az egyes indikátorok nem elsősorban egy-egy állapot leírására törekednek, hanem a LA21 előrehaladásával, megvalósulásával kapcsolatos változásokat mutatják be, és alkalmasak a közösségi teljesítmény mérésére, vagy akár az országos, ill. nemzetközi trendekkel való összehasonlításra.

A meghatározott célkitűzések megvalósulásának nyomon követése elsősorban az Önkormányzat feladatkörébe tartozik. Továbbá biztosítania kell a szolgáltatók, a lakosság tájékoztatását az eredményekről és a bekövetkezett változásokról.

Az indikátorok összegyűjtése pillérenként és célonként más-más intézmény feladata. Az oktatással kapcsolatos indikátorok és adatok összegyűjtése az oktatási intézmény feladata, melyből éves adatszolgáltatást kell, adjon az Önkormányzat részére. A demográfiai adatok összegyűjtéséért az Önkormányzat illetékes osztálya a felelős. Az infrastruktúra adatait a szolgáltatók kötelessége szolgáltatni. Az egészségügyi, szociális és közbiztonsággal kapcsolatos indikátorok összegyűjtése szintén az Önkormányzat feladata segítséget kérve az érintett intézmények vezetőitől. A gazdasági pillérrel kapcsolatos összes adat összegyűjtése, kiértékelése az Önkormányzat feladata, csakúgy, mint a kitűzött célok megfogalmazása. A kulturális adatok szolgáltatásáért a település kulturális intézményei a felelősek.

8 A fejlesztések ütemezése

A következő táblázat a stratégia időtávján belül tervezett fejlesztések indikatív ütemezését tartalmazza. Az ütemezés figyelembe veszi a tervezett fejlesztések:

Fejlesztések	Kezdési időpont	Befejezési időpont	2016. I. félév	2016. II. félév	2017. I. félév	2017. II. félév	2018. I. félév	2018. II. félév	2019. I. félév	2019. II. félév	2020. I. félév	2020. II. félév	2021. I. félév	2021. II. félév	2022. I. félév	2022. II. félév	2023. I. félév	2023. II. félév
Társadalmi pillér																		
Helyi termékekre épülő egészségtudatos étkeztetés megszervezése és kialakítása	2016. április	2023. december																
Közösségi gyermeknevelésben nyári táborok, testvérfalvak, városok látogatása, cseretáboroztatás megvalósítása	2016. április	2023. december																
Önkormányzati fenntartású intézmények megújuló energiaforrással történő ellátása, (napelem, napkollektor)	2016. április	2023. december																
A civil társadalom és a helyi közigazgatás szereplői közötti együttműködés fejlesztése	2016. április	2023. december																
Kortárs galéria kialakítása	2016. január	2018. december																
Rendszeres szabadtéri nyári programok	2016. április	2023. december																
Ifjúsági tér, sportpálya rendezése	2016. április	2018. december																

CSONGRÁD FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSÉNEK PROGRAMJA (LOCAL AGENDA 21) ÜTEMEZÉS

Fejlesztések	Kezdési időpont	Befejezési időpont	2016. I. félév	2016. II. félév	2017. I. félév	2017. II. félév	2018. I. félév	2018. II. félév	2019. I. félév	2019. II. félév	2020. I. félév	2020. II. félév	2021. I. félév	2021. II. félév	2022. I. félév	2022. II. félév	2023. I. félév	2023. II. félév
Óvoda felújítás	2016. április	2018. december																
Öko iskola program	2016. április	2023. december																
Prevenció és rehabilitáció megvalósítása az egészségügyben	2016. április	2023. december																
Egészségügyi szolgáltatások fejlesztése , alapellátáshoz eszközbeszerzés	2016. április	2023. december																
Idős, egyedül álló emberek étkeztetése, gondozása, mentális segítése, szolgáltatások fejlesztése	2016. április	2023. december																
Gyermekjóléti alapellátások fejlesztése	2016. április	2023. december																
Közmunkateremtés romák számára	2016. április	2023. december																
Korai fejlesztés	2016. április	2023. december																
Számszerűsített női sorsok	2016. április	2018. április																
Serházuzzi holtág 2 rendű védtöltésén kerékpárút létesítése	2016. április	2018. december																
Önkormányzati tulajdonú belterületi úthálózat fejlesztés, felújítása	2016. április	2023. december																
Csongrád-Szentes közti kerékpárút átvezetés megoldása a 451. úton	2015. október	2018. december																
Kerékpáros pihenőhely kialakítása a Csongrád- Szentes kerékpárút mentén	2015. október	2018. december																

CSONGRÁD FENNTARHATÓ FEJLŐDÉSÉNEK PROGRAMJA (LOCAL AGENDA 21) ÜTEMEZÉS

Fejlesztések	Kezdési időpont	Befejezési időpont	2016. I. félév	2016. II. félév	2017. I. félév	2017. II. félév	2018. I. félév	2018. II. félév	2019. I. félév	2019. II. félév	2020. I. félév	2020. II. félév	2021. I. félév	2021. II. félév	2022. I. félév	2022. II. félév	2023. I. félév	2023. II. félév
Térfigyelő rendszer a bővítése	2015. október	2018. december																
Környezeti pillér																		
Geotermikus és napenergia hasznosítására szolgáló projektek tervezése, előkészítése	2016. április	2016. december																
Belvízelvezető rendszerek fejlesztése Csongrádon	2016. április	2019. december																
Környezetvédelmi akciók szervezése, tudatformálás, energiahatékonyság	2016. április	2023. december																
Zöldfelületek fenntarthatóságához szükséges infrastruktúra kialakítása, öntözőrendszer a Fő utca zöldfelületeire térszint alatt)	2017. január	2019. december																
Játszóterek felújítása	2016. április	2020. december																
Alsóváros rehabilitáció	2016. április	2018. december																
Négyöles út szélesítése és világítása	2016. április	2018. december																
SEAP (Fenntartható Energia Akcióterv (Sustainable Energy Action Plan,) elkészítése	2016. április	2016. december																
Serházuzzi holtág védtöltés látogathatóvá tétele, turista útvonal	2016. április	2018. december																
Horgászturizmus infrastrukturális fejlesztése	2016. április	2023. december																

CSONGRÁD FENNTARHATÓ FEJLŐDÉSÉNEK PROGRAMJA (LOCAL AGENDA 21) ÜTEMEZÉS

Fejlesztések	Kezdési időpont	Befejezési időpont	2016. I. félév	2016. II. félév	2017. I. félév	2017. II. félév	2018. I. félév	2018. II. félév	2019. I. félév	2019. II. félév	2020. I. félév	2020. II. félév	2021. I. félév	2021. II. félév	2022. I. félév	2022. II. félév	2023. I. félév	2023. II. félév
--------------	-----------------	--------------------	----------------	-----------------	----------------	-----------------	----------------	-----------------	----------------	-----------------	----------------	-----------------	----------------	-----------------	----------------	-----------------	----------------	-----------------

Gazdasági pillér																		
Gazdasági szereplők versenyképességének javítása és nemzetközi szerepvállalásuk fokozása	2016. április	2023. december																
Csongrádi Ipari Park ipari-gazdasági akcióprogram	2019. január	2020. december																
Hűtőház építése	2016. április	2017. december																
Inkubátorház létesítése	2016. április	2017. december																
Civil Közösségi Ház kialakítása	2016. április	2018. december																
Csongrádit Csongrádról	2016. április	2017. december																
Körös-toroki üdülőtérület fejlesztése, kikötővel	2015. október	2020. december																